

Talousarvio 2025

Taloussuunnitelma 2026–2027

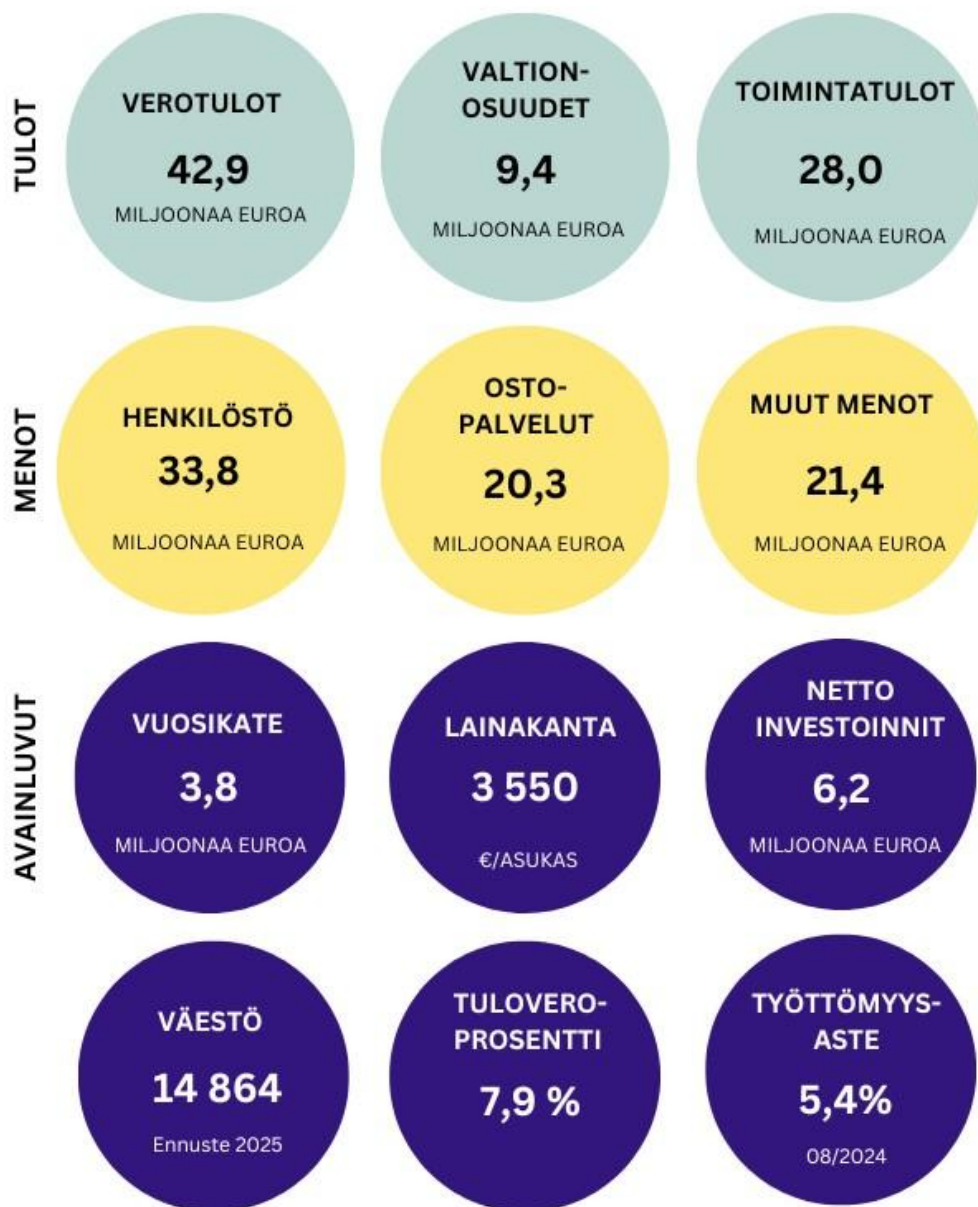

Pargas stad
Paraisten kaupunki

SISÄLLYSLUETTELO

TOIMINTAYMPÄRISTÖN ANALYSOINTI	3
KAUPUNGIN ORGANISOINTI.....	5
PARAISTEN KAUPUNGIN STRATEGIA	7
PARAISTEN KAUPUNGIN NÄKYMÄT	12
TULOSLASKELMA	20
RAHOITUSLASKELMA	21
NETTOMÄÄRÄRAHAT YKSIKÖITTÄIN JA OSASTOITTAIN	22
KÄYTTÖTALOUS	23
VAALIT	24
TILINTARKASTUS	25
KONSERNIPALVELUT	26
ELINKEINOPALVELUT.....	40
HYVINVOINTI- JA VAPAA-AIKAPALVELUT	49
KASVATUS JA KOULUTUS	60
KAUPUNKIKEHITYS	69
TASEYKSIKKÖ VESIHUOLTO	85
INVESTOINTIEN TALOUSARVIO.....	88
VUODEN 2025 KONSERNITAVOITTEET.....	92

TOIMINTAYMPÄRISTÖN ANALYSOINTI

Yleinen talouskatsaus

Suomen talous näyttäisi selättäneen taantuman ja talous on alkanut kasvaa. On syytä olettaa, että kasvu jatkuu, kun taloudellinen epävarmuus hellittää ja matalasuhdanne väistyy. Inflaation hidastuminen ja korkojen lasku tukevat kulutusta ja investointeja. Vuonna 2025 kulutuksen kasvun odotetaan nopeutuvan, kun korot laskevat edelleen ja työllisyys kasvaa.

Bruttokansantuote mittaa talouden tulonmuodostusta ja Suomessa sen kasvuvauhdin arvioidaan yleisesti heiluvan 1 prosentin molemmin puolin pitkällä aikavälillä. Bruttokansantuote (BKT) supistuu vielä 0,2 prosenttia vuonna 2024, mutta BKT:n ennustetaan kasvavan 1,7 prosenttia vuonna 2025 ja 1,5 prosenttia vuonna 2026. Keskipitkällä aikavälillä kokonaistuotannon arvioidaan kasvavan kohtalaisesti. Vuonna 2027 bruttokansantuotteen arvioidaan kasvavan noin 1,3 prosenttia ja vuonna 2028 kasvun arvioidaan olevan noin 1,2 prosenttia.

Korkojen lasku piristää asuntomarkkinoita, varsinkin kun maan sisäinen muuttoliike ja maahanmuutto ovat kasvattaneet asuntojen kysyntää. Asuntorakentaminen toipuu hiljalleen ja sen odotetaan kasvavan vasta ensi vuonna. Kun talous toipuu, työllisyys alkaa kasvaa ja kasvu jatkuu myös vuonna 2026. Hallituksen työllisyystoimet sekä maahanmuutto lisäävät työvoiman tarjontaa ja luovat työllisyydelle tilaa kasvaa, kun tuotanto elpyy. Vuodesta 2025 alkaen työttömyys vähenee ja vuoteen 2026 mennessä 15–64-vuotiaiden työllisyysasteen arvioidaan nousevan 74,1 prosenttiin ja työttömyysasteen laskevan 7,2 prosenttiin. Kotitalouksien yhteenlasketun ostovoiman arvioidaan parantuvan inflaation hidastuessa edelleen vuonna 2025.

Euroalueella ja erityisesti Saksassa talouden kasvu on ollut heikkoa vuonna 2024. Kasvu on kuitenkin käynnistynyt ja vuodesta 2025 alkaen kasvun odotetaan nopeutuvan. Yhdysvalloissa talouden kasvu jatkuu vahvana, vaikka vauhti hieman hidastuukin ensi vuonna. Talouskasvun odotetaan hidastuvan 2,6 prosentista 1,9 prosenttiin vuonna 2025. Maailmankaupan ennustetaan toipuvan vauhdikkaammin kuin maailmantalouden, mikä hyödyttää Suomen tavaravientiä. Suomen kustannuskilpailukyky on säilynyt kohtuullisen hyvänä ja tukee vientiä, kun kysyntä vientimarkkinoilla elpyy.

Kuntahallinnon alijäämä syvenee 0,6–0,7 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuosina 2025–2028.

Hintojen nousun lisäksi myös kulutusmenojen volyyymi kasvaa poikkeuksellisesti vuonna 2025 TE-palvelu-uudistuksen takia. Uudistuksessa kunnille ja kuntien muodostamille yhteistoiminta-alueille siirtyy vastuu työ- ja elinkeinopalvelujen järjestämisestä, ja samalla kuntien rahoitusvastuuta työttömyysetuuksista laajennetaan.

Työllisyyskehityksellä on uudistuksen jälkeen entistä suurempi vaikutus kuntien talouteen ja siten kuntatalous on aiempaa herkempi suhdannevaihteluille. Kuntien tehtävät painottuvat kuitenkin uudistuksen jälkeenkkin lasten ja nuorten palveluihin, kuten varhaiskasvatukseen ja koulutukseen. Oppilaiden määrän väheneminen ei kuitenkaan tarkoita sitä, että opetuksen järjestämisen kustannukset laskisivat samalla tahdilla.

Valtion, kuntien ja hyvinvointialueiden yhteenlaskettu mittava alijäämä ja väestön ikääntyminen jarruttavat talouden tulonmuodostusta, kasvattavat palvelutarpeita ja velanhoitokustannuksia ja pitävät velkasuhteen nousevalla uralla jatkossakin.

(Valtiovarainministeriön taloudellinen katsaus, syksy 2024)

Suomen talouden ennuste,
Määrän muutos %

		2023	E2024	E2025
Tarjonta	BKT	-1,2	-0,2	1,7
	Tuonti	-6,6	0,2	4,4
Kysyntä	Yksityinen kulutus	0,2	0,9	1,4
	Julkinen kulutus	3,4	0,2	-0,5
	Investoinnit	-8,8	-1,3	5,7
	Vienti	-0,1	-1,1	4,0
Muut	Työttömyysaste	7,2	8,0	7,6
	Kuluttajahintaindeksi, muutos %	6,2	1,8	1,4

Lähde: Valtiovarainministeriön julkaisuja, talousnäkömä, syksy 20224, 2024:20-21

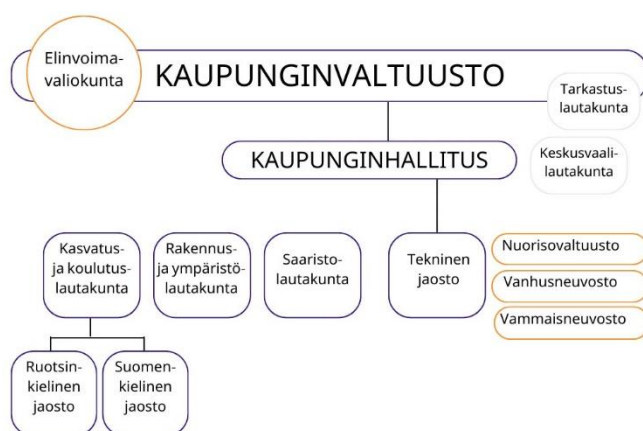
KAUPUNGIN ORGANISOINTI

Uusi organisaatiomalli hyväksyttiin valtuustossa 10.6.2024 päivitetyn hallintosäännön hyväksymisen yhteydessä. Kaupungin toiminta on jaettu viiteen osastoon ja osastot on jaettu yksiköihin.

Konsernipalvelut, elinkeinopalvelut ja hyvinvointi- ja vapaa-aikapalvelut kuuluvat kaupunginhallituksen toimialaan. Kasvatus ja koulutus kuuluu kasvatus- ja koulutuslautakunnan toimialaan. Kaupunkikehitys koostuu kaupunginhallituksen teknisten tukipalvelujen jaoston toimialasta ja rakennus- ja ympäristölautakunnan toimialasta.

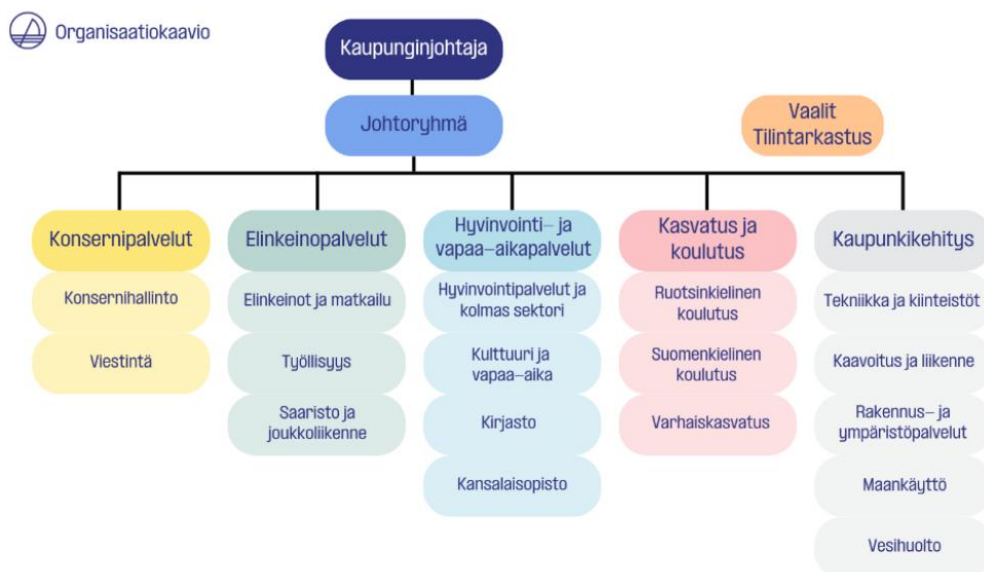
Kaupungin luottamushenkilöorganisaatio tullaan uudistamaan niin, että se on linjassa kaupungin henkilöstöorganisaation kanssa. Uusi luottamushenkilöorganisaatio tulee voimaan 1.6.2025 alkaen.

Kaupungin luottamushenkilöorganisaatio 10.6.2024 alkaen

Kaupungin henkilöstöorganisaatio 10.6.2024 alkaen

Kaupungin henkilöstöorganisaatio koostuu viidestä osastosta ja 19 yksiköstä.

Talousarvion sitovuus ja raportointi

Valtuusto päättää, miten talousarvio ja sen perustelut sitovat kaupunginhallitusta ja kaupungin muita toimielimiä. Talousarvio koostuu toimintamäärärahoista, rahoitustuotoista ja toiminnan tavoitteista, talousarvion yleisistä perusteluista, tunnusluvuista ja tuloslaskelmista.

Käyttötalousoosassa asetetaan sitovat toiminnan tavoitteet. Valtuusto päättää kokonaisuuksista, joille tavoitteet, talousarviomäärärahat ja tulo-odotukset asetetaan. Käyttötalousosa hyväksytään yksiköittäin.

Myönnettyjä talousarviomäärärahoja ei saa ylittää. Jos jollakin yksiköllä on ylitysriski, koko osaston talousarvion tilanne on analysoitava ja kyseisellä osastolla on tehtävä tarvittavat määrärahasiirrot ennen lisämäärärahan anomista yksittäiselle yksikölle. Talousarviomuutoksen yhteydessä tulee myös osoittaa, miten rahoitus hoidetaan. Toisaalta koko määrärahaa ei ole velvollisuutta käyttää, jos asetetut tavoitteet voidaan saavuttaa pienemmillä määrärahoilla.

Investointiosassa eri hankkeiden määrärahat ovat valtuustoa sitovia.

Kaupungin yksiköt seuraavat talousarvion toteutumista kolmen kuukauden välein.

30.6. laaditaan puolivuotisraportti, joka käsittää sekä toiminnan että talouden seurannan yksikkötasolla. Talouden seuranta 31.3. ja 30.9. sekä toiminta- ja talousraportti 30.6. annetaan tiedoksi sekä kaupunginhallitukselle että valtuustolle.

PARAISTEN KAUPUNGIN STRATEGIA

Valtuusto hyväksyi Paraisten kaupungin uuden strategian 25.4.2022.

Strategia määrittelee kaupungin tavoitteet ja tavoitellun muutoksen. Strategiassa on määritelty tavoitteet ja mittarit neljälle uudelle painopistealueelle. Valtuustokauden tavoitteiden saavuttamiseksi talousarvion laatimisen yhteydessä vahvistetaan vuosittaiset tavoitteet ja toimenpiteet. Valtuustokauden tavoitteiden toteutumista arvioidaan ja seurataan vuosittain toiminnan ja talouden raportoinnin yhteydessä.

Strategia ja painopisteet vuosina 2025–2027

Menestyvällä kaupungilla on oltava toiminnassaan johtotähtenä selkeä kuva tulevaisuudesta. Kun taloudellinen toimintakehitys on tiukka, kaupungin on keskityttävä toimintaan ja toimenpiteisiin, jotka luovat kasvua tulevaisuudessa.

Paraisten väestönkehitys on viime vuodet ollut lievästi negatiivista. Useat mittarit osoittavat, että Parainen kiinnostaa ja että sillä on potentiaalia saada uusia asukkaita. Paraisten on tehtävä strategisia panostuksia, jotka vahvistavat kuvaa kaupungista edelleen ja mahdollistavat yhä useampien asettumisen asumaan kaupunkiin.

Kaupungin vahvistettu strategia perustuu neljään eri kokonaisuuteen. Kokonaisuudet, joiden on määrä ohjata Paraisten kaupunkia tulevaisuuteen, ovat ”kestävää kehitystä”, ”vahvempaa vetovoimaa”, ”parempaa hyvinvointia” ja ”luodaan yhdessä”.

Hyväksytty strategia on laaja ja sisältää monia eri kokonaisuuksia. Strategiaa voidaan konkretisoida yleisellä tasolla keskittymällä toiminnassa seuraaviin kysymyksiin:

Kestävää kehitystä

- Miten kaupunki integroi kestävän kehityksen kaikkiin kaupungin hankkeisiin ja päätöksiin?
- Mitä konkreettisia toimenpiteitä voidaan tehdä kaupungin hiilijalanjäljen pienentämiseksi?
- Miten kaupunki voi edistää uusiutuvan energian käyttöä kunnallisissa rakennuksissa ja toiminnoissa?
- Mitä aloitteita kaupunki voi tehdä lisätäkseen asukkaiden, vapaa-ajanasukkaiden ja yritysten tietoisuutta ja sitoutumista kestäväyteen?
- Miten kaupunki voi varmistaa, että kaupungin kehittäminen ja toimenpiteet säilyttävät ja suojelevat luonnonvaroja ja luonnon monimuotoisuutta?

Vahvempaa vetovoimaa

- Mitä ainutlaatuisia aspekteja Paraisista kaupunki voi nostaa esille kävijöiden ja uusien asukkaiden houkuttelemiseksi?
- Miten kaupunki voi kehittää ja markkinoida kaupungin kulttuurillista ja historiallista perintöä, aktiivista kolmatta sektoria ja kaupungin läheisyyttä Turun kasvualueeseen?
- Mitä infrastruktuurin parannuksia tarvitaan Paraisten saavutettavuuden ja vetovoiman lisäämiseksi?
- Miten kaupunki voi tukea ja kehittää kolmatta sektoria ja paikallista elinkeinoelämää?
- Mitä kumppanuuksia ja yhteistöitä kaupunki voi käynnistää vahvistaakseen kaupungin vetovoimaa?
- Miten kaupunki voi vahvistaa ja kehittää saaristoa ja kaupungin suurinta taajamaa samanaikaisesti?

Parempaa hyvinvointia

- Millaista ohjelmaa ja millaisia palveluja kaupunki voi tarjota asukkaidensa fyysisen ja psyykkisen terveyden parantamiseksi?
- Miten kaupunki voi luoda turvallisia ja osallistavia julkisia paikkoja kaikille ikäryhmille?
- Mitä toimenpiteitä kaupunki voi tehdä edistääkseen sosiaalista yhteenkuuluvuutta ja yhteisöllisyyttä?
- Miten kaupunki voi entisestään parantaa kaupungin tarjoaman koulutuksen, kulttuurin ja vapaa-ajantoiminnan saatavuutta ja tunnettuutta?
- Mitä keinoja kaupunki voi käyttää vähentääkseen taloudellista eriarvoisuutta ja tukeakseen muita heikommassa asemassa olevia ryhmiä?

Luodaan yhdessä

- Miten kaupunki voi osallistaa asukkaat päätöksentekoon ja kehittämisprosesseihin?
- Mitä alustoja ja työvälineitä kaupunki voi käyttää edistääkseen vuoropuhelua ja yhteistyötä asukkaiden, yritysten ja kaupungin välillä?
- Miten kaupunki voi vahvistaa yhteistyötä paikallisten järjestöjen ja yhdistysten kanssa?
- Mitä keinoja kaupunki voi käyttää kerätäkseen palautetta ja ideoita eri sidosryhmiltä?
- Miten kaupunki voi edistää osallisuuden ja yhteisen vastuun kulttuuria koko kaupungissa sekä sisäisesti että ulkoisesti?

Kiinnittämällä huomiota strategiaan kysymyksiin asioiden valmistelussa ja päätöksenteossa kaupunki pystyy juurruttamaan strategian paremmin kaupungin päivittäiseen toimintaan.

Jotta strategiaa voidaan toteuttaa päivittäisessä toiminnassa, kukin osasto on konkretisoinut strategiaa vuoden 2025 talousarviossa. Kukin osasto on määritellyt strategiset tavoitteet ja toiminnan tavoitteet kaupungin strategian pohjalta.

Vuoden 2025 yhteinen nimittäjä muodostuu kolmesta kokonaisuudesta, jotka ovat kasvu ja uudet asukkaat (tulomuutto), kestävyys ja osallisuus. Strategiset tavoitteet ja toiminnan tavoitteet on esitetty tarkemmin talousarvion osastokohtaisissa osioissa.

Koska kaupungilla on uusi organisaatio, joka on vielä ajettava sisään, vuoden 2025 aikana tullaan etsimään ja ottamaan käyttöön entistä selkeämpiä tavoitteita ja mittareita talousarviovuodeksi 2026.

Yleisten ja spesifien strategisten tavoitteiden lisäksi kaupunki edistää vuoden 2025 aikana erilaisia strategiaan kytkeytyviä kokonaisuuksia. Tärkein kokonaisuus on se, että kaupungin on mahdollistettava 500 uuden asunnon rakentaminen seuraavien viiden vuoden aikana. Tämä tukee strategista tavoitetta kaupungin vetovoiman vahvistamisesta.

Toinen punainen lanka toiminnassa on se, että kaupunki siirtyy kaikessa toiminnassaan enenevässä määrin digitaalisiin palveluihin.

Vuosina 2025–2027 on tasapainotettava myös kaupungin talous. Ratkaiseva tekijä tässä on se, miten tuleva valtionosuusudistus toteutuu Paraisten osalta.

Osastojen strategiset painopistealueet

Talousarviovuonna 2025 on päätetty keskittyä toimenpiteisiin, jotka liittyvät tulomuuttoon, osallisuuteen ja kestävyYTEEN. Kukin osasto on valinnut kolme tavoitetta, jotka edistävät tätä kehitystä. Tavoitteet on esitetty osastoittain kunkin osaston kohdalla käyttötalousarviota käsittelevässä luvussa.

Strategisten tavoitteiden toteutumista seurataan vuoden aikana talousarvion seurannan yhteydessä.

Hankintastrategia

Huhtikuussa 2023 hyväksytty kaupungin hankintastrategia perustuu kaupungin strategiaan ja käsittää kaupungin kaikki ostot pienhankinnoista kansallisiin hankintoihin ja EU-hankintoihin. Kaupungin hankintastrategian tarkoituksena on varmistaa ja kehittää kestävä ja vastuullinen hankintaprosessi, jossa otetaan huomioon taloudelliset, sosiaaliset sekä ilmasto- ja ympäristönäkökohdat. Hankintastrategialla pyritään luomaan laadukas ja selkeä hankintaprosessi, tehostamaan hankintojen taloudellisuutta ja kehittämään hankintojen suunnitelmallisuutta sekä edistämään kaupungin elinkeinoelämän kilpailukykyä ja työllisyyttä.

Talousarviovuonna 2025 keskitytään kaupungin hankintatoiminnan organisointiin ja henkilöstön hankintaosaamisen lisäämiseen. Organisaation sisäistä työtä vahvistetaan yksiköiden välillä ja työprosesseja ja osaamista käydään läpi työn tehostamiseksi ja organisoimiseksi laadukkaana hankintaprosessin edellyttämällä tavalla.

Tavoitealue	Tavoite	Toimenpide	Mittari	Kaupungin strategia
Organisointi	Hankintaprosessin kehittäminen organisaatiossa	Organisaatiolle laaditaan yhtenäinen ja selkeä työprosessi ottamalla käyttöön sähköinen menettely läpi koko hankintaprosessin. (Cloudia, Dynasty.)	Käyttöjärjestelmien välille on luotu sähköinen kytkös strategiakauden aikana.	 Jatkamme kaupungin digitaalisten palvelujen kehittämistä.
	Kestävä ja vastuullinen hankintaprosessi	Tarjouspyyntöihin sisällytetään valintaperusteet, joissa otetaan huomioon ilmasto- ja ympäristönäkökohdat sekä sosiaaliset ja taloudelliset näkökohdat.	Hankintoihin sisällytettyjen ilmasto- ja ympäristönäkökohtien seuranta	 Kehitämme ja vahvistamme yhteistyötä kestävyYden parissa työskentelevien toimijoiden kanssa.
Koulutus	Hankintoihin liittyvän osaamisen ylläpito ja kehittäminen kaupungissa sisäisesti ja yhdessä ulkopuolisten verkostojen kanssa	Hankintojen parissa työskentelevien organisaation avainhenkilöiden hankintaosaamista vahvistetaan. Organisaatiossa otetaan käyttöön sähköinen itsearviointityökalu (esim. Hankinta Suomen itsearviointityökalu, Hansel Hankintatutka yrityksille).	Koulutustilaisuuksien määrä / vuosi	 Opimme yhdessä ja hyödynnämme toistemme osaamista, verkostoja ja kokemuksia.

Ilmasto- ja ympäristöohjelma

Paraisten kaupunki on laatinut ilmasto- ja ympäristöohjelman ohjaamaan kestävyystyötään vuosina 2023–2035. Ohjelma vastaa tarpeeseen vastata sekä maailmanlaajuisiin että paikallisiin ilmastomuutokseen ja ympäristönsuojeluun liittyviin haasteisiin. Keskeisenä tavoitteena on vähentää kaupungin kasvihuonekaasupäästöjä ja saavuttaa hiilineutraalius vuoteen 2035 mennessä. Samanaikaisesti priorisoidaan työ luonnon monimuotoisuuden säilyttämiseksi ja Saaristomeren tilan parantamiseksi, mitä pidetään asukkaiden hyvinvoinnin kannalta ratkaisevana. Ohjelma sisältää konkreettisia toimenpiteitä ja perustuu kaupungin, yritysten, yhdistysten ja asukkaiden laajaan yhteistoimintaan.

Vuoden 2025 teemana erityisesti biosfäärialueen toiminnassa ja viestinnässä on Saaristomeri. Biosfäärialueella jatketaan vuonna 2024 alkaneita hankkeita ”Asuttavuus Paraisten saarilla” ja ”Supported by nature”. Viestinnässä osallistutaan muihin luontoaiheisiin tiedotuskampanjoihin, kuten Valonian koordinoimiin luonnonmukaisen puutarhanhoidon ja kestävän liikkumisen teemoihin.

”Asuttavuus Paraisten saarilla” -hankkeen tarkoitus on asuttavuusanalysien tekeminen Nauvon, Korppoon, Houtskarlin ja Iniön saariyhteisöissä (EU Leader ja Svenska kulturfonden). ”Supported by nature” toteutetaan yhteistyössä Turun ammattikorkeakoulun kanssa ja hankkeen kohteena ovat kosteikot ja niiden kunnostaminen. Hankkeessa on myös opetuksellinen näkökulma; esimerkiksi lukioissa opetetaan, miten kosteikot toimivat.

Toimintavuodelle 2025 on suunnitteilla erilaisia luontoon ja ympäristöön liittyviä tapahtumia. Alkaneita hankkeita, kuten muun muassa KuntaHelmi ja Helmi 3, jatketaan. KuntaHelmi-hankkeessa jatketaan muun muassa paahde- ja orkidea-alueiden ennallistamista Skarpdalissa ja Malmnäsissä. Helmi 3:ssa suunnitellaan ja toteutetaan Paraisten pienvesien hoitoa ja kunnostusta. Kampanjat kuten Pidä saaristo siistinä sekä vuosittaiset ympäristötapahtumat, kuten Paraisten päivät kesäkuussa ja Itämeripäivä elokuussa, sekä yritys yhteistyö (ilmasto- ja ympäristöfoorumi, energialta) jatkuvat. Qvidjan kanssa on suunniteltu yhteistyötä biohiileen liittyen niin, että risut, joista Qvidja tekisi biokaasua ja biohiiltä, tulisivat kaupungilta. Viherpuolella panostetaan muun muassa vieraslajien kitkemiseen ja asukkaiden osallistamiseen tähän (esim. Crowdsorsa-pelin avulla).

Kaavoituksessa kiinnitetään erityistä huomiota ja selvitetään ilmastovaikutuksia eri hankkeiden yhteydessä. Vaikutusten arvioinnissa on otettu käyttöön eri välineitä, kuten muun muassa Hiilikartta ja KILVA-työkalu. Katujen yleissuunnittelussa hulevesiteema on keskeinen. Esimerkiksi Isoniitty II -hankkeessa tehdään kestävä hulevesien hallintaa uudella asuinalueella, erityisesti rakennus- ja suunnitteluvaiheessa. Tarkoituksena on ilmastomuutoksen vaikutusten hillintä, niihin sopeutuminen ja asukkaiden tietoisuuden lisääminen niistä erityisesti omilla tonteilla.

Paraistenväylä (Saaristotien uudistus mt 180 Kurkela–Kuusisto) vähentää hiilidioksidipäästöjä, kun raskas liikenne on sujuvampaa ja joukkoliikenneyhteys nopeutuu. Jalankulku- ja pyöräilyväylää Nauvon Prostvikin lauttarannasta Prostvikin kylään kohennetaan ja liikennemerkkejä tullaan uusimaan.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen

Hyvinvointi ja terveys määrittyy elämänlaatuna, joka koostuu fyysisestä ja psyykkisestä terveydestä ja hyvinvoinnista, sosiaalisista suhteista ja verkostoista sekä hyvinvointia edistävästä elinympäristöstä, elinoloista ja palvelujen saatavuudesta. Hyvinvoivat ja toimintakykyiset kaupunkilaiset ovat yksi tärkeimmistä voimavaroista. Hyvinvointityö onnistuu, mikäli poikkihallinnollinen yhteistyö toimii organisaatioissa sekä kaupungin ja Varhan, kolmannen sektorin ja yksityisten toimijoiden välillä. Hyvinvointi edistää samalla kaupungin elinvoimaa. Tavoitteena on parantaa elämänlaatua, kasvattaa työllisyyttä ja tuottavuutta sekä hillitä sosiaalisten ongelmien ja eriarvoisuuden lisääntymistä.

Vuosi 2025 on Paraisilla hyvinvoinnin edistämisen kolmas toimintavuosi. Kaupungin organisaatiomuutos, jonka yhteydessä luotiin hyvinvointi- ja vapaa-aikapalvelujen osasto, vahvistaa kaupungin hyvinvointityötä ja tukee Varsinais-Suomen (Varhan) hyvinvointialueuudistuksen tuomia muutoksia sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen roolin korostumista kaupungin tehtävänä.

Kaupungin hyvinvointityössä vuonna 2025 tullaan keskittymään osallistamisen lisäämiseen, kolmannen sektorin kanssa tehtävään yhteistyöhön, osastojen mukaan saamiseen hyvinvointityöhön sekä vaikuttamistoimielinten aktivointiin.

Paraisten kaupungilla on vuosille 2021–2025 laaja hyvinvointisuunnitelma, joka nostaa esiin hyvinvoinnin taustatekijät, vahvuudet ja kehittämiskohteet. Suunnitelma päivitetään syksyn 2024 ja kevään 2025 aikana. Hyvinvointisuunnitelma on tärkeä strategiatyön, vuotuisen budjettisuunnittelun ja seurannan väline. Suunnitelma sisältää painopistealueet, tavoitteet ja toimenpiteet, joita arvioidaan ja joista raportoidaan kaupunginvaltuustolle. Tämä työ käynnistetään keväällä 2025 ja se tuodaan uuden valtuuston päätettäväksi syyskaudella 2025.

Kaupungissa toimii luottamushenkilötoimielimenä määräaikaaisesti hyvinvointitoimikunta, jossa käsitellään kaupunkitasoisesti kaupungin hyvinvointia ja terveyttä edistävää työtä. Johtoryhmä toimii hyvinvoinnista vastaavana viranhaltijaorganisaationa. Vastaavasti kaupunkiin on perusteilla osallisuutta edistävä osallisuustyöryhmä sekä hyvinvointitiimi, jossa on edustajia kaikilta osastoilta. Viimeksi mainitussa on osallistujia myös Varhan puolelta, jolloin yhdyspintahyvinvointi alueelle säilyy ja vahvistuu.

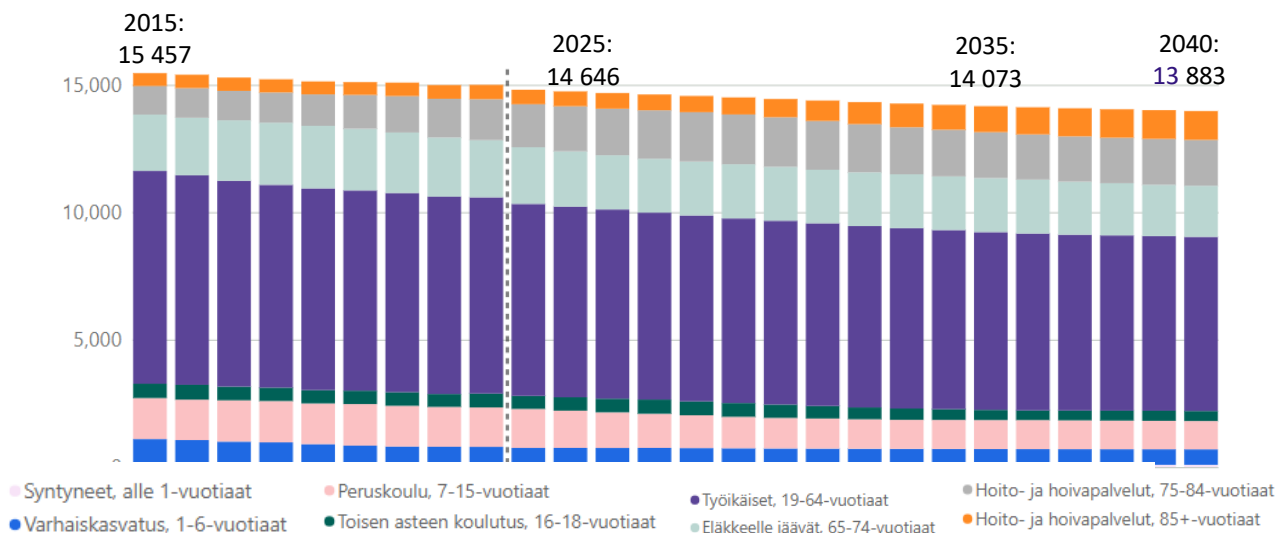
Kaupungissa on käytössä kuntien hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valtiosuuden lisäosa eli HYTE-kerroin. HYTE-kerroin on kannustin, jonka mukaan kuntien rahoituksen valtiosuus määräytyy niiden tekemän hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön mukaan. Tällä aktivoidaan kuntien toiminta asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi hyvinvointialueuudistuksen jälkeen. Paraisten HYTE-kertoimen kautta saama valtiosuus on 271 373 euroa vuonna 2024. Mittarina on 21 kriteeriä, joilla kunnat pisteytetään. Näistä 15 mittaria koskee nykyistä toimintaa (prosessi-indikaattorit) ja 6 mittaria keskittyy työn tuloksiin (tulosindikaattorit). Parainen on saanut 64/100 pistettä.

PARAISTEN KAUPUNGIN NÄKYMÄT

Kaupungin asukkaat

Vuoteen 2040 ulottuvan ennusteen mukaan laskeva väestönkehitys jatkuu. Hoitoa ja huolenpitoa tarvitsevien ikääntyneiden määrä kasvaa ja työikäisen väestön sekä alle 15-vuotiaiden lasten määrä vähenee vuoteen 2040 mennessä. Ennusteen mukaan kouluikäisten lasten määrä vähenee vuoteen 2040 mennessä 24,16 prosenttia.

Kaupungin väestönkehitys 2015–2023, väestöennuste 2024–2040:

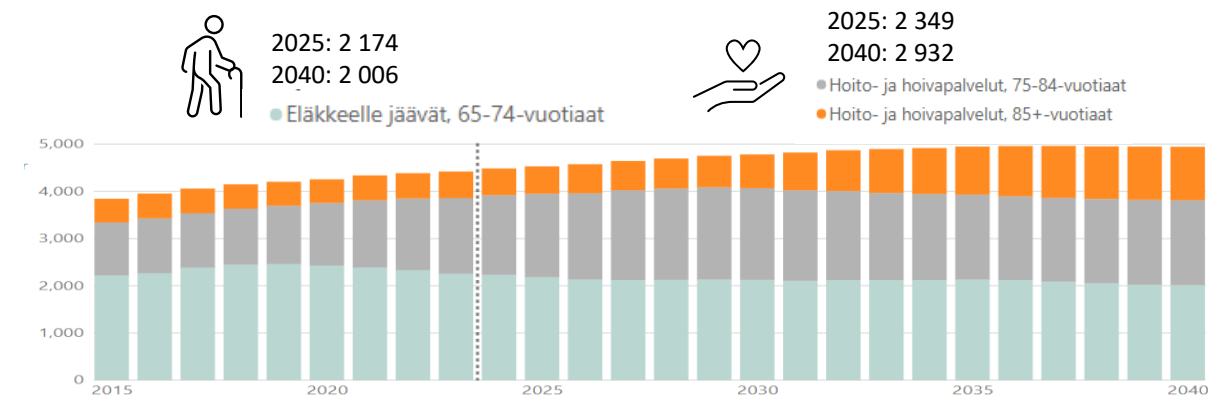

Lähde: Dashboard / Tilastokeskus / Väestömuutokset

Suomen väestö vähenee ja kaupungin väestönkehityskäyrästä on nähtävissä sama trendi.

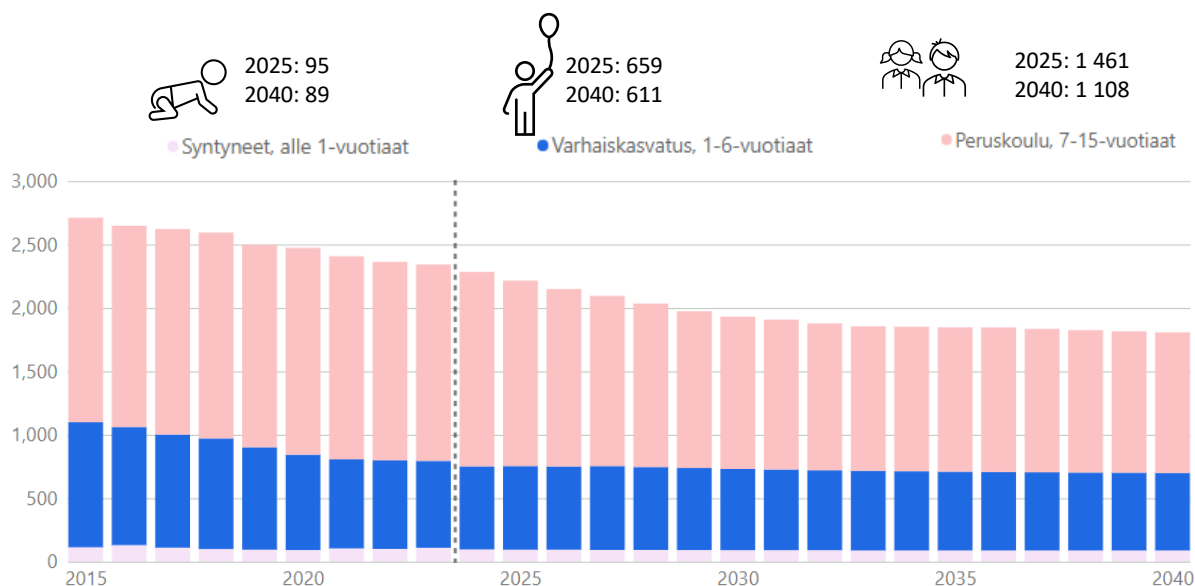
Vuonna 2015 kaupungin väkiluku oli yhteensä 15 457 henkilöä, joista 54 prosenttia oli työikäisiä 19–64-vuotiaita. Vuonna 2025 kaupungin väkiluvun arvioidaan olevan 14 864 henkilöä, joista 51 prosenttia on työikäisiä. Ennusteen mukaan työikäisen väestön osuus vähenee ja 65 vuotta täyttäneiden osuus kasvaa tasaisesti.

Ennusteen mukaan ikääntyneen väestön määrä kasvaa ennustejaksolla 65-vuotiaiden ja sitä vanhempien ikäryhmissä. Vuonna 2025 ikääntyneen väestön osuus on 31 prosenttia, seuraavien kymmenen vuoden aikana ikääntyneen väestön osuus kasvaa ja vuonna 2035 ikääntyneen väestön osuus on 35 prosenttia ja kehitys jatkuu samana vuoteen 2040 tultaessa.

Lähde: Dashboard / Tilastokeskus / Väestömuutokset

Alle 1–15-vuotiaiden osalta ennuste on laskeva ja nykyisen ennusteen mukaan 7–15-vuotiaiden osuus on vähentynyt noin 24,16 prosenttia (353 kpl) vuoteen 2040 mennessä.

Kaupunki voi aktiivisten strategisten panostusten avulla kääntää laskevan väestönkehityksen trendin. Yksi keskeisistä toimenpiteistä on luoda edellytykset riittävälle määrälle uusia tarkoituksenmukaisia asuntoja.

Kaupungin työllisyys

Julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen järjestämisvastuu siirtyy pääosin valtiolta kunnille 1.1.2025. Uudistuksen myötä Suomeen perustetaan yhteistoiminta- eli työllisyysalueita. Työllisyysalueen yhteisiä palveluja ja tehtäviä hoitaa vastuukunta. Paraisten kaupunki kuuluu Turun työllisyysalueeseen, jonka muodostaa 23 varsinaissuomalaista kuntaa. Työllisyysalueen vastuukunta on Turun kaupunki.

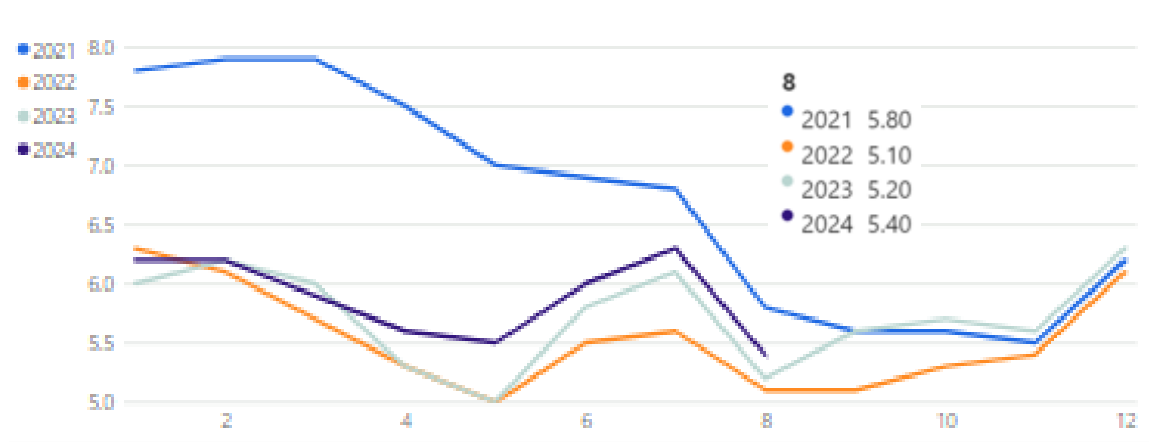
Paraisten kaupunki on yksi kunnista, joka on hakenut työllisyyspalvelujen järjestämistä omana toimintanaan lähellä asiakkaita. Toiminnan hoitamista varten Paraisten kaupunki on perustanut riittävän määrän virkoja, jotta se voi ottaa vastaan henkilöstön, joka siirtyy kaupungille vanhoina työntekijöinä Varsinais-Suomen TE-toimistosta. Parainen hoitaa sopimuksin myös Kemiönsaaren kunnan työllisyyspalvelut.

Työllistämistoiminta koostuu asiakaspalvelusta työnantajille ja työnhakijoille sekä työllistymistä edistävästä toimenpiteistä, kuten palkkatuesta työttömän palkkaaville yrityksille. Työllisyysyksikkö vahvistaa olemassa olevaa yritysneuvontaa, kotouttamispalveluja ja tukea nuorille työnhakijoille. Työnhakijat ja työnantaja-asiakkaat saavat nyt kaikki palvelut paikallisesti.

Varsinais-Suomen TE-toimistossa oli elokuun lopussa 23 177 työtöntä työnhakijaa. Paraisilla työttömien työnhakijoiden määrä oli 371 henkilöä (08/2023: 354 henkilöä) eli työnhakijoiden osuus kunnan koko työvoimasta oli 5,4 prosenttia.

Työttömistä työnhakijoista 58 prosenttia on miehiä ja 42 prosenttia naisia. Noin 11 prosenttia työttömistä työnhakijoista on alle 25-vuotiaita ja 42 prosenttia yli 50-vuotiaita. Edellisvuoteen verrattuna työttömien määrä kaupungissamme on kasvanut 4,80 prosenttia ja Varsinais-Suomessa noin 14 prosenttia, kun koko maassa kasvu on ollut 12 prosenttia. Turunmaan saaristossa on edelleen yksi maakunnan alhaisimmista työttömyysasteista, 5,4 prosenttia.

Seuraavassa on kuvattuna työttömien osuus työvoimasta Paraisilla vuodesta 2021 elokuuhun 2024.

Lähde: Paraisten kaupunki / Kuntamaisema / ELY-keskus

Paraisilla oli elokuun lopussa 49 avointa työpaikkaa ja 35 prosenttia työttömistä työnhakijoista oli pitkäaikaistyöttömiä (08/2024: 130 henkilöä ja 08/2023: 137 henkilöä).

Suomen työllisyyden odotetaan kasvavan vuodesta 2025 alkaen hallituksen työllisyysuimien myötä, jotka kasvattavat työn tarjontaa vuoteen 2026 mennessä. Hallituksen työllisyysuimet sekä maahanmuutto lisäävät työvoiman tarjontaa ja luovat työllisyydelle tilaa kasvaa, kun tuotanto elpyy.

	2022	2023	2024*	2025*	2026*
Työllisyysaste Suomessa (20–64-vuotiaat), %	78,1	77,9	77,3	77,7	78,7

Lähde: Valtiovarainministeriön taloudellinen katsaus, syksy 2024

Kaupungin talousnäkymät

Kaupungin vuoden 2023 tilinpäätös oli 2 803 217 euroa ylijäämäinen. 1.1.2024 kaupungilla oli kertynyttä ylijäämää 13 770 226 euroa.

Kaupungin edellinen toimintavuosi on tuonut mukanaan paljon muutoksia ja kaupungin rahoitus on muuttunut merkittävästi sote-uudistuksen jälkeen. Kaupungin uusi valtionosuustaso sote-uudistuksen jälkeen on vaikeuttanut kaupungin toimintamenojen sovittamista kaupungin saamaan rahoitukseen. Taloutta tasapainottaakseen kaupunki on laatinut talouden tasapainottamisohjelman keväällä 2024 sekä toteuttanut organisaatiomuutoksen.

Vastuu työllisyysuiminnasta siirtyy kaupungille 1.1.2025 alkaen. Tämä pitäisi kompensoida valtionosuusjärjestelmän kautta, mutta kaikki viittaa siihen, että kyseinen rahoitus ei riitä suunniteltuun toimintaan.

Verokehitys on ollut kaupungissa hyvää.

Kaupungin toimintatuloista rakennusvalvonnan ja varhaiskasvatuksen tuotot vähenevät jatkuvasti lainsäädännön muutosten vuoksi. Määräyksiä siitä, milloin kunnilla on oikeus periä maksuja tuottamistaan palveluista, tarkistetaan jatkuvasti.

Vuonna 2025 kaupunki saa vielä vuokratuloja Varhelta. Tämä päättyy vuonna 2026, kun Varha ei enää vuokraa tiloja kaupungilta. Tällä tulee olemaan suuri vaikutus kaupungin tuloihin. Myös näihin kiinteistöihin liittyvät kustannukset poistuvat kaupungin käyttötalousarviosta kaupungin menoista. Keväällä 2025 on tehtävä yhtiöittämisspätös Varhan jatkossa käyttämistä kiinteistöistä.

Vuodelle 2024 laadittiin -2 575 033 euron miinusbudjetti heikon rahoituksen vuoksi. Toimintavuoden aikana useissa toiminnoissa on ollut haasteita. Varhaiskasvatuksessa on ylitysriskejä, jotka eivät ole kertaluonteisia. Myös kaupungin kiinteistömässan pienentäminen on erittäin tärkeää kaupungin tekniikka ja kiinteistöt -yksikön kustannusten supistamiseksi.

Poistojen määräksi vuonna 2025 arvioidaan 5,5 miljoonaa euroa. Poistot ovat korkealla tasolla, koska kaupunki on viime vuosina tehnyt suuria investointeja, jotka on nyt saatu päätökseen ja joita on siten alettu poistaa. Jotta poistot saataisiin matalammalle tasolle, kaupungin investointeja on vähennettävä.

Korkokustannusten arvioidaan pysyvän suunnilleen vuoden 2024 tasolla. Korot ovat vielä korkeammat kuin 2020-luvun alussa, mutta koska kaupungin lainat on korkosuojattu, kaupunki välttyy korkohuipuilta tällaisissa tilanteissa.

Verotulot ja valtionosuudet

Talousarvioerä verotulot koostuu kunnallisesta tuloverosta, kiinteistöverosta ja yhteisöverosta. Kaupungilla on oikeus päättää veroprosenttien suuruudesta tuloveron ja kiinteistöveron osalta. Verorahoitukseen luetaan myös valtionosuudet.

Vuoden 2025 talousarvio ja vuosien 2026–2027 taloussuunnitelma perustuvat tuloveroprosentin säilyttämiseen ennallaan.

Kaupungin rahoitukseen ovat vaikuttaneet voimakkaasti sote-uudistuksen myötä tapahtuneet valtionosuusrahoituksen muutokset. Paraisten kaupunki kuuluu valtionosuusjärjestelmän tasausmekanismin häviäjiin. Valtionosuusjärjestelmä tullaan uudistamaan ja uusi järjestelmä tulee voimaan aikaisintaan 1.1.2026.

Budjetoidut verotulot ja valtionosuudet perustuvat Kuntaliiton syys-lokakuun 2023 ennusteisiin varovaisuusperiaate huomioiden.

Tuloveroprosentti

Kunnallisveron rakenne muuttui sote-uudistuksen myötä.

Verotusmenettelylain 91 a §:ssä säädetään, että kunnan veroprosentti on vuodesta 2024 alkaen ilmoitettava prosenttiyksikön kymmenyksen tarkkuudella. Näin ollen veroprosentti pyöristettiin Paraisten kaupungin osalta 7,9 prosenttiin vuodelle 2024.

Tuloveroja ennustetaan vuonna 2025 kertyvän 30 243 000 euroa asukasluvun ollessa 14 864.
(Lähde: Kuntaliitto 24.9.2024)

Kiinteistöveroprosentit

Kiinteistöjä tietyllä kunta-alueella omistavat ovat vuosittain velvollisia maksamaan kiinteistöveroa kiinteistönsä sijaintikunnalle. Kiinteistövero lasketaan kiinteistön verotusarvosta. Paraisten kaupungin kiinteistöveroprosentit pysyvät vuonna 2025 samalla tasolla kuin vuonna 2024, lukuun ottamatta rakentamattoman rakennuspaikan veroprosenttia, jota korotetaan yhdellä prosenttiyksiköllä 3 prosentista 4 prosenttiin.

Yleinen kiinteistöveroprosentti	1,50 %
Vakituisten asuinrakennusten veroprosentti	0,47 %
Muiden asuinrakennusten veroprosentti	1,50 %
Rakentamattoman rakennuspaikan veroprosentti	4,00 %
Voimalaitosten veroprosentti	3,10 %

Kiinteistöveron ennakoidaan vuonna 2025 tuottavan kaupungille 10 524 000 euroa.

Sote-uudistus ei vaikuta kiinteistöveroon.

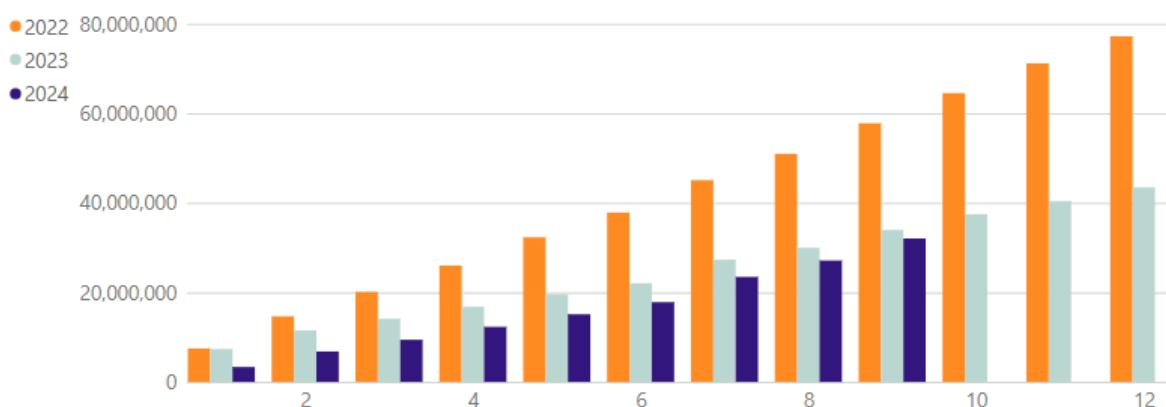
Yhteisövero

Osakeyhtiöt ja muut yhteisöt maksavat tuloveroa yhteisöveron muodossa. Yhteisöveroa ennakoidaan vuonna 2025 kertyvän 2 143 000 euroa.

Verotulojen kehitys

	Tilinpäätös 2021	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2023	Ennuste 2024	Talousarvio 2025
Tulovero	59 976	63 196	30 541	28 472	30 243
Kiinteistövero	9 542	10 017	10 310	10 580	10 524
Yhteisövero	3 735	4 042	2 628	2 161	2 143
Verotulot yhteensä	73 253	77 254	43 479	41 213	42 910

Vuoden 2025 talousarvion lähtökohtana on, että kaupunki saa verotuloja yhteensä 42 910 000 euroa. Ennuste perustuu Kuntaliiton 24.9.2024 antamaan ennusteeseen.

Valtionosuudet

Valtionosuusjärjestelmän tavoitteena on kuntien vastuulla olevien julkisten palvelujen saatavuuden varmistaminen tasaisesti koko maassa siten, että kansalaiset voivat saada tietyn tasoiset peruspalvelut asuinpaikastaan riippumatta. Tämä toteutetaan tasaamalla palvelujen järjestämisen kustannuseroja sekä kuntien välisiä tulopohjaeroja.

Kunnan valtionosuusrahoitus muodostuu kahdesta osasta: valtiovarainministeriön hallinnoimasta kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta ja opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain mukaisesta opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuudesta, jota hallinnoi opetus- ja kulttuuriministeriö.

Valtionosuudet ovat kunnille tuloerä, jota ei ole korvamerkitty tiettyjen palvelujen järjestämiseen, vaan kunta itse päättää valtionosuusrahoituksensa käytöstä. Poikkeuksen tähän sääntöön tekevät eräät opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuudet, joita maksetaan esimerkiksi teatteri- ja orkesteritoimintaan sekä taiteiden perusopetukseen.

Sote-uudistuksen myötä valtionosuuksien maksatus on muuttunut. Valtionosuuksien suuruus vuonna 2023 perustuu aikaisempiin vuosikeskiarvoihin eli vuosien 2021 ja 2022 keskiarvoihin sosiaali- ja terveydenhuollon kustannusten todellisesta toteumasta. Valtionosuusjärjestelmään on otettu käyttöön tasausmekanismi, joka vaikuttaa myös tuleviin vuosiin. Paraisten kaupunki kuuluu tämän tasausjärjestelmän ”häviäjiin”. Vuoden 2024 valtionosuuksissa kaupunki maksaa tasausvähennyksenä peräti 409 euroa/asukas ja vuonna 2025 peräti 423 euroa/asukas. Tämän mekanismin myötä kaupungin valtionosuuksista saama rahoitus vääristää kaupungin kokonaisrahoitusta ja vaikeuttaa tuntuvasti tasapainoisen talousarvion aikaansaamista. Nämä aikaisempien vuosien sosiaali- ja terveydenhuollon kustannuksiin perustuvat tasausvähennykset vaikuttavat suoraan epäoikeudenmukaisesti kaupungin jäljellä olevaan toimintaan.

Valtionosuusuudistus on valmisteilla ja tulee voimaan aikaisintaan 1.1.2026. 1.1.2026 alkaen sovellettavasta valtionosuusjärjestelmästä on luvattu malli ja laskentaperuste syysyksi 2025, mutta sellaisia ei ole kunnille vielä toimitettu. Kaupungille on äärimmäisen tärkeää, että uuteen järjestelmään ei sisälly aikaisempaan sote-uudistukseen liittyviä muuttujia. Paraisten kaupungin valtionosuuksien on vastattava todellisuutta, jossa kaupunki toimii, eli että se on maantieteellisesti laaja saaristokunta, jossa on päiväkoteja ja kouluja kaikilla viidellä pääsaarella.

Vuoden 2025 valtionosuuksissa valtionosuuksien laskentaperusteeseen sisältyy uusi muuttuja, koska Suomen kunnat siirtyvät 1.1.2025 alkaen vastaamaan koko maan työllisyystoiminnasta. Tämä muuttuja tulee sisältymään pysyvästi laskentaperusteeseen.

Paraisten kaupungin valtionosuudet vuodelle 2025 ovat 9 375 014 euroa, mikä on vain noin 1 miljoona euroa enemmän kuin vuonna 2024, vaikka koko työllisyystoiminta siirtyy kaupungille. Ennuste perustuu Kuntaliiton 7.10.2024 antamaan ennusteeseen.

Valtionosuuksien kehitys	Talousarvio 2023	Talousarvio 2024	Talousarvio 2025
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	7 758 695	5 624 885	6 053 036
TE-rahoitus			1 425 158
Verotuloihin perustuva valtionosuuksien tasaus	870 050	299 940	322 598
Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuus	-334 651	-323 495	51 512
Verotulomenetyksen korvaus	2 260 364	2 383 375	1 522 710
Yhteensä	10 554 458	7 984 705	9 375 014

Kaupungin toimintatulot ja toimintamenot

Kokonaistoimintatulot vuoden 2025 talousarviossa ovat 28 037 928 euroa eli samalla tasolla kuin vuonna 2024. Tämä erä on kuitenkin huomattavasti pienempi vuodesta 2026 alkaen, kun kaupunki ei enää saa vuokratuottoja Varhalta.

Budjetoidut vuokratuotot Varhalta ovat 4,3 miljoonaa euroa ja pelastuslaitokselta 260 000 euroa eli kokonaisvuokratuotto on noin 4,6 miljoonaa euroa. Varhaiskasvatuksessa päivähoitomaksuista saavat tuotot pienenevät jatkuvasti; yhä useammalla on maksuton päivähoito johtuen valtakunnallisista tulo rajoista, joiden mukaan kunnat voivat periä päivähoitomaksuja.

Talousarvioon sisältyy myyntivoittoja 200 000 euroa, mikä on sama taso kuin vuonna 2024. Talousarvion myyntivoitoissa/-tappioissa ei ole otettu huomioon Ankkuritaloa, koska talolla on suuri kirjanpitoarvo kaupungin taseessa ja talon tulevaisuus on epäselvä. Myyntivoittojen osalta on lähdetty siitä, että otamme varovaisemman näkökannan myyntivoittoihin, koska taloudellinen tilanne maassamme saattaa aiheuttaa ihmisissä tiettyä varovaisuutta sen suhteen, uskaltavatko he aloittaa uudisrakentamista.

Alla on luettelo realisoitavista tai/ja kehitettävistä kiinteistöistä. Luettelo tullaan päivittämään vuoden aikana, kaupungin kiinteistömäärän pienentämiselle on kova tarve. Kaupungin kiinteistökannan muutokset vaikuttavat myös kaupungin myyntivoittoihin ja -tappioihin. Niitä on vaikea arvioida, koska vahvistettuja myyntipäätöksiä ja -hintoja ei ole.

Kiinteistötunnus	Kohde	Kunnanosa	Rakennuksen kirjanpitoarvo	Tontin kirjanpitoarvo	Kiinteistön kirjanpitoarvo yhteensä
445-20-7-5	Sininen talo (+ varasto)	Lukkarinkuja 8, Parainen	0 €	2 328 €	2 328 €
445-2-1-7	Keltainen talo	Lukkarinkuja 5, Parainen			
445-2-1-7	Keltaisen talon varasto	Räätälinkuja 6 b, Parainen			
445-465-6-23	Omakotitalo Kuuselantie 42	Kuuselantie 42, Parainen	0 €	0 €	0 €
445-630-1-92	Kommunalgården + 4 asuntoa	Korppoontie 124, Korppoo	0 €	11 €	11 €
445-30-6-1	Entinen perhetalo Ankkuri + ulkorakennus	Urnalehdontie 4, Parainen	742 002 €	0 €	742 002 €
445-406-1-222	Kunnalliskodintie 12 A, omakotitalo	Kunnalliskodintie 12 A, Parainen			
445-573-1-20	Varastohalli Nauvossa	Norrstrandintie 28, Nauvo			

Käyttötalouden kustannuksiksi arvioidaan 75 514 705 euroa (vuoden 2024 alkuperäinen talousarvio: 73 754 910 euroa), joka jakautuu seuraaviin suurimpiin osiin: henkilöstökuluihin, 33 817 226 euroa (2024: 33 478 530 euroa), ostopalveluihin, 20 286 383 euroa (2024: 19 366 446 euroa) ja tarvikkeisiin, 5 967 638 euroa (2024: 6 119 262 euroa).

Suurin yksittäinen muutos kaupungin toimintakuluissa on se, että koko työllistämistoiminta siirtyy kaupungille. Vuoden 2025 talousarviossa tämä toiminta on noin 1,6 miljoonaa euroa.

Henkilöstökuluihin on vuodelle 2025 laskettu 2,0 prosentin palkankorotus vakituiselle henkilöstölle. Kokonaishenkilötyövuosimäärä vuoden 2025 talousarviossa on 599,04 (2024: 605,16) ja se jakautuu seuraavasti: vakituiset 496,04 henkilötyövuotta ja määräaikaiset 103 henkilötyövuotta. Kaikki toimintayksiköt ovat tarkastelleet resurssiaan tarkkaan ja joutuneet supistamaan henkilöstöään sieltä, missä se on ollut mahdollista, minkä myötä henkilöstökulut netto eivät nouse 2,0 prosentin verran vuoden 2025 talousarviossa.

Ostopalvelujen kasvu johtuu sopimusperusteisista korotuksista. Sopimusperusteiset korotukset ovat 3–7 prosenttia. Vuoden 2025 aikana uusitaan kaupungin siivoussopimukset ja toteutetaan uusi kaupungin koulukuljetusten hankinta.

Kaupungin avustukset pysyvät vuoden 2024 tasolla aikaisempina vuosina myönnettyjen avustusten osalta, lukuun ottamatta sitä, että koko työllisyystoiminta vaikuttaa tähän erään.

Toimintakate, joka kuvaa kaupungin toiminnan kustannuksia yhden vuoden aikana, on 47 476 777 euroa (netto) vuonna 2025.

Kaupungin investoinnit

Kaupungin tuloslaskelman vuosikate kuvastaa karkeasti ottaen kaupungin investointirahoituksen kantokykyä. Jos vuosikate ei riitä investointien rahoittamiseen, syntyy rahoitusaliäämä.

Vuoden 2025 talousarvion suunnitellut investoinnit ja taloussuunnitelmavuosien 2026–2027 investointitaulukoihin sisältyvät arvioidut investoinnit sisältyvät rahoitustarvelaskelmiin ja niiden voidaan todeta ylittävän kaupungin tavoitetaso.

Investointilista on laadittu yhdessä tasapainottamisryhmän ja kaikkien osastojen kanssa keväällä 2024. Tasapainottamistyöryhmä päätti, että investoinnit tulee pitää enintään kuuden miljoonan euron tasolla vuodessa. Kaupungin investointitalousarvioon sisällytettävien investointien määrään kohdistuu suuria paineita. Työryhmä keskusteli investointilistasta ottaen huomioon investointitarpeen kiireellisyyden, investoinnin vaikutuksen tulevien vuosien kustannustasoon sekä investoinnin vaikutuksen kaupungin vetovoimaan ja kasvuun.

Kolmen viime vuoden mittava investointipanostus oppimiskeskus Bravaan on merkinnyt sitä, että kaupungin investointitalousarvio on ollut suurempi kuin mihin kaupungin kantokyky olisi normaalisti riittänyt, mikä myös nostaa kaupungin poistoja noin 500 000 eurolla vuodessa. Vuoden 2025 investointitalousarviossa suurin yksittäinen panostus on Malms skolan peruskorjaus. Seuraavat kaksi suurta panostusta ovat uusi asuinalue Isoniittyyn ja puhdistamo Korppoon Verkaniin.

14.10.2024 kaupungin lainakanta oli 52 264 375 euroa.

Kaupungin investointitalousarvio vuonna 2025 on 6 184 750 euroa (netto).

Kaupungin lainakanta tulee vuonna 2025 kasvamaan 1,9 miljoonalla eurolla yhteensä 52,7 miljoonaan euroon. Lainakanta asukasta kohden on siis noin 3 550 euroa/asukas (ennuste 2024: 3 437 euroa/asukas).

Vuoden 2025 talousarvio merkitsee seuraavaa:

- Tulokseksi muodostuu -1 612 084 euroa.
- Toimintakatteeksi muodostuu -47 476 777 euroa.
- Nettorahoituskulut ovat -951 500 euroa.
- Nettoinvestointien summaksi arvioidaan 6,2 miljoonaa euroa.
- Talousarvion myötä kaupungin on lisättävä nettolainanottoaan 1,9 miljoonalla eurolla.
- Kaupungin omavaraisuusasteeksi muodostuu 60,0 prosenttia ja suhteelliseksi velkaantuneisuusasteeksi 95,4 prosenttia (ilman tytäryhteisöjen vaikutusta).

TULOSLASKELMA

(1 000 euroa)

	Tilinpäätös 2023	Muutettu talousarvio 2024	Ennuste 2024	Raami 2025	Lautakunta 2025	Kaupungin- johtaja 2025	Kaupungin- hallitus 2025	Valtuusto 2025	Muutos 2024/2025 %	Suunnitelma 2026	Suunnitelma 2027
TOIMINTATUOTOT											
MYYNTITUOTOT	6 587	6 313	6 822		6 590	6 587	6 587	6 587	4,3	6 568	6 568
MAKSUTUOTOT	1 668	1 614	1 501		1 373	1 373	1 373	1 373	-14,9	1 373	1 373
TUET JA AVUSTUKSET	3 053	1 380	1 798		1 164	1 494	1 494	1 494	8,3	1 494	1 494
MUUT TOIMINTATUOTOT	17 658	18 680	29 731		18 453	18 583	18 583	18 583	-0,5	14 094	14 094
TOIMINTATUOTOT	28 967	27 987	39 852		27 580	28 038	28 038	28 038	0,2	23 530	23 530
TOIMINTAKULUT											
HENKILÖSTÖKULUT	-33 664	-33 479	-34 303		-34 138	-33 817	-33 817	-33 817	1,0	-33 814	-33 814
PALKAT JA PALKKIOT	-27 149	-26 687	-27 814		-27 646	-27 451	-27 451	-27 451	2,9	-27 449	-27 449
HENKILÖSIVUKULUT	-6 516	-6 792	-6 489		-6 492	-6 366	-6 366	-6 366	-6,3	-6 366	-6 366
PALVELUJEN OSTOT	-20 122	-19 366	-19 822		-20 142	-20 286	-20 286	-20 286	4,8	-19 789	-20 050
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-5 682	-6 119	-6 247		-5 967	-5 968	-5 968	-5 968	-2,5	-5 113	-5 113
AVUSTUKSET	-1 647	-1 572	-1 596		-2 011	-2 011	-2 011	-2 011	27,9	-2 011	-2 011
MUUT TOIMINTAKULUT	-12 071	-13 219	-13 207		-13 373	-13 433	-13 433	-13 433	1,6	-13 376	-13 376
TOIMINTAKULUT	-73 185	-73 755	-75 176		-75 632	-75 515	-75 515	-75 515	2,4	-74 102	-74 363
TOIMINTAKATE	-44 219	-45 767	-35 324	-47 509	-48 051	-47 477	-47 477	-47 477	3,7	-50 573	-50 833
VEROTULOT	43 479	41 358	41 358	42 750	42 902	42 902	42 910	42 910	3,8	44 052	45 218
VALTIONOSUUDET	10 717	7 985	8 330	8 627	9 375	9 375	9 375	9 375	17,4	9 875	10 275
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT											
KORKOTUOTOT	3	0	1		0	0	0	0		0	0
MUUT RAHOITUSTUOTOT	1 175	173	1 157		173	173	173	173	0,0	173	173
KORKOKULUT	-875	-983	-985		-1 084	-1 084	-1 084	-1 084	10,3	-984	-984
MUUT RAHOITUSKULUT	-48	-40	-40		-40	-40	-40	-40	0,0	-40	-40
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT	254	-851	133	-900	-952	-952	-952	-952	11,9	-852	-852
VUOSIKATE	10 233	2 725	14 496	2 968	3 274	3 849	3 857	3 857	41,5	2 503	3 808
POISTOT JA ARVONALENTUMISET											
SUUNNITELMAN MUKAISET POISTOT	-7 470	-5 300	-5 300	-5 400	-5 400	-5 500	-5 500	-5 500	3,8	-4 900	-4 700
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-7 470	-5 300	-5 300	-5 400	-5 400	-5 500	-5 500	-5 500	3,8	-4 900	-4 700
TILIKAUDEN TULOS	2 762	-2 575	9 196	-2 432	-2 126	-1 651	-1 643	-1 643	-36,2	-2 397	-892
POISTOERON MUUTOS	41	39	39	39	39	39	39	39	0,0	39	39
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	2 803	-2 536	9 236	-2 393	-2 087	-1 612	-1 604	-1 604	-36,7	-2 358	-853

RAHOITUSLASKELMA

(1 000 euro)

	Tilinpäätös 2023	Muutettu talousarvio 2024	Ennuste 2024	Lautakunta 2025	Kaupungin- johtaja 2025	Kaupungin- hallitus 2025	Valtuusto 2025	Muutos 2024/2025 %	Suunnitelma 2026	Suunnitelma 2027
TOIMINNAN RAHAVIRTA										
VUOSIKATE	10 233	2 725	14 496	3 274	3 849	3 857	3 857	41,2	2 503	3 808
TULORAHOITUKSEN KORJAUSERÄT	44	-200	-11 350	-200	-200	-200	-200	0,0	-200	-200
	10 276	2 525	3 146	3 074	3 649	3 657	3 657	44,5	2 303	3 608
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA										
INVESTOINTIMENOT	-11 856	-6 740	-7 677	-6 589	-6 589	-6 589	-6 589	-2,2	-10 305	-10 290
RAHOITUSOSUUDET INVESTOINTIMENOIHIIN	76	250	330	300	300	300	300	20,0	350	100
PYSYVIEN VASTAAVIEN HYÖDYKKEIDEN LUOVUTUSTULOT	305	260	11 473	304	304	304	304	16,9	200	200
	-11 475	-6 230	4 126	-5 985	-5 985	-5 985	-5 985	-3,9	-9 755	-9 990
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-1 199	-3 705	7 273	-2 911	-2 336	-2 328	-2 328	-36,9	-7 452	-6 382
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA										
ANTOLAINAUKSEN MUUTOKSET										
ANTOLAINASAAMISTEN VÄHENNYS	35	0	0	0	0	0	0		0	0
	35	0	0	0	0	0	0		0	0
LAINAKANNAN MUUTOKSET										
PITKÄAIKAISTEN LAINOJEN LISÄYS	5 000	6 500	5 000	2 000	2 000	2 000	2 000	-69,2	5 000	3 000
PITKÄAIKAISTEN LAINOJEN VÄHENNYS	-2 869	-3 118	-3 118	-3 618	-3 618	-3 618	-3 618	16,0	-3 500	-3 500
LYHYTAIKAISTEN LAINOJEN MUUTOS	2 360	0	3 000	3 500	3 500	3 500	3 500		5 500	6 000
	4 492	3 383	4 883	1 883	1 883	1 883	1 883	-44,3	7 000	5 500
MUUT MAKSUVALMIUDEN MUUTOKSET										
TOIMEKSIANTOJEN VAROJEN JA PÄÄOMIEN MUUTOKSET	-104	0	0	0	0	0	0		0	0
VAIHTO-OMAISUUDEN MUUTOS	3	0	0	0	0	0	0		0	0
SAAMISTEN MUUTOS	1 339	0	0	0	0	0	0		0	0
KOROTTOMIEN VELKOJEN MUUTOS	-4 355	0	0	0	0	0	0		0	0
	-3 117	0	0	0	0	0	0		0	0
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	1 410	3 383	4 883	1 883	1 883	1 883	1 883	-44,3	7 000	5 500
RAHAVAROJEN MUUTOS	211	-322	12 155	-1 028	-454	-446	-446	40,7	-452	-882
RAHAVARAT										
KAUDEN LOPUSSA	2 566									
KAUDEN ALUSSA	2 354	211								
LAINAKANTA	45 999	48 307	50 882	52 764	52 764	52 764	52 764			
LAINAKANTA/ASUKAS, €	3 068	3 263	3 437	3 550	3 550	3 550	3 550			
ASUKASMÄÄRÄ	14 993	14 806	14 806	14 864	14 864	14 864	14 864			
OMAVARAISUUSASTE >50%	53,3 %	52,0 %	60,3 %	59,6 %	60,0 %	60,0 %	60,0 %			
SUHTEELLINEN VELKAISUUS <50%	79,4 %	80,2 %	103,5 %	96,0 %	95,4 %	95,3 %	95,3 %			

Omavaraisuusaste %

100 x (Oma pääoma + Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset) / (Koko pääoma - Saadut ennakot)

Suhteellinen velkaantuneisuus, %

100 x (Vieras pääoma - Saadut ennakot) / Käyttötulot

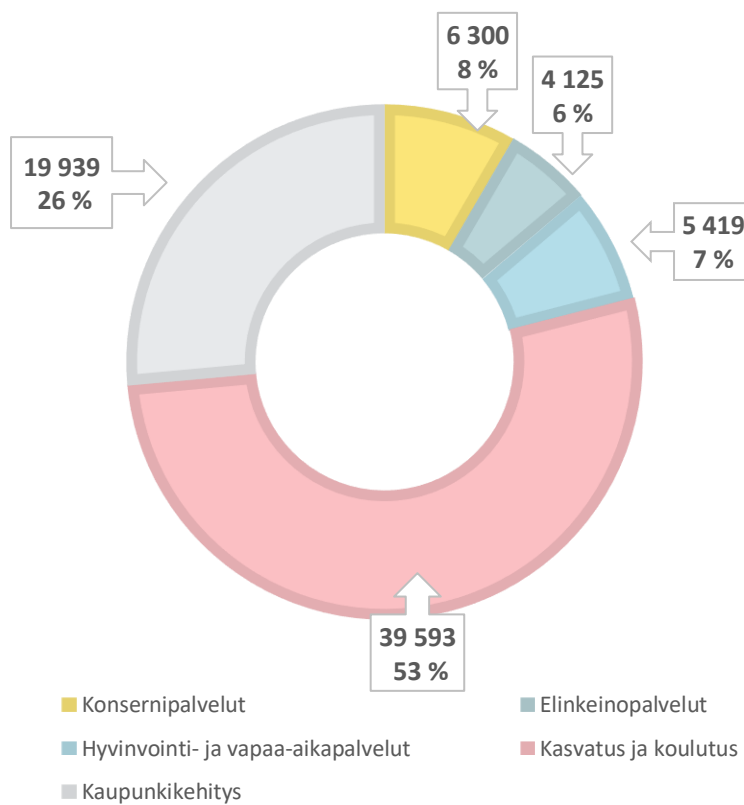
NETTOMÄÄRÄRAHAT YKSIKÖITTÄIN JA OSASTOITTAIN

Kunkin yksikön sitovuustaso on sen toimintakate. Osastolla on oikeus järjestää toimintansa sen puitteissa.

	Tilinpäätös 2023	Muutettu talousarvio 2024	Lautakunta 2025	Kaupungin- johtaja 2025	Kaupungin- hallitus 2025	Valtuusto 2025	Suunnitelma 2026	Suunnitelma 2027
1000 VAAALIT	-14 798	-33 720	-51 700	-51 700	-51 700	-51 700	-51 882	-52 067
1200 TILINTARKASTUS	-57 046	-64 543	-65 946	-65 946	-65 946	-65 946	-66 726	-67 517
2005 KONSERNIHALLINTO	-3 494 729	-3 248 684	-3 787 328	-3 774 303	-3 774 303	-3 774 303	-3 786 904	-3 822 027
2011 VIESTINTÄ	-605 321	-564 771	-562 163	-562 163	-562 163	-562 163	-564 809	-567 496
KONSERNIPALVELUT	-4 100 050	-3 813 455	-4 349 491	-4 336 466	-4 336 466	-4 336 466	-4 351 713	-4 389 523
3005 ELINKEINOT JA MATKAILU	-1 040 904	-1 082 130	-1 236 402	-1 118 050	-1 118 050	-1 118 050	-1 124 520	-1 131 089
3015 TYÖLLISYYS	-640 083	-621 767	-1 792 039	-1 650 589	-1 650 589	-1 650 589	-1 656 741	-1 662 984
3020 SAARISTO JA JOUKKOLIIKENNE	-700 783	-665 682	-753 428	-756 946	-756 946	-756 946	-763 630	-773 459
ELINKEINOPALVELUT	-2 381 770	-2 369 579	-3 781 869	-3 525 585	-3 525 585	-3 525 585	-3 544 891	-3 567 532
4005 HYVINVOINTIPALVELUT JA KOLMAS SEKTORI	-255 548	-364 622	-258 499	-258 499	-258 499	-258 499	-258 964	-259 439
4010 KULTTUURI JA VAPAA- AIKA	-2 341 982	-2 701 015	-2 653 022	-2 650 306	-2 650 306	-2 650 306	-2 654 175	-2 658 143
4015 KIRJASTO	-1 406 805	-1 452 549	-1 437 179	-1 435 721	-1 435 721	-1 435 721	-1 436 814	-1 437 927
4020 KANSALAISOPISTO	-646 332	-629 816	-639 022	-638 156	-638 156	-638 156	-639 074	-640 007
HYVINVOINTI- JA VAPAA- AIKAPALVELUT	-4 650 666	-5 148 002	-4 987 722	-4 982 682	-4 982 682	-4 982 682	-4 989 027	-4 995 516
5500 VARHAISKASVATUS	-11 314 995	-11 555 561	-12 015 083	-11 913 732	-11 913 732	-11 913 732	-11 958 161	-12 003 306
5501 RUOTSINKIELINEN KOULUTUS	-15 889 708	-16 631 288	-16 836 089	-16 810 522	-16 810 522	-16 810 522	-16 843 041	-16 876 068
5502 SUOMENKIELINEN KOULUTUS	-8 894 394	-9 328 978	-9 467 417	-9 428 616	-9 428 616	-9 428 616	-9 452 667	-9 477 107
KASVATUS JA KOULUTUS	-36 099 098	-37 515 827	-38 318 589	-38 152 870	-38 152 870	-38 152 870	-38 253 869	-38 356 481
7050 TEKNIikka JA KIINTEISTÖT	3 930 612	4 414 585	4 862 662	4 876 469	4 876 469	4 876 469	1 944 595	1 876 539
7052 KAAVOITUS JA LIIKENNE	-506 149	-674 740	-671 225	-670 792	-670 792	-670 792	-672 791	-674 819
7054 RAKENNUS- JA YMPÄRISTÖPALVELUT	-972 573	-1 094 859	-1 279 093	-1 160 175	-1 160 175	-1 160 175	-1 165 625	-1 171 159
7056 MAANKÄYTTÖ	-457 553	-624 255	-626 394	-624 966	-624 966	-624 966	-627 521	-630 119
7058 VESIHUOLTO	1 090 543	1 156 943	1 217 936	1 217 936	1 217 936	1 217 936	1 206 525	1 194 940
KAUPUNKIKEHITYS	3 084 880	3 177 674	3 503 886	3 638 472	3 638 472	3 638 472	685 183	595 382
KAUPUNKI YHTEENSÄ	-44 218 547	-45 767 452	-48 051 431	-47 476 777	-47 476 777	-47 476 777	-50 572 925	-50 833 254

KÄYTTÖTALOUS

Käyttötalouden toteuma, 1 000 euroa

VAALIT

Keskusvaalilautakunta

Toiminta-alue

Keskusvaalilautakunnan tehtävänä on luoda edellytykset turvallisten vaalien järjestämiselle niin, että kaikilla kunta-alueilla on riittävästi esteettömiä äänestyspaikkoja.

	Tilinpäätös 2023	Muutettu TA 2024	Lautakunta 2025	Kaupunginjohtaja 2025	Kaupunginhallitus 2025	Valtuusto 2025	Suunnitelma 2026	Suunnitelma 2027
Toimintatuotot	28 474	75 000	22 000	22 000	22 000	22 000	22 000	22 000
Toimintakulut	-43 272	- 108 720	-73 700	-73 700	-73 700	-73 700	-73 882	-74 067
Toimintakate	-14 798	-33 720	-51 700	-51 700	-51 700	-51 700	-51 882	-52 067

Toiminta 2025

Alue- ja kuntavaalit toimitetaan samanaikaisesti 13.4.2025.

Tulevaisuusanalyysi 2026–2027

Vuonna 2026 ei toimiteta vaaleja.

Eduskuntavaalit toimitetaan 18.4.2027.

TILINTARKASTUS

Tarkastuslautakunta

Toiminta-alue

Valtuusto asettaa tarkastuslautakunnan hallinnon ja talouden tarkastuksen sekä arvioinnin järjestämistä varten kuntalain 121 §:n mukaisesti.

Tilintarkastus	Tilinpäätös Muutettu TA		Lautakunta Kaupunginjohtaja Kaupunginhallitus			Valtuusto Suunnitelma Suunnitelma		
	2023	2024	2025	2025	2025	2025	2026	2027
Toimintakulut	-57 046	-64 543	-65 946	-65 946	-65 946	-65 946	-66 726	-67 517
Toimintakate	-57 046	-64 543	-65 946	-65 946	-65 946	-65 946	-66 726	-67 517

Toiminta 2025

Ammattitilintarkastajat suorittavat kaupungin hallinnon ja talouden tarkastuksen.

Tarkastuslautakunta arvioi valtuuston asettamat tavoitteet ja valmistelee valtuustolle kaupungin hallinnon ja talouden tarkastuksia koskevat asiat.

Suunniteltu tarkastuspäivien määrä on 40 kpl. Talousarvioon on varattu varat tarkastuslautakunnan jäsenten koulutukseen.

Tarkastuslautakunta kokoontuu tarvittavaan määrään kokouksia.

Tilintarkastuspalvelujen hankinta vuosille 2025–2028 toteutetaan.

TAVOITTEET TARKASTUSLAUTAKUNTA 2025		
Tavoite	Mittari	Tavoitetaso
VUODEN 2024 ARVIOINTIKERTOMUKSEN LAATIMINEN		
Arviointikertomuksen laatiminen	Vuoden aikana kuultujen painopistealueen vastuuhenkilöiden määrä	Painopistealueen palveluista vastaavista viranhaltijoista kuultu 75 %:a
SIDONNAISUUSREKISTERIN YLLÄPITO		
Kaikki ilmoitusvelvolliset ovat toimittaneet oikeanlaisen sidonnaisuusilmoituksen.	Niiden luottamushenkilöiden määrä, jotka eivät ole toimittaneet ilmoitusta sidonnaisuusrekisteriin, ja sidonnaisuuksien tarkastaminen pistokokein Asiakastiedolta	100 % jättänyt ilmoituksen.
ARVIOINTISUUNNITELMAN TAVOITTEIDEN TOTEUTTAMINEN		
Toimintaa on toteutettu arviointisuunnitelman mukaisesti.	Arviointisuunnitelma toteutettu	100 % arviointisuunnitelman tavoitteista toteutetaan.

Tunnusluku	2023	TA2024	TA2025
Tarkastuspäivien määrä	43	40	40
Lautakunnan kokousten määrä	8	8	8
€/asukas	3,80	4,36	4,44

KONSERNIPALVELUT

Osaston strategiset painopistealueet

1. Kehitämme viestintäämme ulospäin Paraisten tarjoamien palvelujen, mahdollisuuksien ja ainutlaatuisen ympäristön näkyvyyden lisäämiseksi asukkaille, muuttajille, yrityksille ja matkailijoille.

Toiminnan tavoite

- Kaupungin uuden verkkosivuston sekä lakisääteisen palvelutietovarannon (PTV) kehittäminen. PTV on valtakunnallinen keskitetty tietovaranto, johon kunnat, hyvinvointialueet, valtio ja yksityinen sektori kuvaavat asiakaslähtöisesti palvelunsa ja niiden asiointikanavat.
- Jatketaan työtä brändin vahvistamiseksi ja kaupungin tunnettuuden parantamiseksi.

2. Jatkamme kaupungin digitaalisten palvelujen kehittämistä.

Toiminnan tavoite

- Käyttövaltuushallinnan automatisointi:
Integraation avulla automatisoidaan käyttäjätunnusten luonti ja poistaminen. Henkilöstön oikeat ja ajantasaiset tiedot tuodaan palkanlaskennan tietojärjestelmästä käyttäjätietokantaan ja poistetaan, kun työsopimus päättyy. Tietoturvan taso paranee, kun turhat käyttäjätunnukset saadaan poistettua automaattisesti. Samalla vapautetaan turhat lisenssit, mistä syntyy kustannussäästöä.
- Kaupungin palveluja ja tuotteita on yhä enemmän saatavilla kaupungin verkkokaupasta osoitteesta www.parainen.fi.

3. Työskentelemme menetelmällisesti innovaatioiden parissa ongelmien ratkaisemiseksi uusilla ja älykkäillä tavoilla.

Toiminnan tavoite

- Kaupungin palkkajärjestelmä päivitetään sähköisillä lomakkeilla henkilöstön tehtävänkuvauksia ja kehityskeskusteluja varten.
- Kaupunki ottaa talousjärjestelmässä käyttöön sähköisen allekirjoituksen kaupungin sisäisiä prosesseja varten.

Tuloslaskelma	Tilinpäätös 2023	Muutettu talousarvio 2024	Lautakunta 2025	Kaupungin- johtaja 2025	Kaupungin- hallitus 2025	Valtuusto 2025	Suunnitelma 2026	Suunnitelma 2027
Myyntituotot	869 035	765 010	797 448	794 948	794 948	794 948	794 948	794 948
Maksutuotot	2 368	0	0	0	0	0	0	0
Tuet ja avustukset	1 184 728	793 939	948 381	968 381	968 381	968 381	968 381	968 381
Muut toimintatuotot	183 520	209 000	200 000	200 000	200 000	200 000	200 000	200 000
Toimintatuotot	2 239 650	1 767 949	1 945 829	1 963 329	1 963 329	1 963 329	1 963 329	1 963 329
Henkilöstökulut	-3 170 183	-2 548 838	-2 920 184	-2 917 659	-2 917 659	-2 917 659	-2 917 660	-2 917 660
Palvelujen ostot	-2 376 237	-2 349 979	-2 580 353	-2 565 353	-2 565 353	-2 565 353	-2 602 599	-2 640 409
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-119 802	-109 565	-120 650	-120 650	-120 650	-120 650	-120 650	-120 650
Avustukset	-114 023	-25 900	-107 275	-107 275	-107 275	-107 275	-107 275	-107 275
Muut toimintakulut	-559 455	-547 122	-566 858	-588 858	-588 858	-588 858	-566 858	-566 858
Toimintakulut	- 6 339 699	-5 581 404	-6 295 320	-6 299 795	-6 299 795	-6 299 795	-6 315 042	-6 352 852
Toimintakate	-4 100 050	-3 813 455	-4 349 491	-4 336 466	-4 336 466	-4 336 466	-4 351 713	- 4 389 523
Suunnitelman mukaiset muutokset	-97 809	-100 029	-86 566	-86 566	-86 566	-86 566	-86 566	-86 566
Netto	-3 952 752	-3 689 745	-4 197 620	-4 184 595	-4 184 595	-4 184 595	- 4 199 842	-4 237 652

Osaston henkilöresurssit

	Henkilötyövuodet
Konsernihallinto	39,7
Työhyvinvointikoordinaattori	1,0
Valmistelusihteeri	0,3
Valmiuspäällikkö	1,0
Kirjastopäällikkö	0,2
Kirjanpitäjä	1,5
Talous- ja hallintopäällikkö	1,0
Talousassistentti	1,0
Koulunkäynninohjaaja	0,1
Ulkoisesti rahoitetut projektityösuhteet	12,3
Hallintoassistentti	1,0
Pääkirjanpitäjä	1,0
Tiedonhallinta-asiantuntija	1,0
Tiedotussihteeri	0,2
IT-päällikkö	1,0
IT-pääsuunnittelija	1,0
IT-suunnittelija	1,0
IT-tukihenkilö	2,0
Luokanopettaja	0,1
Taiteilija	1,0
Johtava huoltomies	0,2
Johdon sihteeri	1,0
Palkka- ja HR-asiantuntija	3,0
Henkilöstöpäällikkö	1,0
Henkilöstösihteeri	1,0
Hankekoordinaattori	1,0

Kouluvalmentaja	0,1
Erityisopettaja	0,2
Kaupunginjohtaja	1,0
Kielenkääntäjä	2,0
Hankinta-asiantuntija	1,0
Vahtimestari-huoltomies	0,6
Viestintä	5,9
Valmistelusihteeri	0,7
Tiedotussihteeri	1,8
Tiedottaja	0,4
Viestintä- ja markkinointipäällikkö	1,0
Markkinointiasistentti	1,0
Palvelu-/asiakasneuvoja	1,0

Muutokset toiminnassa vuonna 2025

- Henkilöstön hyvinvointiin panostetaan järjestämällä koulutuksia ja tekemällä yhteistyötä työterveyshuollon kanssa.
- Koulutetaan oma henkilöstö hoitamaan tietosuojavastaavan tehtäviä kaupungissa.
- Vuoden aikana toteutetaan osallistuva budjetointi.
- Hankitaan sähköiset tehtäväkuvaus- ja kehityskeskustelulomakkeet kaupungin HR-järjestelmään.
- Hankitaan sähköiset allekirjoitusmahdollisuudet kaupungin talousjärjestelmään maksuliikenteen osalta.

Hallinto

Konsernihallinto
Konsernipalvelut

Toiminta-alue

Hallinto tukee koko organisaatiota seuraavissa toiminnoissa: kokous- ja hallintotehtävät, asianhallinta ja asiakirjahallinto, arkistointi sekä käännöspalvelut. Hallinto vastaa kaupunginhallituksen ja valtuuston työstä sekä hallinnoi kaupunginjohtajan työtä.

	Tilinpäätös	Muutettu TA	Lautakunta	Kaupunginjohtaja	Kaupunginhallitus	Valtuusto	Suunnitelma	Suunnitelma
	2023	2024	2025	2025	2025	2025	2026	2027
Toimintatuotot	5 981	3 000	7 500	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000
Toimintakulut	-1 195 998	-1 048 420	-1 517 076	-1 514 551	-1 514 551	-1 514 551	-1 520 707	-1 526 959
Toimintakate	-1 190 016	-1 045 420	-1 509 576	-1 509 551	-1 509 551	-1 509 551	-1 515 707	-1 521 959

Toiminta 2025

Hallinnossa työskennellään kuntalaisille ja muille asiakkaille suunnattujen sähköisten palvelujen määrän lisäämiseksi Dynasty Asiointi -alustan avulla, joka integroidaan Suomi.fi-viestipalveluun ja kaupungin asianhallintajärjestelmään. Prosessien digitalisointi tekee asiakasviestinnästä sujuvaa ja tietoturvallista, samalla kun asianhallintaprosessien kaikki vaiheet muuttuvat sähköisiksi ja manuaalisista työvaiheista ja paperisten asiakirjojen käsittelystä voidaan luopua. Asianhallintaprosessien digitalisoinnin tarve on osastojen rajat ylittävää. Sähköisiä palveluja laajennetaan prosesseittain ja se aloitetaan tontinluovutusprosessista. Tämän jälkeen on tarkoitus keskittyä erityyppisiin avustushakemuksiin ja tietopyyntöihin.

Keväällä 2025 jatkuu loppusyksystä 2024 aloitettu panostus asianhallinnan ja Dynasty-asianhallintajärjestelmän käytön koulutukseen. Tavoitteena on, että asioiden käsittely, kaikki käsittelyn vaiheet ja kaikki asioihin liittyvät tiedot kirjataan ja käsitellään asianmukaisesti.

Tietosuojavastaavan tehtävässä on vuonna 2024 käytetty ulkopuolista toimijaa. Kyseistä ostopalvelua supistetaan vaiheittain, samalla kun tehtävää hoitamaan valmistellaan ja täydennyskoulutetaan henkilö kaupungin sisältä.

Kaupungin hallintosääntö uudistetaan siltä osin kuin se koskee kaupungin poliittisia toimielimiä ja niiden tehtäviä ja toimivaltaa.

Syksyllä 2025 vastavaltuilla luottamushenkilöille järjestetään kuntahallintoa ja -taloutta sekä kunnallista päätöksentekoa koskevia koulutuksia ja lisäkoulutuksia.

Vuoteen 2024 verrattuna hallinnosta on voitu vähentää vuoden 2025 talousarviossa 0,4 henkilötyövuotta tarkistamalla kaupungin kokousprosesseja ja 0,5 henkilötyövuotta vuonna 2024 toteutetun organisaatiomuutoksen myötä.

Tulevaisuusanalyysi 2026–2027

Kaupungin hallinnossa tullaan kiinnittämään erityistä huomiota siihen, miten tietoa käsitellään, jaetaan ja säilytetään digitaalisessa hallinnossa.

Henkilötyövuodet	TA2024	TA2025	2026	2027
Vakituiset	7,3	7,4	7,4	7,4
Määräaikaiset	0,1	1,0	1,0	1,0
Henkilötyövuodet yhteensä	7,4	8,4	8,4	8,4

Tunnusluku	2023	TA2024	TA2025
Valtuuston kokoukset	8	8	9
Kaupunginhallituksen kokoukset	15	14	13
€/asukas	98,97	81,94	101,56

HR

Konsernihallinto
Konsernipalvelut

Toiminta-alue

HR vastaa palkanmaksusta, henkilöstökoulutuksesta, työkyvyn ylläpitämisestä ja työsuojeluasioista. Jotta Paraisten kaupunki voisi kehittää ja ylläpitää hyvää henkilöstöpolitiikkaa, tarvitaan kaupungin johtoa selkeästi ohjaavia henkilöstöpoliittisia linjauksia.

	Tilinpäätös	Muutettu TA	Lautakunta	Kaupunginjohtaja	Kaupunginhallitus	Valtuusto	Suunnitelma	Suunnitelma
	2023	2024	2025	2025	2025	2025	2026	2027
Toimintatuotot	72 593	106 000	175 000	195 000	195 000	195 000	195 000	195 000
Toimintakulut	- 819 522	- 910 807	-1 291 469	-1 271 469	-1 271 469	-1 271 469	-1 281 806	-1 292 302
Toimintakate	- 746 929	- 804 807	-1 116 469	-1 076 469	-1 076 469	-1 076 469	-1 086 806	-1 097 302

Toiminta 2025

Lähivuosien aikana HR-toiminnoissa tullaan keskittymään HR-prosessien ja -järjestelmän kehittämiseen sekä työhyvinvoinnin kehittämiseen.

Tavoitteena on saada enemmän ja laadukkaampaa tietoa henkilöstöresurssien tilasta Paraisten kaupungissa (tiedolla johtaminen) sekä vähentää niin HR:n kuin käyttäjien (esihenkilöt ja henkilöstö) osalta manuaalista työtä siinä, missä se on järkevää ja mahdollista.

Tehtävänkuvat tullaan viemään osaksi henkilöiden Populus-tietoja sekä kehityskeskustelujen käynnin toimintatapaa kehitetään. Lisäksi Epassin (henkilöstöetu) käsittely ajantasaisten tietojen siirron osalta Populusiin automatisoidaan.

Työhyvinvointikonaisuuden osalta on tärkeää, että Paraisten kaupunki määrittelee työhyvinvoinnin ja työkyvyn sisällön. Kaupungissa on nyt tämän osa-alueen kehittämistä ja koordinoimista varten palkattu henkilöresurssi. Vuoden 2025 aikana tullaan tekemään suunnitelma työhyvinvoinnin ja työkyvyn tukemiseksi. Sen lisäksi esihenkilöiden osaamista kehitetään ja tuetaan.

Tätä työtä tehdään yhteistyössä työterveyden ja osastojen kanssa. Tavoitteena on kehittää työvälineitä ja toimintamalleja henkilöstön työhyvinvoinnin ja työkyvyn tukemiseksi. Hyvin alkanutta yhteistyötä työterveyden kanssa tullaan edelleen kehittämään konkreettisin askelin ja jatkuvan vuoropuhelun avulla.

Tulevaisuusanalyysi 2026–2027

Lähivuosina kaupungissa keskitytään siihen, että käyttöön saadaan tarvittavaa ja laadukkaampaa tietoa henkilöstöresurssien tilasta johtamisen ja toiminnan tueksi. Riittävän ja tasalaatuisen tiedon rakentumiseen osallistuvat kaikki; työntekijät, esihenkilöt ja HR-ammattilaiset yhteisiä ja määriteltyjä vuosiprosesseja ja HR-järjestelmiä käyttämällä. Tämä edellyttää sujuvaa vuoropuhelua ja päivitettyjä toimintaohjeita, joihin koko organisaatio sitoutuu yhdessä.

Henkilötyövuodet	TA2024	TA2025	2026	2027
Vakituiset	6,4	7,65	7,65	7,65
Määräaikaiset	0,0	0,0	0,0	0,0
Henkilötyövuodet yhteensä	6,4	7,65	7,65	7,65

Tunnusluku	2023	TA2024	TA2025
Esihenkilöiden ja muun henkilöstön teemapäivät	43	12	36
Esihenkilökoulutus (uusi työkuulttuuri ja yhteistyö)			4
Suunnitelma työhyvinvoinnin ja työkyvyn tukemiseksi			1
€/asukas	49,82	54,36	72,42

IT ja digitalisaatio

Konsernihallinto
Konsernipalvelut

Toiminta-alue

IT ja digitalisaatio -toiminto tarjoaa kaupungin osastoille tietoteknisiä asiantuntija- ja infrapalveluita. Tehtävänä on toimivan ja tietoturvallisen IT-ympäristön tuottaminen ja ylläpitäminen sekä työtehtävien tehokkaan hoitamisen mahdollistavien välineiden tarjoaminen työntekijöille. Keskeisiin tehtäviin kuuluu myös digitalisaation edistäminen yhteistyössä osastojen kanssa.

	Tilinpäätös	Muutettu TA	Lautakunta	Kaupunginjohtaja	Kaupunginhallitus	Valtuusto	Suunnitelma	Suunnitelma
	2023	2024	2025	2025	2025	2025	2026	2027
Toimintatuotot	716 419	686 060	713 948	713 948	713 948	713 948	713 948	713 948
Toimintakulut	- 758 039	- 804 405	- 831 997	- 831 997	- 831 997	- 831 997	- 839 171	- 846 449
Toimintakate	-41 620	- 118 345	- 118 049	- 118 049	- 118 049	- 118 049	- 125 223	- 132 501

Toiminta 2025

Tiedonhallintamallia lähdetään työstämään myös tietohallinnon osalta, tavoitteena kuvata tärkeimmät prosessit ja tietojärjestelmät. Tietosuoja- ja tietoturvaryhmän sekä tietohallinnon ohjausryhmän säännöllinen toiminta käynnistetään uuden organisaation mukaisesti. Tietosuojatyötä pyritään tehostamaan nimittämällä tietosuojavastaava organisaation sisältä. Ydintiedon hallintaa ja prosessien automatisointia tehostetaan mm. uusien integraatioiden avulla. Palvelinympäristön modernisointia jatketaan ympäristön hallinnoinnin, tietoturvan ja käytettävyyden parantamiseksi.

Tulevaisuusanalyysi 2026–2027

Tietohallinnon merkittäviä kehityskohteita tulevat olemaan tietoturva, pilvisiirtymän jatkaminen sekä osastojen tukeminen digitaalisten palveluiden kehittämisessä. Kuntaorganisaatioiden tietoturva-asteet lähitulevaisuudessa ovat moninaisia ja liittyvät sekä teknisiin että inhimillisiin tekijöihin. Riittävän osaamisen ja resurssien varmistaminen kustannustehokkaasti tulevat olemaan keskiössä.

Henkilötyövuodet	TA2024	TA2025	2026	2027
Vakituiset	5,2	5,2	5,2	5,2
Määräaikaiset	0,0	0,0	0,0	0,0
Henkilötyövuodet yhteensä	5,2	5,2	5,2	5,2

Tunnusluku	2023	TA2024	TA2025
Service deskissä luotujen tapahtumien määrä	416	400	400
Service deskissä ratkaistujen tapahtumien määrä	421	400	400
€/asukas	2,76	8,00	8,00

Talous

Konsernihallinto
Konsernipalvelut

Toiminta-alue

Talouden toiminta-alueeseen kuuluvat kaupungin taloustoiminnot, rahoitus ja hankintojen koordinointi. Talous tarjoaa tukea kaupungin koko taloushallinnossa ja siihen liittyvien tietoteknisten taloustyökalujen käytössä.

	Tilinpäätös	Muutettu TA	Lautakunta	Kaupunginjohtaja	Kaupunginhallitus	Valtuusto	Suunnitelma	Suunnitelma
	2023	2024	2025	2025	2025	2025	2026	2027
Toimintatuotot	236 240	200 000	200 000	200 000	200 000	200 000	200 000	200 000
Toimintakulut	-1 016 147	- 839 611	- 830 493	- 835 493	- 835 493	- 835 493	- 841 508	- 847 615
Toimintakate	- 779 906	- 639 611	- 630 493	- 635 493	- 635 493	- 635 493	- 641 508	- 647 615

Toiminta 2025

Työtä kaupungin talousprosessien automatisoimiseksi jatketaan. Kaupunki ei 1.1.2025 alkaen enää ota vastaan käteistä. Tämä koskee kaikkia kaupungin toiminta-alueita.

Kaupungin sisäistä laskutusprosessia tullaan tarkistamaan. Tavoitteena on, että kaupungilla on tulevaisuudessa muutamia laskutusvastaavia, jotka muodostavat laskutusvarahenkilöstön (poolin). Tämä selkeyttäisi työkuva, syventäisi yhteistyötä ja mahdollistaisi prosessin kehittämisen. Selkeämpi laskutusprosessi mahdollistaa kehittämistyön kaupungissa kokonaisuutena, ja kaupungin verkkokaupalla on tässä merkittävä rooli. Jotta kaupungin laskutuskustannuksia voidaan vähentää, tuotteita ja palveluja on siirrettävä enenevässä määrin kaupungin verkkokauppaan.

Työtä kaupungin hankintojen parissa tehostetaan vuonna 2025 kaupungin hankintastrategian tavoitteiden mukaisesti. Yksiköiden välistä yhteistyötä vahvistetaan ja luodaan työtiimi. Koordinoinnin hoitaa talouden toiminta-alue ja tavoitteena on kehittää kaupungin hankintaprosessia laadukkaammaksi ja yhtenäisemmäksi ja luoda kokonaisnäkemyksen kaupungin hankinnoista.

Sähköinen allekirjoitus otetaan käyttöön sekä lähtevien laskujen että pankkiohjelman maksuliikenteen osalta.

Kaupungin rahoituspolitiikkaa tullaan päivittämään vuoden aikana.

Vuoden 2024 talousarvioon verrattuna prosessien automatisoinnilla on voitu säästää 0,5 henkilötyövuotta vuoden 2025 talousarviossa. Myös organisaatiomuutoksesta on seurannut 0,5 henkilötyövuoden säästö talouden toiminta-alueen osalta.

Tulevaisuusanalyysi 2026–2027

Kaupungin ostoprosessi systematisoidaan siten, että myös osto-oikeudet, toimittajasopimukset ja kytkös saapuviin laskuihin ovat täysin sähköisiä. Tämä edellyttää kehittämistyötä kaupungin hankinta- ja talousjärjestelmien välillä sekä uusia sisäisiä osto-ohjeita.

Henkilötyövuodet	TA2024	TA2025	2026	2027
Vakituiset	6,0	5,0	5,0	5,0
Määräaikaiset	0,0	0,0	0,0	0,0
Henkilötyövuodet yhteensä	6,0	5,0	5,0	5,0

Tunnusluku	2023	TA2024	TA2025
Ostolaskut	20 891	18 000	18 000
Myyntilaskut	29 993	31 000	28 000
Sähköisten myyntilaskujen osuus (%)	40	41	43
€/asukas	52,01	43,20	42,75

Hankkeet

Konsernihallinto
Konsernipalvelut

Toiminta-alue

Kaikki kaupungin yksiköt tekevät hankehakemuksia kehittämistarpeiden ja toimintasuunnitelmien sekä käytettävissä olevien rahoitusmahdollisuuksien pohjalta. Yksiköt toteuttavat ulkoista rahoitusta saavia hankkeita hankekoordinaattorin hallinnollisella tuella.

	Tilinpäätös	Muutettu TA	Lautakunta	Kaupunginjohtaja	Kaupunginhallitus	Valtuusto	Suunnitelma	Suunnitelma
	2023	2024	2025	2025	2025	2025	2026	2027
Toimintatuotot	1 194 449	768 989	845 381	845 381	845 381	845 381	845 381	845 381
Toimintakulut	-1 636 795	-1 241 650	-1 258 122	-1 280 122	-1 280 122	-1 280 122	-1 263 041	-1 268 031
Toimintakate	- 442 346	- 472 661	- 412 741	- 434 741	- 434 741	- 434 741	- 417 660	- 422 650

Toiminta 2025

Yksiköt laativat uusia hankehakemuksia ulkoisesti rahoitettaviin kehittämishankkeisiin kehittämistarpeiden pohjalta ja rahoittajien avatessa sopivia rahoitushakuja. Mahdollisuuksia uusiin hankehakemuksiin ohjaavat eri rahoittajien strategiset tavoitteet ja hankehakemusten tulee olla linjassa kaupungin oman strategian kanssa.

Tulevaisuusanalyysi 2026–2027

Työtä uusien hankehakemusten parissa ja uusien ulkoisesti rahoitettujen kehittämishankkeiden toteuttamista jatketaan. Uusia rahoitushakemuksia ohjaavat eri rahoittajien strategiset tavoitteet ja niiden tulee olla linjassa kaupungin oman strategian kanssa.

Henkilötyövuodet	TA2024	TA2025	2026	2027
Vakituiset	3,10	3,58	3,58	3,58
Määräaikaiset	9,10	9,91	9,91	9,91
Henkilötyövuodet yhteensä	12,20	13,49	13,49	13,49

Vuodelle 2025 myönnetty rahoitus	Projektin aikataulu	yksikkö	Projekti budjetti, yhteensä	Tuki- prosentti	Oma rahoitus
KASVATUS JA KOULUTUS					
Digital lärande kultur	15.6.2023-31.12.2025	Ruotsinkielinen koulutus/Varhaiskasvat	60 000,00	90 %	6 000,00
ERASMUS PSG 2023	1.6.2023-31.5.2025	Ruotsinkielinen koulutus	24 096,00	100 %	0,00
PSG lär för livet	20.12.2023-30.6.2025	Ruotsinkielinen koulutus	58 000,00	90 %	5 800,00
Yhteisöllisen opiskelijahuolto 2023	1.1.2023-31.7.2025	Suomenkielinen koulutus	46 220,34	70 %	13 866,10
VOIMA	30.10.2023-29.10.2025	Suomenkielinen koulutus	15 000,00	100 %	0,00
Hyvinvoiva lukiolainen	20.12.2023-30.6.2025	Suomenkielinen koulutus	11 000,00	90 %	1 100,00
Oppiva ja osaava lukiolainen	15.5.2024-31.12.2025	Suomenkielinen koulutus	28 000,00	90 %	2 800,00
Saariston nuoret liikkeelle	1.8.2024 – 30.6.2025	Suomenkielinen koulutus	73 334,00	60 %	29 333,00
ELINKEINOPALVLEUT					
Ungdomar för en hållbar framtid	1.1.2023-31.12.2025	Biosfärområdet	405 000,00	4 %	15 000,00
Bobarhet	1.4.2024-31.12.2025	Biosfärområdet	133 900,36	100 %	0,00
Understöd för att anställa en handledare till flyktingarbetet	1.5.2023-30.6.2025	Työllisyys	93 866,00	66 %	31 914,44
CATTB	1.1.2024-30.6.2026	Elinkeinot ja matkailu	294 064,70	90 %	3 675,81
KAUPUNKIKEHITYS					
Älviken pilot	1.3.2023-31.3.2025	Rakennus- ja ympäristöpalvelut			10 500,00
HYVINVOINTI- JA VAPAA-AIKAPALVLEUT					
SKAPA 2	1.1.2024-30.6.2026	Kulttuuri ja vapaa-aika	321 500,00	87 %	33 500,00
Erasmus+ Ungdom2024	1.6.2024-30.7.2025	Kulttuuri ja vapaa-aika	29 750,00	100 %	0,00
Finlandsmodellen 2024-2025	1.8.2024-31.7.2025	Kulttuuri ja vapaa-aika	114 285,00	70 %	34 285,00
Ungdomsarbete i skolan	1.8.2024-31.7.2025	Kulttuuri ja vapaa-aika	33 333,00	90 %	3 333,00

Viestintä

Konsernipalvelut
Viestintä

Toiminta-alue

Viestintä ja markkinointi vastaa kaupungin sisäisestä ja ulkoisesta viestinnästä sekä kaupungin brändistä, mihin sisältyy kaupungin kokonaisvaltaisen markkinoinnin koordinointi.

	Tilinpäätös 2023	Muutettu TA 2024	Lautakunta 2025	Kaupunginjohtaja 2025	Kaupunginhallitus 2025	Valtuusto 2025	Suunnitelma 2027
Toimintatuotot	13 967	3 900	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000
Toimintakulut	- 619 288	- 568 671	- 566 163	- 566 163	- 566 163	- 566 163	- 571 496
Toimintakate	- 605 321	- 564 771	- 562 163	- 562 163	- 562 163	- 564 809	- 567 496

Toiminta 2025

Viestintä ja markkinointi keskittyy vuonna 2025 sekä ulkoisen että sisäisen viestinnän parantamiseen ja jatkaa kaupungin näkyvyyden ja brändin vahvistamista. Keskeisessä roolissa on kaupungin uuden verkkosivuston kehittäminen, jota tehdään selkeästä käyttäjänäkökulmasta käsin paremman käyttäjäkokemuksen luomiseksi asukkaille ja kävijöille.

Yksikkö jatkaa sisäisen viestinnän parantamista lisäämällä aktiivisuutta kaupungin INES-intranetissä ja kehittämällä edelleen henkilöstöinfoja. Tiedonkulun tehostamiseen kaupungintalolla ja saaristoalueilla panostetaan, mikä tulee nopeuttamaan tiedon saantia ja parantamaan tiedon saavutettavuutta sekä henkilöstölle että asukkaille. Sisäisen yhteistyön vahvistaminen voi edesauttaa yhtenäisen asiakaskokemuksen luomista. Markkinointi panostaa kaupungin tunnettuuden lisäämiseen ja yksiköiden välisen yhteistyön tehostamiseen niin, että kaupungin arvoista ja kaupungin tarjoamista mahdollisuuksista viestitään selkeästi. Yksiköllä on mahdollisuuksia parantaa viestintä- ja markkinointipanostustensa kokonaisuutta, vaikka tehostamistoimet ovat välttämättömiä tulevaisuuden haasteisiin vastaamiseksi.

Tulevaisuusanalyysi 2026–2027

Tulevien kahden vuoden aikana kaupungin viestinnän ja markkinoinnin odotetaan kehittyvän kohti lisääntyvää digitalisaatiota ja parempaa asiakaslähtöisyyttä. Viestinnän ja markkinoinnin odotetaan toimivan integroidummin muiden yksiköiden kanssa yhtenäisen ja tehokkaan asiakaskokemuksen luomiseksi siten, että keskiössä on tiedonkulun parantaminen ja kaupungin brändin vahvistaminen.

Yksi toiminnan suurimmista haasteista on vastata asukkaiden odotuksiin nopeasta ja saavutettavasta informaatiosta, samalla kun resurssirajoitteet ja tehostukset voivat vaikuttaa toiminnan kapasiteettiin. Keskitetty tiedottaminen voi luoda mahdollisuuksia tehokkaampiin viestintäkanaviin. Teknologinen kehitys ja mediaympäristön muutokset, joiden myötä keskiössä ovat entistä enemmän sosiaalinen media ja interaktiiviset alustat, edellyttävät myös jatkuvaa mukautumista, jotta toiminta pysyy relevanttina ja tavoittaa oikeat kohderyhmät.

Keskeistä tulee olemaan myös kaupungin tunnettuuden ja näkyvyyden lisääminen, jossa markkinointipanostukset keskittyvät kaupungin arvojen selkeyttämiseen ja sekä asukkaiden että kävijöiden houkuttelemiseen.

Henkilötyövuodet	TA2024	TA2025	2026	2027
Vakituiset	5,10	4,9	4,9	4,9
Määräaikaiset	1,00	1,0	1,0	1,0
Henkilötyövuodet yhteensä	6,10	5,9	5,9	5,9

Tunnusluku	2023	TA2024	TA2025
Mediaseuranta: Maininnat Paraisten kaupungista mediassa (Meltwater dashboard: Oma näkyvyys Media & some -> maininnat)	12 000	12 000	12 000
Tulomuutto (kuntien välinen, seuranta vuodesta 2024 alkaen)		530	500
Some-seuranta: FB-/IG-seuraajien / (Twitter/X-seuraajien) määrä	FB: 7 015 IG: 3 360 Twitter/X: 956	7 000 / 3 500	7100 / 3600
€/asukas	40,37	38,14	37,82

ELINKEINOPALVELUT

Osaston strategiset painopistealueet

1. Paraisten kaupunki vahvistaa profiiliaan erityisesti Turun seudulla.

Toiminnan tavoite

- Parainen aloittaa yhteistyön Business Turun kanssa.
- Vuoden aikana käynnistyy vähintään kaksi uutta rivitalo- tai kerrostaloprojektia.

2. Yritysneuvonta ja matkailu luovat uuden yhteisen toimintakokonaisuuden.

Toiminnan tavoite

- Vuoden aikana luodaan uuden osaston ja yksiköiden rakenne ja toimintamuodot.
- Kaupungin erilaisia vahvuuksia ja mahdollisuuksia markkinoidaan aktiivisesti ja kohdennetuille kohderyhmille.

3. Kaupunki käynnistää uuden työllisyysyksikön.

Toiminnan tavoite

- Kaupunki luo toimivat palvelumallit työnantajapalveluihin.
- Kaupunki tarjoaa työnhakijoille henkilökohtaista räätälöityä palvelua.

Tuloslaskelma	Tilinpäätös 2023	Muutettu talousarvio 2024	Lautakunta 2025	Kaupungin- johtaja 2025	Kaupungin- hallitus 2025	Valtuusto 2025	Suunnitelma 2026	Suunnitelma 2027
Myyntituotot	53 306	82 459	145 250	145 250	145 250	145 250	145 250	145 250
Tuet ja avustukset	413 974	252 000	0	320 000	320 000	320 000	320 000	320 000
Muut toimintatuotot	131 897	140 000	4 000	134 000	134 000	134 000	134 000	134 000
Toimintatuotot	599 177	474 459	149 250	599 250	599 250	599 250	599 250	599 250
Henkilöstökulut	-798 602	-837 086	-1 193 464	-1 190 070	-1 190 070	-1 190 070	-1 190 069	-1 190 069
Palvelujen ostot	-1 069 914	-1 060 645	-1 371 534	-1 530 644	-1 530 644	-1 530 644	-1 552 951	-1 575 592
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-14 583	-8 300	-14 646	-15 146	-15 146	-15 146	-14 646	-14 646
Avustukset	-492 866	-503 000	-890 604	-890 604	-890 604	-890 604	-890 604	-890 604
Muut toimintakulut	-604 981	-435 007	-460 871	-498 371	-498 371	-498 371	-495 871	-495 871
Toimintakulut	-2 980 946	-2 844 038	-3 931 119	-4 124 835	-4 124 835	-4 124 835	-4 144 141	-4 166 782
Toimintakate	-2 381 770	-2 369 579	-3 781 869	-3 525 585	-3 525 585	-3 525 585	-3 544 891	-3 567 532
Suunnitelman mukaiset poistot	-205 311	-202 267	-195 801	-195 801	-195 801	-195 801	-188 600	-184 057
Netto	-2 587 081	-2 571 846	-3 977 670	-3 721 386	-3 721 386	-3 721 386	-3 733 491	-3 751 589

Osaston henkilöresurssit

	Henkilötyövuodet
Elinkeinot ja matkailu	6,1
Osastoavustaja	1,0
Tiedottaja	0,6
Sisällöntuottaja	0,5
Elinkeinopäällikkö	1,0
Matkailupäällikkö	0,8
Matkailutiedottaja	0,7
Kehittäjä	1,5
Työllisyys	9,0
Pakolaisohjaaja	1,0
Huoltomies	0,4
Työllisyyspäällikkö	1,0
Työllisyysasiantuntija	6,5
Vahtimestari-huoltomies	0,1
Saaristo ja joukkoliikenne	1,2
Saaristokehittäjä	1,0
Liikenneassistentti	0,2

Muutokset toiminnassa vuonna 2025

- Osasto on täysin uusi toimintakokonaisuus. Osaston toiminta ja toimintamallit muotoutuvat vuoden 2025 aikana.
- Kaupunki panostaa yhteistyön lisäämiseen Turun seudulla.

Elinkeino ja matkailu

Elinkeinopalvelut

Toiminta-alue

Elinkeinot ja matkailu on uusi yksikkö, joka perustettiin organisaatiomuutoksen yhteydessä kesällä 2024. Yksikkö etsii vuonna 2025 uusia yhteisiä toimintamuotoja elinkeinoelämän ja asumisen edistämiseen kaupungissa. Tärkein painopiste on tulomuutto. Yksikkö tekee yhteistyötä kaupungin muiden toimintojen kanssa ja toimii tiiviissä yhteistyössä paikallisten ja alueellisten toimijoiden kanssa.

Elinkeinoyksikkö kehittää Paraisten kaupungin elinkeinoelämää. Yksikkö palvelee kaupungin yrityksiä tarjoamalla sekä tuleville että olemassa oleville yrityksille maksutonta yritysneuvontaa. Tuemme yhteistyötä ja verkostoitumista sekä paikallisesti että kuntarajojen ylitse. Autamme yrityksiä oman toimintansa kehittämisessä ja sopivien toimitilojen löytämisessä. Teemme yrittäjyyskasvatusyhteistyötä koulujen kanssa.

Vuonna 2025 Parainen aloittaa yhteistyön Business Turun kanssa. Tarkoituksena on, että Parainen lähentyisi alueellista elinkeinoyhteistyötä. Paikalliset ja alueelliset yrittäjäyhdistykset ovat tärkeitä yhteistyökumppaneita.

Uusi asia ja suuri muutos toiminnassa on se, että Paraisten kaupunki tulee hoitamaan myös työnantajien ja työnhakijoiden työllisyyspalveluja. Tässä työssä on tärkeää, että elinkeinoyksikkö toimii tiiviissä yhteistyössä työllisyysyksikön kanssa.

Matkailutoiminto kehittää strategisesti ja kestävästi kehitetyn matkailun edellytyksiä lisätäkseen työpaikkojen määrää, asukkaille tarjottavia palveluja, vetovoimaa muuttajien silmissä ja saavutettavuutta sekä alueelle tultaessa että alueen sisällä. Yksikkö kehittää matkailuelinkeinon edellytyksiä ja markkinoi matkailuelinkeinoa yhteistyössä matkailualan toimijoiden ja alueellisten ja valtakunnallisten toimijoiden ja viranomaisten kanssa.

Matkailutoiminto käyttää aktiivisesti ulkoista hankerahoitusta tukeakseen kehitystä strategisilla painopistealueilla.

Visit Turku Archipelagon omistajien välistä yhteistyötä kehitetään niin, että se hyödyttää koko aluetta.

Kaupungin markkinointia koordinoidaan vuodesta 2025 alkaen omissa toimintayksikössä. Kaupungin markkinoinnin uusi toimintamalli täsmentyy vuoden aikana.

	Tilinpäätös Muutettu TA		Lautakunta Kaupunginjohtaja Kaupunginhallitus			Valtuusto Suunnitelma Suunnitelma		
	2023	2024	2025	2025	2025	2025	2026	2027
Toimintatuotot	175 691	163 500	40 000	170 000	170 000	170 000	170 000	170 000
Toimintakulut	-1 216 595	-1 245 630	-1 276 402	-1 288 050	-1 288 050	-1 288 050	-1 294 520	-1 301 089
Toimintakate	-1 040 904	-1 082 130	-1 236 402	-1 118 050	-1 118 050	-1 118 050	-1 124 520	-1 131 089

Toiminta 2025

Elinkeinot ja matkailu keskittyy vuonna 2025 siihen, että uusi osasto ja yksiköt saadaan toimimaan optimaalisesti. Myös yhteistyötä ulkoisten toimijoiden kanssa tulee syventää.

Yhteistyö Business Turun kanssa luo uusia mahdollisuuksia Paraisten profilointiin.

Matkailutoiminnossa kehitetään strategisesti matkailuelinkeinon edellytyksiä Paraisten saaristokaupungissa. Matkailutoiminto tarjoaa alalle kehittämisapua, tekee edunvalvontaa ja toimii yhteistyössä kansallisten ja alueellisten viranomaisten kanssa rahoitukseen, kehittämiseen ja näkyvyyteen liittyvissä asioissa. Digitaalisesti monikanavaisen markkinoinnin ja mediayhteistyön avulla yksikkö lisää kaupungin brändien Saariston Rengastien, Pienen Rengastien ja

Pyhän Olavin pyhiinvaellusreitit sekä alueen muiden kohteiden tunnettuutta ja houkuttelevuutta. Yhteiset kansainväliset markkinointipalvelut tilataan Visit Turku Archipelagolta.

Kaupungin digitaalista näkyvyyttä kehitetään matkailutoiminnossa myös jatkamalla verkkosisältöjen ja -tekniikan uudistamista. Tämä tehdään osana kaupungin uutta verkkokokonaisuutta. Kaupunki rakentaa vuoden 2025 aikana uuden verkkokokonaisuuden (uuden verkkosivuston), jossa kaikki materiaali sisältyy samaan kokonaisuuteen.

EU:n tukemat Coast & Archipelago TravelTech Boost -hanke (hallinnoijana Parainen ja mukana kahdeksan kuntaa ja aluetta rengasteiden ympäröstä) ja TUFF-hanke (Kemiönsaaren kunta yhdessä Parainen kaupungin kanssa) tukevat näitä tavoitteita. Vuonna 2023 yhdessä ulkosaariston yrittäjien kanssa käynnistettyä tuotteistamis- ja matkakaketjutyötä jatketaan strategisena painopisteenä Saaristomeren kestävä tuote.

Suuri osa kansainvälisen myynnin ja markkinoinnin kehittämistyöstä on vuodesta 2023 lähtien tilattu Visit Turku Archipelago Oy:ltä. Kaupungin matkailuyksikkö tekee edunvalvontaa ja hoitaa edelleen sellaisia kansainvälisiä asioita, joista Visit Turku Archipelago ei vastaa.

Tulevaisuusanalyysi 2026–2027

Elinkeinot ja matkailu rakentaa uuden yksikön osaksi elinkeinopalvelujen osastoa. Tärkeintä on luoda edellytykset ja tukea koko organisaatiota kasvun ja tulomuuton aikaansaamisessa kaupunkiin. Tärkeä mittari työssä on, että kaupunkiin rakennetaan riittävästi uusia asuntoja.

Yksikön elinkeinot ja matkailu toiminnan on tulevaisuudessa pohjaututtava entistä enemmän olemassa oleviin tilastoihin ja konkreettisiin tavoitteisiin kasvun aikaansaamiseksi kaupungissa.

Suomen saaristo, josta Parainen muodostaa merkittävän osan, on valtakunnallisten analyysien mukaan Suomen matkailussa alue, jolla on suurin kasvupotentiaali. Palvelutuotanto ja työpaikat, joita matkailuelinkeino luo, ovat kaupungille elintärkeitä. Kaupungin on samanaikaisesti tarkoin ohjattava kehitystä niin, että matkailu säilyy edelleen vahvuutena eikä uhkaa saariston elinolosuhteita nyt eikä tulevaisuudessa. Matkailutoiminnon on yhdessä matkailuelinkeinon kanssa pyrittävä tarjoamaan enemmän argumentteja rengasteiltä poikkeamiseen, enemmän syitä oleskeluajan pidentämiseen ja enemmän mahdollisuuksia päästä saaristoon myös nykyisen hiljaisemmän sesongin aikana. Kotimaanmatkailu on matkailuelinkeinon pääasiallinen tulonlähde, ja noin 85 prosenttia kävijöistä on kotimaanmatkailijoita, eikä tämän prosenttiosuuden odoteta muuttuvan merkittävästi lähivuosina. Matkailualan haasteet ja mahdollisuudet muuttuvat nopeasti, ja matkailutoimintaa on kehitettävä niin, että esiin nouseviin ratkaisutarpeisiin ja mahdollisuuksiin toteuttaa tulevia investointeja saaristossa pystytään vastaamaan entistä nopeammin.

Henkilötyövuodet	TA2024	TA2025	2026	2027
Vakituiset	5,9	4,90	4,90	4,90
Määräaikaiset	0,5	1,17	1,17	1,17
Henkilötyövuodet yhteensä	6,4	6,07	6,07	6,07

Tunnusluku	2023	TA2024	TA2025
Uusien/aloittavien yritysten määrä	101	110	100
Saariston Rengastien ja Pienen Rengastien matkailijamäärä	Matkustajat: 47 000 Pyöräilijät: 8 900 Ajoneuvot: 18 257	51 000	50 000
Kansallisessa Datahub-jakelutietokannassa olevien matkailutuotteiden määrä	222	260	310
€/asukas	69,43	73,10	75,22

Työllisyys

Elinkeinopalvelut

Toiminta-alue

Työllisyyspalvelut ovat osa elinkeinopalvelujen osastoa.

Työllisyyspalvelujen yleisenä tavoitteena on edistää alueen kasvua tukemalla paikkakunnan kilpailukykyä ja kasvumahdollisuuksia. Toimivan elinkeinoelämän edellytyksenä on, että yritykset voivat jatkossakin rekrytoida osaavaa työvoimaa ja ylläpitää nykyisen henkilöstön ammatillista osaamista sekä varautua reagoimaan nopeasti työmarkkinoiden signaaleihin.

Nyt toteutettava uudistus, jonka yhteydessä kunnat saavat kokonaisvastuun julkisista työvoimapalveluista, vahvistaa entisestään kuntien yrityspalveluja ja antaa kunnille uusia työkaluja työllisyyden edistämiseen.

Palvelut tulevat lähemmäksi kuntalaisia ja sekä yritys- että henkilöasiakkaat saavat neuvontaa ja ohjausta kaikissa työnhakuun, rekrytointiin ja osaamisen kehittämiseen liittyvissä kysymyksissä.

	Tilinpäätös Muutettu TA		Lautakunta Kaupunginjohtaja Kaupunginhallitus			Valtuusto Suunnitelma Suunnitelma		
	2023	2024	2025	2025	2025	2025	2026	2027
Toimintatuotot	423 485	310 959	109 250	429 250	429 250	429 250	429 250	429 250
Toimintakulut	-1 063 568	-932 726	-1 901 289	-2 079 839	-2 079 839	-2 079 839	-2 085 991	-2 092 234
Toimintakate	- 640 083	- 621 767	-1 792 039	-1 650 589	-1 650 589	-1 650 589	-1 656 741	-1 662 984

Toiminta 2025

Talousarvioon sisältyy palkkasumma työkokemusta ja määräaikaista yksilöllistä tukea tarvitsevien työttömien palkkaamiseen Paraisten kaupungille. Näiden palkkaamisten tarkoituksena on aina helpottaa pysyvää sijoittumista työmarkkinoille. Työllisyystoimintaan kuuluvat myös nuorten kesätyöpaikat.

Paraisten kaupunki tulee tekemään Kemiönsaaren kunnan kanssa sopimuksen kaksikielisten palvelujen vahvistamiseksi ja Turunmaan työmarkkinoiden toimivuuden parantamiseksi yhdessä. Ensimmäisiä toimenpiteitä tulevat olemaan toiminnan vakiinnuttaminen ja sen edistäminen, että siirtyminen kunnan uuteen viranomaistehtävään tapahtuu sujuvasti.

Koska kuntien rahoitusvastuu työttömyyskorvauksesta kasvaa 1.1.2025 alkaen, työllistymistä edistävät palvelut on tärkeää suunnitella kustannustehokkaiksi ja tavoitteellisiksi. Rahoitusvastuu on voimassa, kunnes työtön löytää pysyvän työpaikan.

Tulevaisuusanalyysi 2026–2027

Työllisyysuudistuksen tavoitteena on hyödyntää paremmin kunnan nykyisen henkilöstön paikallistuntemusta. Työnhakijan on määrä saada henkilökohtaista palvelua henkilökohtaisten tarpeidensa mukaisesti. Yritysten on määrä saada nopeammin apua työvoiman rekrytointiin. Työllisyysyksikön henkilöstöllä on käytössään kohtaantoa helpottavia työkaluja. Työnhakijat saavat apua työnhakunsa tehostamiseen sekä osaamisensa ylläpitämiseen ja kehittämiseen lisäkoulutuksen avulla. Yritykset, jotka palkkaavat pidemmän perehdytysajan tarvitsevia henkilöitä, voivat saada palkkatukea ja räätälöityä neuvontaa. Nuorilla työnhakijoilla, jotka saavat työnhakunsa tukea ja neuvoa nuorten työpajasta Aktivasta, on tulevaisuudessa käytettävissään kaupungin omat työllisyysasiantuntijat, jotka tekevät yhteistyötä Varhan asiantuntijoiden kanssa. Painopisteenä tulevat olemaan työnhakijat ja rekrytointi, mutta myös heikommissa työmarkkina-asemassa olevat asiakkaat saavat konkreettista apua työmarkkinoille pääsemisessä.

Henkilötyövuodet	TA2024	TA2025	2026	2027
Vakituiset	1,0	8,5	8,5	8,5
Määräaikaiset	1,0	0,5	0,5	0,5
Henkilötyövuodet yhteensä	2,0	9,0	9,0	9,0

Tunnusluku	2023	TA2024	TA2025
Työttömyysprosentti (enintään)			5,4 %
€/asukas			110,04

Saaristo ja joukkoliikenne

Elinkeinopalvelut

Toiminta-alue

Paraisten kaltaisessa saaristokunnassa hyvillä yhteyksillä on erittäin suuri merkitys. Saaristo ja joukkoliikenteen yksikön tehtävänä on kehittää sekä maaliikenteen yhteyksiä (linja-autot, kutsutaksit) että vesiliikenteen yhteyksiä (maantielautat, yhteysalusliikenne).

	Tilinpäätös 2023	Muutettu TA 2024	Lautakunta 2025	Kaupunginjohtaja 2025	Kaupunginhallitus 2025	Valtuusto 2025	Suunnitelma 2026	Suunnitelma 2027
Toimintakulut	- 700 782	- 665 682	- 753 428	- 756 946	- 756 946	- 756 946	- 763 630	- 773 459
Toimintakate	- 700 782	- 665 682	- 753 428	- 756 946	- 756 946	- 756 946	- 763 630	- 773 459

Toiminta 2025

Vuonna 2024 toteutetussa hallinnon organisaatiouudistuksessa luotiin uusi yksikkö, saaristo ja joukkoliikenne, jota johtaa saaristokehittäjä. Paraisten kehittämistä leimaa voimakkaasti se tosiasia, että olemme saarikaupunki ja osa Unesco-biosfäärialuetta.

Kansallista saaristo-ohjelmaa vuosille 2024–2027 on päivitetty vuonna 2024 yhteistyössä saaristolautakunnan ja kaupungin saaristoasiain neuvottelukuntaan (SANK) nimettyjen edustajien kanssa. Maan hallituksen päivitetty saaristo-ohjelma toimii nyt saaristolain tulevaan, vuonna 2027 toteutettavaan uudistukseen liittyvän työn pohjana. Työ on kaupungille ensiarvoisen tärkeää ja vaatii resursseja ajallisesti ja osallistumisen muodossa.

Saavutettavuus on elinvoimaisen alueen perusedellytys. Erityisen tärkeää saavutettavuus on saaristokaupungin asukkaille. Sisäinen saavutettavuus tarkoittaa palvelujen ja työpaikkojen saatavuutta, kun taas ulkoinen saavutettavuus viittaa tavoitettavuuteen, yhteyksiin ja ajallisiin etäisyyksiin. Paraisten kaupunki osallistuu yhdessä biosfäärialueen ja Åbo Akademin saaristoinstituutin kanssa ulkoisesti rahoitettavaan hankkeeseen, joka keskittyy saariston asuttavuuteen ja saavutettavuuteen. Saavutettavuus ja paikkaan kuulumisen tunne ovat ratkaisevan tärkeitä määriteltäessä paikkakunnan elämänlaatua ja haluttaessa houkuttaa paikkakunnalle uusia asukkaita.

Joukkoliikenne Paraisilla toteutetaan yhteistyössä viranomaisten eli Fölin (Turun kaupunkiseutu) ja ELY-keskuksen kanssa. TLO ajaa Saaristobussia reitillä Turku–Parainen–Nauvo–Korpoo–Houtskari. Parainen–Turku-reittiä on liikennöity sähköbusseilla vuodesta 2024 lähtien. Tuotevalikoiman kehittämistä jatketaan. Linja-autoaikataulut synkronoidaan aina Finnferriesin lautta-aikataulujen kanssa ja niitä ohjaavat koulujen tarpeet.

Vuonna 2024 otettiin käyttöön uusi opiskelijatuotteiden suorakorvausjärjestelmä. Tulevaisuudessa Seutu+-lipun ostavien opiskelijoiden ei tarvitse enää hakea tukea jälkikäteen Kelalta kuittia vastaan, vaan järjestelmä tarkastaa oikeuden tukeen suoraan Kelan järjestelmästä.

Tulevaisuusanalyysi 2026–2027

Saaristopolitiikalla on ratkaiseva merkitys tuotaessa esille saariston vahvuuksia ja potentiaalia; vetovoimaa ja pitovoimaa. Saaristopolitiikan lähtökohtana on taloudellisesti, ympäristöllisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävä alueen kehittäminen. Saaristokaupungille tämä merkitsee peruspalvelutoimintojen kustannusten suhteellista nousua tulevina vuosina. Globaalit suhdanteet heijastuvat paikalliselle tasolle. Joukkoliikenteen valtionosuudet vähenevät valtakunnallisesti, mikä vaikuttaa myös saariston linja-autoliikenteeseen, sillä seurauksella, että linja-autovuorot vähenevät koko Turun seudulla. Kaupungin tulee systemaattisesti kannustaa asukkaita käyttämään ahkerasti joukkoliikennettä kestävyden edistämiseksi ja ympäristökuormituksen vähentämiseksi. Erityisen tärkeää tämä on käynnissä olevien Hessundinsalmen ja Kirjalansalmen siltatyömaiden kannalta, joita liikenne kuormittaa, ja jotta hyvien joukkoliikennepalvelujen saatavuus voidaan taata tulevaisuudessa.

Aktiivinen elinkeinoelämä ja hyvinvoivat asukkaat ovat elinvoimaisen kaupungin edellytys. Koska saaristokaupungin tulevia haasteita ja mahdollisuuksia leimaa erityisesti maantiede, osallistuminen ja työ saaristolain uudistamisen parissa on tulevina toimintavuosina ensiarvoisen tärkeää. Myös kaupungin ikärakenne ja asukasmäärä vaikuttavat suoraan palvelurakenteeseen ja saavutettavuuteen, jonka hyvät yhteydet ja sisäinen ja ulkoinen joukkoliikenne mahdollistavat.

Biosfäärialueella, joka käsittää Houtskarın, Korppoon, Nauvon ja Iniön kunta-alueet kokonaisuudessaan ja osia Paraisten, Dragsfjärdin, Västanfjärdin ja Kemiön kunta-alueista, on runsaat 3 500 asukasta, joista noin 360 asuu pienillä saarilla, joihin ei ole maantielauttayhteyttä. Asukkaista pääosa on ruotsinkielisiä ja heidän keski-ikänsä on suhteellisen korkea muuhun maahan verrattuna. Vapaa-ajanasukkaita on moninkertainen määrä, ja hyvin varusteltujen vapaa-ajanasuntojen käyttäminen toisena kotina yleistyy koko ajan. Matkailuelinkeino alueella on kasvanut vuosituhannen vaihteen jälkeen merkittävästi ja kasvaa covid-19-pandemian jälkeen edelleen tasaisesti. Siten myös matkailun merkitys yhtenä saariston elinkeinona kasvaa, mikä yhtäältä luo hyvät taloudelliset elinkeinonäkymät ja toisaalta lisää olemassa olevaan infrastruktuuriin ja yhteyksiin kohdistuvaa painetta niin, että ne tulevat tulevaisuudessa vaatimaan investointeja ja panostuksia.

Henkilötyövuodet	TA2024	TA2025	2026	2027
Vakituiset	0,2	1,2	1,2	1,2
Määräaikaiset	0,0	0,0	0,0	0,0
Henkilötyövuodet yhteensä	0,2	1,2	1,2	1,2

Tunnusluku	2023	TA2024	TA2025
Julkisen linja-autoliikenteen kokonaismatkamäärä vuodessa Paraisten ja Turun välillä	299 818	280 000	330 000**
Saaristolautakunnan kokousten määrä			4–6
€/asukas	46,74	45,0	50,92

** arvio, joka perustuu vuoteen 2019 ennen covid-19-pandemiaa

HYVINVOINTI- JA VAPAA-AIKAPALVELUT

Osaston strategiset painopistealueet

1. Kehitämme viestintäämme ulospäin Paraisten tarjoamien palvelujen, mahdollisuuksien ja ainutlaatuisen ympäristön näkyvyyden lisäämiseksi asukkaille ja muuttajille.

Toiminnan tavoite

- Uutiskirjeet, joissa kuvataan lyhyesti osaston toimintaa, palveluja ja uutisia.
- Asukaskeskustelut, osaston henkilöstö tapaa kuntalaisia kirjastoissa maaliskuussa 2025.
- Vuoden aikana selvitetään mahdollisuuksia vahvistaa kirjastojen roolia tiedonvälittäjinä laajentamalla tiedotuspalveluja yhteistyössä kaupungin viestintäyksikön kanssa.

2. Kehitämme ja vahvistamme yhteistyötä kestävyiden parissa työskentelevien toimijoiden kanssa.

Toiminnan tavoite

- Kirjasto tekee yhteistyötä Yrkeshögskolan Novia -ammattikorkeakoulun kanssa kiertotalouteen liittyvässä hankkeessa.
- Nuorisotyö kehittää yhteistyötään biosfäärialueen kanssa.

3. Luomme kaikenikäisille annettavan harrastustakuun mallin.

Toiminnan tavoite

- Kaupungin toiminnan painopiste on kohderyhmissä, joita kolmannen sektorin toiminta ei tavoita, kuten esimerkiksi lapset ja nuoret, joilla ei ole harrastusta, ikäihmiset, työllistymättömät ja muut erityisryhmät.
- Tarjotaan kirjastoja eri kohderyhmien ja toimintojen kohtaamispaikoiksi.

Tuloslaskelma	Tilinpäätös 2023	Muutettu talousarvio 2024	Lautakunta 2025	Kaupunginjohtaja 2025	Kaupunginhallitus 2025	Valtuusto 2025	Suunnitelma 2026	Suunnitelma 2027
Myyntituotot	27 795	44 000	40 500	40 500	40 500	40 500	40 500	40 500
Maksutuotot	178 118	132 500	161 500	161 500	161 500	161 500	161 500	161 500
Tuet ja avustukset	160 838	158 300	130 500	130 500	130 500	130 500	130 500	130 500
Muut toimintatuotot	115 607	101 300	103 721	103 721	103 721	103 721	103 721	103 721
Toimintatuotot	482 358	436 100	436 221	436 221	436 221	436 221	436 221	436 221
Henkilöstökulut	-2 029 071	-2 045 711	-1 948 060	-1 943 020	-1 943 020	-1 943 020	-1 943 021	-1 943 021
Palvelujen ostot	-884 240	-949 009	-931 447	-931 447	-931 447	-931 447	-937 791	-944 280
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-203 587	-202 740	-191 561	-191 561	-191 561	-191 561	-191 561	-191 561
Avustukset	-300 156	-310 175	-310 175	-310 175	-310 175	-310 175	-310 175	-310 175
Muut toimintakulut	-1 715 970	-2 076 467	-2 042 700	-2 042 700	-2 042 700	-2 042 700	-2 042 700	-2 042 700
Toimintakulut	-5 133 024	-5 584 102	-5 423 943	-5 418 903	-5 418 903	-5 418 903	-5 425 248	-5 431 737
Toimintakate	-4 650 666	-5 148 002	-4 987 722	-4 982 682	-4 982 682	-4 982 682	-4 989 027	-4 995 516
Suunnitelman mukaiset poistot	-123 703	-110 402	-111 971	-111 971	-111 971	-111 971	-105 209	-97 166
Netto	-4 774 370	-5 258 404	-5 099 693	-5 094 653	-5 094 653	-5 094 653	-5 094 236	-5 092 682

Osaston henkilöresurssit

	Henkilötyövuodet
Hyvinvointipalvelut ja kolmas sektori	5,0
Vastaava ohjaaja	1,0
Sosionomi	1,0
Etsivä nuoriso-ohjaaja	1,0
Toiminnanjohtaja	1,0
Hyvinvointikoordinaattori	1,0
Kulttuuri ja vapaa-aika	14,3
Allaskoordinaattori	0,5
Elokuvateatterivastaava / tekninen tuottaja	0,8
Tanssinohjaaja	0,1
Elokuvaprojektorin hoitaja	0,3
Vapaa-aikaohjaaja	1,0
Vapaa-aikasihteeri	1,9
Liikunnanohjaaja	0,5
Kerho-ohjaaja	1,0
Taiteilija	0,1
Kulttuurituottaja	1,0
Museoamateurssi	1,0
Museopedagogi	0,4
Tuottaja	0,3
Apulaisohjaaja	0,2
Lavastaja	0,1
Lavasterakentaja	0,1
Meikkauksenohjaaja	0,1
Erityisnuoriso-ohjaaja	1,0
Nuoriso-ohjaaja	2,8

Näyttelyvalvoja	0,3
Hyvinvointi- ja vapaa-aikapäällikkö	1,0
Kirjasto	11,3
Kirjastonhoitaja	4,0
Kirjastopäällikkö	0,8
Kirjastovirkailija	2,1
Palvelusuunnittelija	1,0
Erikoiskirjastovirkailija	3,4
Erikoiskirjastovirkailija	0,1
Kansalaisopisto	3,4
Opistosihteri	0,4
Kurssisuunnittelija	2,0
Rehtori	1,0

Muutokset toiminnassa vuonna 2025

- Hyvinvointi- ja vapaa-aikapalvelujen osaston ensimmäinen kokonainen toimintavuosi tuo synergiaetuja hyvinvointitoimintaan. Hyvinvointikoordinaattori kokopäivätoiminen, aikaisemmin 50 %.
- Valtionperintö mahdollistaa henkilöstön palkkaamisen nuorille suunnattavaan hyvinvointityöhön ja ikäihmisten terveysliikuntaan. Sisäisesti hyvinvointityö jäsenellään niin, että kaikki kaupungin osastot osallistuvat toimintaan.
- Ikäihmisille järjestetään avointa toimintaa yhteistyössä kolmannen sektorin ja muiden toimijoiden kanssa.
- Yhteistyössä Yrkeshögskolan Novia -ammattikorkeakoulun sosionomiopiskelijoiden kanssa ja ulkopuolisen rahoituksen avulla avataan nuorille luova työpaja, jossa järjestetään pienryhmätoimintaa. Toiminnan on määrä olla osittain liikkuvaa.
- Aktiva laajentaa palvelujaan työllistymistä edistävällä nuorten yhteispalvelulla. Kyse on kaikille alle 30-vuotiaille nuorille suunnatusta matalan kynnyksen toiminnasta, joka toteutetaan yhteistyössä viranomaisten, kuten muun muassa Kelan, Varhan, työllisyyspalvelujen ja koulutuslaitosten kanssa. Palvelu liittyy TE-uudistukseen, mutta ei ole viranomaistehtävä. Kunnan on toteutettava se omin resurssein. Palvelun on määrä olla liikkuvaa.
- Kerhotoiminnan koordinaattorin tehtävä (puoli henkilötyövuotta) lakkautetaan vuodesta 2025 alkaen.
- Vähemmän lyhytaikaisia työsuhteita kulttuuritoiminnassa.
- Digitaalinen Kultturelli-palvelu lakkautetaan.
- Kirjojen kuljetusta Paraisten kirjastojen välillä vähennetään kertaan viikossa, aikaisemmin kirjoja kuljetettiin kahdesti viikossa.
- Kombi pyrkii vuoden aikana vähentämään ulkoisia vuokria mahdollisuuksien mukaan. Lisätään sellaisten kurssien määrää, joissa osallistujilla on mahdollisuus suorittaa opintopisteitä.

Hyvinvointipalvelut ja kolmas sektori

Hyvinvointi- ja vapaa-aikapalvelut

Toiminta-alue

Toiminta-alue muodostuu hyvinvointiasioihin liittyvästä työstä ja sen yhdyspinnoista hyvinvointialueelle, nuorten työpajasta Aktivasta ja etsivästä nuorisotyöstä sekä kolmannen sektorin kanssa tehtävästä työstä.

	Tilinpäätös 2023	Muutettu TA 2024	Lautakunta 2025	Kaupunginjohtaja 2025	Kaupunginhallitus 2025	Valtuusto 2025	Suunnitelma 2026	Suunnitelma 2027
Toimintatuotot	98 800	103 800	95 000	95 000	95 000	95 000	95 000	95 000
Toimintakulut	- 354 348	- 468 422	- 353 499	- 353 499	- 353 499	- 353 499	- 353 964	- 354 439
Toimintakate	- 255 548	- 364 622	- 258 499	- 258 499	- 258 499	- 258 499	- 258 964	- 259 439

Toiminta 2025

Kaupungin kokonaisvaltaista hyvinvointityötä ohjaa laaja hyvinvointisuunnitelma. Vuoden aikana ylläpidetään yhdyspintoja hyvinvointialueelle ja kehitetään yhteistyötä vapaaehtoisten, yhdistysten ja muiden toimijoiden kanssa muun muassa ikäihmisten hyvinvoinnin tukemiseksi avoimen toiminnan ja Voimaa vanhuuteen -ohjelman muodossa. Vuoden aikana kehitetään työtä kotona asuvien ikäihmisten tukemiseksi terveystiimissä ja nuorten hyvinvointiin voidaan tehdä panostus valtionperintövarojen ansiosta. Työtä jäsenellään sisäisesti perustamalla hyvinvointitiimi, jossa on edustajat kaupungin kaikilta osastoilta ja eri toimintoista. Myös hyvinvointialue tulee olemaan edustettuna tiimissä. Vuoden aikana käynnistetään laajan hyvinvointisuunnitelman valmistelu vuosiksi 2026–2029. Sisäinen työryhmä pohtii osallisuusasioita ja laatii ehdotuksen osallisuusohjelmaksi.

Vuoden aikana tulee luoda perusta kolmannen sektorin kanssa tehtävälle yhteistyölle; kolmas sektori kootaan säännöllisiin tapaamisiin rakentamaan yhdessä tulevia yhteistyömuotoja.

Nuorten työpaja Aktiva tarjoaa tukea, ohjausta ja toimintaa Paraisten kaupungissa asuville nuorille (15–28-vuotiaille). Toiminnassa on matalan kynnyksen toimintaa ohjaavan pajan kautta kaikille neuvua ja tukea tarvitseville sekä etsivää nuorisotyötä yhteiskunnan järjestelmien ulkopuolella olevien nuorten löytämiseksi. Aktivan luovaan starttipajaan tullaan sopimuksella, ja toiminnan sisältö kattaa kaiken elämänhallinnasta kädentaitoihin. Aktiva vastaa kaupungin arpomista nuorten kesätyöpaikoista ja kesätyöseteleistä ja järjestää yhdessä elinkeinopalvelujen kanssa Sesonkistartti-rekrytointitapahtuman. Aktivan henkilöstö on mukana erilaisissa kaupungin sisäisissä ja kaupungin organisaation ulkopuolisissa työryhmissä, joissa käsitellään nuorten elämäntilannetta, vointia ja työllistymistä. Aktiva hakee vuosittain valtionavustusta aluehallintovirastolta (opetus- ja kulttuuriministeriö) etsivään nuorisotyöhön ja työpajatoimintaan. Vuonna 2025 käynnistetään uudentyyppinen matalan kynnyksen "Ohjaamo"-toiminta alle 30-vuotiaille nuorille.

Tulevaisuusanalyysi 2026–2027

Hyvinvoivat ja toimintakykyiset asukkaat ovat yksi kaupungin tärkeimmistä voimavaroista. Osallisuus, verkostoituminen ja yhteistyö saavat entistä tärkeemmän roolin hyvinvointityössä ja tulevaisuuden Paraisilla. Hyvinvointityöstä selviytymiseksi tulee kehittää yhteistyötä kolmannen sektorin kanssa ja luoda yhteistyömalleja myös muiden toimijoiden kanssa. Kaupungin tulisi pystyä tarjoamaan houkuttelevia, luovia kokoontumistiloja sekä ikäihmisille että nuorille, jonkinlaisia kohtaamispaikkoja, joita myös kolmas sektori voi hyödyntää. Tämä voi toimia porkkanana, joka houkuttelee yhteistyöhön sekä kaupungin kanssa että eri toimijoiden välillä. Myös hyvinvointityöhön myönnettäviä avustuksia tulisi kehittää ja sillä tavoin saada kolmas sektori mukaan hyvinvointityöhön.

Aktiva: valtionavustukset nuorten työpajoille ja etsivälle nuorisotyölle ovat työn alla. TE-palvelut, Varha ja valtion muiden viranomaisten muutokset edellyttävät, että työtä on kehitettävä jatkuvasti. Tavoitteena on pystyä tarjoamaan

nuorille heidän tarvitsemaansa toimintaa, jotta heidän tulevaisuudensuunnitelmansa toteutuvat. Toiminnan tarve ei tule vähenemään.

Henkilötyövuodet	TA2024	TA2025	2026	2027
Vakituiset	5,33	5,0	5,0	5,0
Määräaikaiset	1,13	0,0	0,0	0,0
Henkilötyövuodet yhteensä	6,46	5,0	5,0	5,0

Tunnusluku	2023	TA2024	TA2025
Nuorten työpaja Aktiva, ohjaava paja, käyntimäärä	65	70	680
Nuorten työpaja Aktiva, luova starttipaja, toimintapäivät	20	15	160
Etsivä nuorisotyö, asiakaskäyntien määrä	40	40	630
Kaupungin nuoret arvotut kesätyöntekijät ja kesätyösetelit, 25 + 20	40	35	45
Hyvinvointitoiminnan osallistujamäärä			1 000
Toisten hyvinvointityön toimijoiden kanssa toteutettavien toimintamuotojen määrä			7
Nuorten/kouluikäisten liikunnan lisääminen.			
Vanhusten /ikäihmisten yksinäisyyden torjuminen/vähentäminen			
€/asukas			17,40

Kulttuuri ja vapaa-aika

Hyvinvointi- ja vapaa-aikapalvelut

Toiminta-alue

Toiminta-alueeseen kuuluvat seuraavat toiminnot: kulttuuri, museo- ja kotiseututoiminta, liikunta ja nuorisotyö. Toiminnot ovat tärkeä osa kaupungin yleistä ja kohdennettua hyvinvointityötä ja organisaatiouudistuksen jälkeen nämä molemmat yksiköt kuuluvat samaan osastoon, mikä tuottaa hyviä synergiaetuja jo vuonna 2025.

	Tilinpäätös 2023	Muutettu TA 2024	Lautakunta 2025	Kaupunginjohtaja 2025	Kaupunginhallitus 2025	Valtuusto 2025	Suunnitelma 2026	Suunnitelma 2027
Toimintatuotot	223 068	184 300	196 221	196 221	196 221	196 221	196 221	196 221
Toimintakulut	-2 565 050	-2 885 315	-2 849 243	-2 846 527	-2 846 527	-2 846 527	-2 850 396	-2 854 364
Toimintakate	-2 341 982	-2 701 015	-2 653 022	-2 650 306	-2 650 306	-2 650 306	-2 654 175	-2 658 143

Toiminta 2025

Hyvinvointi on työssä vahva painopiste ja sitä vahvistaa entisestään hyvinvointi- ja vapaa-aikapalvelujen osaston luominen kaupungin organisaatiomuutoksen yhteydessä.

Lapsille ja nuorille kaupunki jatkaa ilmaisten harrastuskerhojen järjestämistä koulussa tai niiden välittömässä läheisyydessä heti koulupäivän jälkeen (= Harrastamisen Suomen malli). Toimintaa rahoittaa osittain opetus- ja kulttuuriministeriö. Tarjonta perustuu nuorten omiin toiveisiin. Pyrkimyksenä on tavoittaa lapset ja nuoret, joilla ei ole harrastusta. Nuorten luova työpaja käynnistetään täydentämään nuorisotiloja. Toiminta on suunnattu nuorille, jotka haluavat harrastaa luovaa toimintaa pienemmissä ryhmissä. Työpajaa ohjaavat taitelijat ja ohjaajat, ja toiminnan on määrä olla siirrettävää, jotta se saavuttaa nuoret kaikilta kunta-alueilta. Toiminta voidaan aloittaa perintövarojen ja SKAPA-hankkeen ansiosta. SKAPA-hankkeen rahoittaa Svenska Kulturfonden ja sen tarkoituksena on tehdä taide- ja kulttuuriharrastuksesta ja -koulutuksesta lapsille ja nuorille helpommin saavutettavia. SKAPA-hanke toimii yhdessä taiteen perusopetuksen, koulun ja varhaiskasvatuksen kanssa. Kaksikielisen nuorisoshown ensi-ilta on tammikuussa 2025. Nuorisotyö ottaa käyttöön NuoDon, joka on lasten ja nuorten toiminnan raportointijärjestelmä. Nallekarnevaaleja eli alkukesästä järjestettävää perhetapahtumaa kehitetään.

Voimaa vanhuuteen -toimintaa kehitetään vuoden aikana. Voimaa vanhuuteen -hanke työskentelee ikäihmisten terveysliikunnan parissa yhteistyössä eläkeläisyhdistysten ja muiden yhdistysten kanssa. Työ ikäihmisten virkistys- ja kulttuuritoiminnan parissa jatkuu vuonna 2025, mutta se painottuu enemmän vielä kotona asuviin ikäihmisiin eli ikäihmisten ns. avoimeen toimintaan. Työhön tulee saada mukaan vapaaehtoisia ja kolmas sektori. Yhteistyötä hyvinvointialueen kanssa pyritään jatkamaan muun muassa toimittamalla kulttuurikasseja kotona asuville kotipalvelua saaville ikäihmisille ja omaishoitajille sekä tekemällä kulttuurivierailuja vanhusten asumisyksiköissä.

Tulevaisuusanalyysi 2026–2027

Yhteistyö kolmannen sektorin kanssa on jo nyt vahvaa monilla aloilla, mutta jotta kaikista tehtävistä selvittää, tulee löytää uusia yhteistyömalleja ja -kumppaneita. Yhteistyön rakentaminen ja ylläpitäminen vie aikaa, ja yhdistysyhteistyöhön ja verkostojen toimivaksi saattamiseen tulisi ehdottomasti olla resursseja. Kaupungin tulisi pystyä tarjoamaan houkuttelevia, luovia kokoontumistiloja sekä ikäihmisille että nuorille, jonkinlaisia kohtaamispaikkoja, joita myös kolmas sektori voi hyödyntää. Tämä voi toimia porkkanana, joka houkuttelee yhteistyöhön sekä kaupungin kanssa että eri toimijoiden välillä. Kaupungista puuttuu myös näyttelytila, josta olisi iloa sekä paikallisille asukkailla että kävijöille. Paine lisätä kolmannen sektorin tukemiseen varattavia määrärahoja säilyy, koska määrärahat ovat vähentyneet kymmenen viime vuoden aikana.

Henkilötyövuodet	TA2024	TA2025	2026	2027
Vakituiset	8,8	7,88	7,88	7,88
Määräaikaiset	5,8	6,44	6,44	6,44
Henkilötyövuodet yhteensä	14,7	14,32	14,32	14,32

Tunnusluku	2023	TA2024	TA2025
Lapsille ja nuorille suunnatun toiminnan osallistujamäärä			10 000
Liikuntapaikkojen kävijämäärä	163 000	165 000	165 000
Kulttuuritapahtumien osallistujamäärä	13 900	14 000	12 000
Ikäihmisille suunnatun toiminnan osallistujamäärä			2 000
€/asukas	156,21	181,75	178,30

Kirjasto

Hyvinvointi- ja vapaa-aikapalvelut

Toiminta-alue

Paraisten kaupungissa on kuusi kirjastoa: Paraisilla, Nauvossa, Korppoossa, Houtskarissa, Iniössä ja Utössä. Nauvon, Korppoon, Houtskarlin ja Iniön kirjastot ovat avoinna päivittäin klo 8–21 itsepalveluperiaatteella. Paraisten kaupunki on mukana Blanka-kirjastoyhteistyössä yhdessä Kemiönsaaren kunnan kanssa. Kirjastotoimintaa säätelee kirjastolaki (1492/2016). Yleisten kirjastojen tehtävänä on tarjota pääsy tietoon, ylläpitää monipuolista ja ajantasaista kokoelmaa sekä edistää lukemista, monipuolista lukutaitoa ja yhteiskunnallista vuoropuhelua. Kirjasto edistää yhteisöllisyyttä, aktiivista kansalaisuutta, demokratiaa ja sananvapautta.

	Tilinpäätös 2023	Muutettu TA 2024	Lautakunta 2025	Kaupunginjohtaja 2025	Kaupunginhallitus 2025	Valtuusto 2025	Suunnitelma 2026	Suunnitelma 2027
Toimintatuotot	15 548	16 000	17 000	17 000	17 000	17 000	17 000	17 000
Toimintakulut	-1 422 353	-1 468 549	-1 454 179	-1 452 721	-1 452 721	-1 452 721	-1 453 814	-1 454 927
Toimintakate	-1 406 805	-1 452 549	-1 437 179	-1 435 721	-1 435 721	-1 435 721	-1 436 814	-1 437 927

Toiminta 2025

Leikkauksia on suunniteltu niin, että ne vaikuttaisivat kaupungin asukkaisiin mahdollisimman vähän. Nousseiden kuljetuskustannusten vuoksi suurin leikkaus tulee kohdistumaan Paraisten keskustan ja Houtskarlin välisiin kuljetuksiin, joita on aikaisemmin ajettu kaksi kertaa viikossa. Vuodenvaihteesta lähtien kuljetuksia tullaan ajamaan vain kerran viikossa, mikä pidentää kirjaston asiakkaiden odotusaikoja. Muut näkyvät säästötoimet kohdistuvat kirjaston materiaalihankintoihin (eli kirjallisuus, aikakauslehdet ja audiovisuaalinen aineisto) sekä aikuisille suunnattaviin tapahtumiin. Myös muita menoja, jotka eivät näy suoraan kirjaston käyttäjille, on käyty läpi ja minimoitu.

Nykyistä kirjastojärjestelmää ei enää päivitetä. Kirjastotoiminnan sujuvuuden turvaamiseksi Blanka-kirjastot ovat suunnitelleet toteuttavansa järjestelmävaihoksen keväällä 2025, jolloin kaikki Paraisten ja Kemiönsaaren kirjastot suljetaan noin viikoksi. Kaupunki seuraa uuden valtakunnallisen e-kirjaston kehitystä ja mahdollisuutta liittyä siihen tulevaisuudessa.

Kirjasto hakee ulkoista rahoitusta tekoälyhanketta varten vuosille 2025–2026 ja osallistuu kiertotaloushankkeen suunnitteluun yhdessä Yrkeshögskolan Novia -ammattikorkeakoulun kanssa vuosille 2025–2027.

Tulevaisuusanalyysi 2026–2027

Kirjaston toiminta on vakaata, mutta mahdolliset tulevat leikkaukset vaikuttaisivat toimintaan merkittävästi ja johtaisivat vaikeisiin priorisointeihin. Tekoäly- ja kiertotaloushankkeet voivat auttaa vaikuttamaan kirjaston palveluotoihin tulevaisuudessa. Paraisten koulut ja varhaiskasvatus ovat ilmaisseet toivovansa yhteistyön lisäämistä, mutta sitä rajoittavat kirjaston henkilöstöresurssit.

Henkilötyövuodet	TA2024	TA2025	2026	2027
Vakituiset	11,0	11,28	11,28	11,28
Määräaikaiset	0,6	0,06	0,06	0,06
Henkilötyövuodet yhteensä	11,6	11,34	11,34	11,34

Tunnusluku	2023	TA2024	TA2025
Fyysiset käynnit	113 934	100 000	100 000
Fyysiset käynnit / asukas			
Lainojen kokonaismäärä	180 202	160 000	170 000
Lainojen kokonaismäärä / asukas			
Käynnit blanka.fi-sivustolla	70 001	75 000	70 000
€/asukas	93,83	98,11	96,60

Kansalaisopisto

Hyvinvointi- ja vapaa-aikapalvelut

Toiminta-alue

Kansalaisopisto Saariston Kombi järjestää kaupungin kaikille asukkaille kursseja ja luentoja kaikilla kunta-alueilla. Toiminta perustuu kansalaisten toiveisiin ja sitä kehitetään jatkuvasti. Opisto järjestää vuosittain 450–550 kurssia ja 8 000 opetustuntia ja palkkaa 150–200 opettajaa.

	Tilinpäätös 2023	Muutettu TA 2024	Lautakunta 2025	Kaupunginjohtaja 2025	Kaupunginhallitus 2025	Valtuusto 2025	Suunnitelma 2026	Suunnitelma 2027
Toimintatuotot	144 942	132 000	128 000	128 000	128 000	128 000	128 000	128 000
Toimintakulut	- 791 274	- 761 816	- 767 022	- 766 156	- 766 156	- 766 156	- 767 074	- 768 007
Toimintakate	- 646 332	- 629 816	- 639 022	- 638 156	- 638 156	- 638 156	- 639 074	- 640 007

Toiminta 2025

Vuonna 2025 toiminta keskittyy kuntalaisten hyvinvointiin. Kansalaisopisto jatkaa työtään tarjoten asukkaille monipuolista opetusta. Opisto haluaa tarjota asukkaille mahdollisuuden kehittää itseään ja hankkia uutta tietoa yksin tai yhdessä toisten kanssa. Kansalaisopiston tehtävänä on edistää opiskelijoiden monipuolista kehittymistä ja hyvinvointia. Opisto kuuntelee edelleen tarkasti asukkaiden toiveita ja seuraa, mitä paikallisella tasolla ja maailmanlaajuisesti tapahtuu, voidakseen tarjota ajankohtaisimpia sisältöjä. Kansalaisopisto haluaa myös lisätä yhteistyötä paikallisten toimijoiden kanssa.

Myös kansalaisopisto laatii vuoden 2025 aikana tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman. Suunnitelma laaditaan yhteistyössä opiston henkilöstön, opettajien ja kurssilaiden kanssa. Suunnitelman tavoitteena on saada aikaan tasa-arvoista ja yhdenvertaista toimintaa, jossa kaikki sukupuolesta, alkuperästä, kansalaisuudesta, kielestä, uskonnosta, iästä, vammaisuudesta tai seksuaalisesta suuntautumisesta riippumatta voivat osallistua opiston toimintaan.

Toimintavuosi 2025 tulee sisältämään myös jonkin verran säästöjä. Kansalaisopisto tulee vähentämään ulkoisia toimitilojaan ja siten myös ulkoisiin vuokriin liittyviä menojaan. Tavoitteena on vähentää kansalaisopiston toiminnasta aiheutuvia menoja ilman, että joudutaan vähentämään kurssitarjontaa. Myös kurssimaksuja tullaan korottamaan syksyllä 2025.

Tulevaisuusanalyysi 2026–2027

Kansalaisopisto keskittyy uusien kohderyhmien tavoittamiseen. Tavoitteena on markkinoida opistoa paremmin ja pyrkiä tavoittamaan asiakasryhmät, joita kansalaisopisto ei vielä tavoita. Yhteiskunnassa tapahtuu jatkuvasti suuria muutoksia ja toimintaympäristö muuttuu. Kansalaisopiston on mieluiten oltava askeleen edellä saavuttaakseen kehitystä.

Tällä hetkellä kansalaisopistolla on hyvä asiakaspohja, ja opiston kursseilla jo käyvät osallistuvat useimmiten useille kursseille. Kansalaisopisto pyrkii houkuttelemaan uusia kohderyhmiä ja olemaan avoin uusille mahdollisuuksille. Myös yhteistyötä muiden toimijoiden kanssa on tarkasteltava uudelleen.

Henkilötyövuodet	TA2024	TA2025	2026	2027
Vakituiset	3,44	2,44	2,44	2,44
Määräaikaiset	0,17	1,00	1,00	1,00
Henkilötyövuodet yhteensä	3,61	3,44	3,44	3,44

Tunnusluku	2023	TA2024	TA2025
Kansalaisopiston osallistujat (netto)	2 263	2 400	2 200
Kansalaisopiston osallistujat (brutto)	5 081	5 100	5 000
€/asukas	43,11	43,21	42,93

* Vertailuluvut voidaan esittää vuoden lopussa, kun tilastot ovat saatavilla.

KASVATUS JA KOULUTUS

Osaston strategiset painopistealueet

1. Kehitämme viestintäämme ulospäin Paraisten tarjoamien palvelujen, mahdollisuuksien ja ainutlaatuisen ympäristön näkyvyyden lisäämiseksi asukkaille, muuttajille, yrityksille ja matkailijoille.

Toiminnan tavoite

- Kasvatus- ja koulutusosaston viestintäsuunnitelman jalkauttaminen.

2. Tarjoamme kielirikasteista toimintaa lapsille, nuorille ja aikuisille.

Toiminnan tavoite

- Kielistrategian päivittäminen ja Kielipolku-panostuksen jatkaminen.

3. Tuomme kaikissa tilanteissa esiin psykologisen turvallisuuden ja työskentelemme psykologisen turvallisuuden vahvistamiseksi.

Toiminnan tavoite

- Kouluvalmentajatoiminnon kehittäminen ja nepsy-valmennuksen tarjoaminen.
- Varhaiskasvatuksen laatuavaimet ovat aktiivisessa käytössä kaikissa ryhmissä.
- Vahvistetaan oppilaiden kouluun kiinnittymistä ja sitouttavaa koulu yhteistyötä.

Tuloslaskelma	Tilinpäätös 2023	Muutettu talousarvio 2024	Lautakunta 2025	Kaupungin- johtaja 2025	Kaupungin- hallitus 2025	Valtuusto 2025	Suunnitelma 2026	Suunnitelma 2027
Myyntituotot	667 646	669 878	662 626	662 626	662 626	662 626	662 626	662 626
Maksutuotot	716 657	743 800	642 850	642 850	642 850	642 850	642 850	642 850
Tuet ja avustukset	86 766	58 550	53 550	53 550	53 550	53 550	53 550	53 550
Muut toimintatuotot	108 886	97 190	81 100	81 100	81 100	81 100	81 100	81 100
Toimintatuotot	1 579 955	1 569 418	1 440 126	1 440 126	1 440 126	1 440 126	1 440 126	1 440 126
Henkilöstökulut	-21 752 666	-21 709 934	-22 118 878	-21 953 159	-21 953 159	-21 953 159	-21 953 157	-21 953 157
Palvelujen ostot	-7 409 142	-7 890 571	-8 070 024	-8 070 024	-8 070 024	-8 070 024	-8 171 025	-8 273 637
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-834 649	-800 115	-799 140	-799 140	-799 140	-799 140	-799 140	-799 140
Avustukset	-428 897	-476 720	-446 400	-446 400	-446 400	-446 400	-446 400	-446 400
Muut toimintakulut	-7 253 699	-8 207 905	-8 324 273	-8 324 273	-8 324 273	-8 324 273	-8 324 273	-8 324 273
Toimintakulut	-37 679 052	-39 085 245	-39 758 715	-39 592 996	-39 592 996	-39 592 996	-39 693 995	-39 796 607
Toimintakate	-36 099 098	-37 515 827	-38 318 589	-38 152 870	-38 152 870	-38 152 870	-38 253 869	-38 356 481
Suunnitelman mukaiset poistot	-3 719 397	-1 372 000	-1 556 096	-1 576 096	-1 576 096	-1 576 096	-1 550 680	-1 397 427
Netto	-39 818 495	-38 887 827	-39 874 685	-39 728 966	-39 728 966	-39 728 966	-39 804 549	-39 753 908

Osaston henkilöresurssit

	Henkilötyövuodet
Ruotsinkielinen koulutus	168,7
Luokanopettaja	33,0
Esikoulun opettaja	0,1
Rehtori	4,0
Lehtori	28,4
Tuntiopettaja	51,8
Koulunkäynninohjaaja	31,9
Erytisopettaja	7,4
Erytisloukanopettaja	5,0
Opetuspäällikkö	1,0
Hallintoassistentti	2,0
Suunnittelija	0,3
Primus-vastaava	0,3
IT-pedagogi	0,5
Kouluvalmentaja	2,4
Liikenneassistentti	0,4
Suomenkielinen koulutus	92,7
IT-vahtimestari	1,0
Luokanopettaja	18,6
Rehtori	2,0
Lehtori	20,5
Tuntiopettaja	14,0
Koulunkäynninohjaaja	22,2
Erytisopettaja	3,6
Erytisloukanopettaja	6,0
Opetuspäällikkö	1,0
Koulusihteeri	2,0
Kokki	0,4
Suunnittelija	0,3
IT-pedagogi	0,3
Kouluvalmentaja	0,8
Liikenneassistentti	0,4
Primus-vastaava	0,3
Varhaiskasvatus	148,5
Päiväkodin johtaja	6,6
Päiväkodin apulaisjohtaja	1,0
Päiväkodin varajohtaja	9,4
Varhaiskasvatuksen opettaja	32,3
Varhaiskasvatuksen sosionomi	3,0
Varhaiskasvatuksen erityisopettaja	5,0
Varhaiskasvatuksen lastenhoitaja	76,1
Perhepäivähoitaja	4,0
Ryhmäperhepäivähoitaja	2,0
Esiopetuksen opettaja	0,9
Varhaiskasvatuksen avustaja	3,6
Keittiöapulainen	0,8
Toimistos sihteeri	1,0
Hallintoassistentti	1,0
ATK-suunnittelija	0,3
Suunnittelija	0,3
Primus-vastaava	0,3
Varhaiskasvatuspäällikkö	1,0

Muutokset toiminnassa vuonna 2025

- Knattebon päiväkoti suljetaan.
- Kirjala skolan ja Nilsbyn koulun esiopetusryhmä siirretään Kirjalan päiväkotiin. Päätös sidotaan hallituksen erilliseen käsittelyyn
- Suomenkielinen esiopetusryhmä Koivuhaan päiväkodista siirretään Koivuhaan kouluun.
- Koivuhaan päiväkodin laajennuksen suunnittelua jatketaan kaupunginvaltuuston päätöksen mukaisesti.
- Malms skolan peruskorjaus jatkuu ja vuosiluokat 1–2 toimivat edelleen Vapparintiellä.
- Toteutetaan ruokapalvelujen ja koulukuljetusten hankinta.

Ruotsinkielinen koulutus

Kasvatus ja koulutus

Toiminta-alue

Ruotsinkielinen koulutus tarjoaa laadukasta ruotsinkielistä perusopetusta ja lukiokoulutusta sekä aamu- ja iltapäivätoimintaa. Perusopetuksessa toimii yhdeksän yksikköä ja toisella asteella Pargas svenska gymnasium.

Saariston koulut ovat tärkeä osa alueiden elinvoimaisuutta.

	Tilinpäätös 2023	Muutettu TA 2024	Lautakunta 2025	Kaupunginjohtaja 2025	Kaupunginhallitus 2025	Valtuusto 2025	Suunnitelma 2026	Suunnitelma 2027
Toimintatuotot	236 714	240 786	227 936	227 936	227 936	227 936	227 936	227 936
Toimintakulut	-16 126 422	-16 872 074	-17 064 025	-17 038 458	-17 038 458	-17 038 458	-17 070 977	-17 104 004
Toimintakate	-15 889 708	-16 631 288	-16 836 089	-16 810 522	-16 810 522	-16 810 522	-16 843 041	-16 876 068

Toiminta 2025

Ruotsinkielisten koulujen painopistealueeksi on valittu tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyön jatkaminen. Koulut kiinnittävät toiminnassaan huomiota tasa-arvotyöhön. Yhteistä tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmaa päivitetään ja koko henkilöstö saa lisäkoulutusta asiasta. Oppimisen tukea uudistetaan valtakunnallisesti ja samaan aikaan uudistusta valmistellaan paikallisesti. Uudistettu lainsäädäntö tulee voimaan 1.8.2025. Tarkoitusta varten on asetettu työryhmä ja henkilöstö osallistuu lisäkoulutuksiin ja seminaareihin. Arviointiin ja yhteisiin arviointikriteereihin liittyvää työtä jatketaan. Lukuvuoden aikana keskitytään siihen, miten oppilaat/opiskelijat ja huoltajat voidaan osallistaa laajemmin arviointityöhön. Qridi-arviointityökalun pilotointityötä jatketaan perusopetuksessa.

Tuntijakoa tarkastellaan uudelleen vuosiluokkien 1–6 äidinkielen ja matematiikan vuosiviikkotuntien vähimmäismäärän muuttuessa valtakunnallisesti. Uudistettua tuntijakoa sovelletaan 1.8.2025 alkaen ja paikallista tuntijakoa tarkistetaan sen mukaisesti.

Yhteistyötä kaupungin uuden organisaation muiden osastojen, erityisesti hyvinvointi- ja vapaa-aikapalvelujen osaston kanssa tiivistetään. Yhdessä tehdään panostuksia lasten ja nuorten hyvinvointiin.

Valtuuston hyväksymän talouden tasapainottamisohjelman mukaan Sunnanbergs skolan tulevaisuutta tarkastellaan uudelleen. Työ on aloitettu ja saattaa johtaa koulun sulkemiseen ennen koulun alkua vuonna 2026.

Malms skolan peruskorjaus on aloitettu E-osasta, opettajainhuonekäytävältä. Koska kaikki perusrühmät eivät peruskorjauksen vuoksi mahdu koulurakennukseen, vuosiluokat 1–2 on siirretty Vapparintiellä sijaitseviin kaupungin tiloihin, ns. Axxellin kiinteistöön. Myös aamu- ja iltapäivätoiminta toimii väistötiloissa.

Tulevaisuusanalyysi 2026–2027

Panostamista laadukkaaseen opetukseen ja hyvinvoiviin kouluihin jatketaan uusien lapsiperheiden houuttelemiseksi Paraisille, samalla kun toimintaa sopeutetaan väestönkehitykseen. Yhteistä oppimispolkua varhaiskasvatuksesta ja esiopetuksesta kouluun yhtenäistetään. Yhteistyö ammatillista koulutusta antavan Axxellin kanssa lisääntyy.

Henkilötyövuodet	TA2024	TA2025	2026	2027
Vakituiset	128,8	129,62	129,62	129,62
Määräaikaiset	41,4	39,05	39,05	39,05
Henkilötyövuodet yhteensä	170,2	168,67	168,67	168,67

Tunnusluku	2023	TA2024	TA2025
Perusopetus:			
Oppilaiden määrä	959	957	939
Erityisen tuen piirissä olevat oppilaat	11 %	10 %	11%
Vuosiviikkotunnit/oppilas	2,4	2,4	2,48
Lukiokoulutus:			
Opiskelijoiden määrä	175	180	183
Vuosiviikkotunnit/opiskelija	1,9	1,8	1,67
€/oppilas, perusopetus		14 427	14 749
€/opiskelija, lukio		9 812	9 328
€/asukas	1 059,18	1 123,28	1 130,96

Suomenkielinen koulutus

Kasvatus ja koulutus

Toiminta-alue

Suomenkielinen koulutus tarjoaa laadukasta perusopetusta ja lukiokoulutusta paraislaisille lapsille ja nuorille. Toiminta kattaa Paraisten kunta-alueen kolme perusopetuksen koulua ja lukion sekä Korppoon kunta-alueella kaksi perusopetuksen koulua. Kaikki koulut tekevät alueellista yhteistyötä. Koivuhaan koulussa toimii useita opetuksen pienryhmiä ja myös valmistava opetus; Nilsbyn koulussa annetaan laadukasta opetusta yhdysluokissa. Paraistenseudun koulun ja Paraisten lukion toimintaympäristönä on Brava, jossa opetusta annetaan laadukkaassa oppimisympäristössä. Em. kouluilla on paljonkin yhteisiä opettajia.

Saariston koulut ovat tärkeä osa alueiden elinvoimaisuutta.

	Tilinpäätös 2023	Muutettu TA 2024	Lautakunta 2025	Kaupunginjohtaja 2025	Kaupunginhallitus 2025	Valtuusto 2025	Suunnitelma 2026	Suunnitelma 2027
Toimintatuotot	627 683	591 042	600 590	600 590	600 590	600 590	600 590	600 590
Toimintakulut	-9 522 077	-9 920 020	-10 068 007	-10 029 206	-10 029 206	-10 029 206	-10 053 257	-10 077 697
Toimintakate	-8 894 394	-9 328 978	-9 467 417	-9 428 616	-9 428 616	-9 428 616	-9 452 667	-9 477 107

Toiminta 2025

Suomenkielisen koulutuksen tavoitteiden keskiössä on edelleenkin laadukkaan opetuksen tarjoaminen ottaen huomioon oppijoiden yksilölliset tarpeet. Tavoitteeseen päästään, kun pätevää henkilöstöä on riittävästi. Opettajien lisäksi osaavat koulunkäynninohjaajat varmistavat laadukkaan opetukseen. Oppilasmäärän vähenemisen myötä henkilöstösuunnitteluun tulee panostaa ja vahvistaa koulujen välistä yhteistyötä.

Lukuvuonna 2025–2026 perusopetukseen ja lukiokoulutukseen kohdistuu muutoksia, koska oppimisen tukeen liittyvät toiminnot muuttuvat ja uusi lainsäädäntö astuu voimaan 1.8.2025. Vastaisuudessa oppimisen tuen painopiste on ennakoivissa tukitoimissa. Muutoksen toteuttaminen vaatii suunnitelmallista yhteistyötä koulujen välillä ja koulujen opettajien keskuudessa. Vuosiluokilla 1–6 toteutuu tuntijaon muutos, joka kohdistuu suomen kielen ja kirjallisuuden sekä matematiikan opetukseen. Kaikilla perusopetuksen vuosiluokilla oppimisen ja osaamisen arvioinnin toteuttamiseen opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti tulee edelleen kiinnittää huomiota. Henkilöstön täydennyskoulutuksella varmistetaan uudistusten toimeenpano. Kun laki on tullut voimaan ja tarkka summa palkkakustannuksista on tiedossa, voidaan anoa lisätalousarviota erityisopettajan viran palkkakustannuksiin vuonna 2025.

Yrittäjyyskasvatus on osa koulujen toimintaa, toteutus vaihtelee oppilaiden ikäkauden mukaan.

Yrittäjyyskasvatuksessa tärkeässä roolissa on yhteistyö eri toimijoiden kanssa sekä verkostoituminen alueellisesti. Perusopetuksen kouluissa sitouttava koulu yhteistyö ja kouluun kiinnittyminen ovat osa koulujen arkea.

Tulevaisuusanalyysi 2026–2027

Oppilasmäärän lasku tulee sopeuttaa vallitseviin olosuhteisiin. Muuttovoittokuntana Paraisilla on kaikki mahdollisuudet kääntää oppilasmäärän lasku toiseen suuntaan. Lukiokoulutuksessa houkutellaan naapurikuntien nuoria Paraisille, juurikin laadukkaan opetuksen takia. Yhteistyö ammatillista koulutusta antavan Axxellin kanssa lisääntyy. Henkilöstön täydennyskoulutuksella varmistetaan uusimpien lakiuudistusten toimeenpano ja toteutusta kuin myös työssä jaksamista.

Henkilötyövuodet	TA2024	TA2025	2026	2027
Vakituiset	77,8	77,05	77,05	77,05
Määräaikaiset	17,9	15,68	15,68	15,68
Henkilötyövuodet yhteensä	95,6	92,73	92,73	92,73

Tunnusluku	2023	TA2024	TA2025
Perusopetus:			
Oppilaiden määrä	598	588	569
Erityisen tuen piirissä olevat oppilaat	14 %	13 %	14%
Vuosiviikkotunnit/oppilas	2,2	2,2	2,31
Lukiokoulutus:			
Opiskelijoiden määrä	71	70	75
Vuosiviikkotunnit/opiskelija	2,7	2,8	2,53
€/oppilas, perusopetus		13 368	13 792
€/opiskelija, lukio		11 545	10 798
€/asukas	593,24	630,08	634,33

Varhaiskasvatus

Kasvatus ja koulutus

Toiminta-alue

Paraisten kunta-alueella varhaiskasvatustoimintaa järjestetään päiväkodeissa, perhepäiväkodeissa ja perhepäivähoitajien kodeissa. Nauvon, Korppoon, Houtskarlin ja Iniön kunta-alueilla toimintaa järjestetään päiväkodeissa. Utössä toimintaa järjestetään perhepäivähoitajan kotona.

	Tilinpäätös 2023	Muutettu TA 2024	Lautakunta 2025	Kaupunginjohtaja 2025	Kaupunginhallitus 2025	Valtuusto 2025	Suunnitelma 2026	Suunnitelma 2027
Toimintatuotot	715 558	737 590	611 600	611 600	611 600	611 600	611 600	611 600
Toimintakulut	-12 030 553	-12 293 151	-12 626 683	-12 525 332	-12 525 332	-12 525 332	-12 569 761	-12 614 906
Toimintakate	-11 314 995	-11 555 561	-12 015 083	-11 913 732	-11 913 732	-11 913 732	-11 958 161	-12 003 306

Toiminta 2025

Varhaiskasvatuksen painopistealue on sosiaalinen kestävyys. Lähestymme sosiaalista kestävyyttä kolmesta tulokulmasta: lapsen oikeus hyviin sosiaalisiin taitoihin ja inklusioon, vanhempien/hoitajien osallisuus ja henkilöstön hyvinvointi.

Varhaiskasvatuksessa tehdään työtä toimintaympäristön ja -kulttuurin muovaamiseksi niin, että jokainen lapsi saa hyvän päivän ja kehityksensä, oppimisensa ja hyvinvointinsa kannalta tarvitsemansa tuen. Tämän työn tukemiseksi on laadittu Laadukkaan varhaiskasvatuksen/esiopetuksen avaimet. Ns. laadun avaimet tukevat henkilöstöä kaikille lapsille yhdenvertaisen ja osallistavan toimintaympäristön kehittämisprosessissa. Toimintaympäristössä, jossa lapsi saa muun muassa olla osallisena toiminnan suunnittelussa, jossa ratkaisuja etsitään fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta ympäristöstä, jossa toimintaa mukautetaan joustavasti ja jossa painotetaan ulkopedagogiikkaa, lapsi saa mahdollisuuden kehittyä ja oppia.

Hyvinvoiva henkilöstö luo pohjan laadukkaalle varhaiskasvatukselle. ”Aktiivista hyvinvointia ja liikkumisen iloa” -hankkeesta alkaa kolmas ja viimeinen vuosi. Viimeisen vuoden aikana toiminta jalkautetaan arkeen.

Vuonna 2025 varhaiskasvatus jatkaa panostamista lasten liikkumisen iloon. Kaikki toimipaikat jatkavat tietoisesti liikkumisen suunnittelua ja toteuttamista arjessa. Lasten ja henkilöstön liikkumishetkiä järjestetään asiantuntijan johdolla aika ajoin kaikissa yksiköissä.

Kaikki esiopetusryhmät saavat Åbolands naturskolan luontokouluopettajien johdolla osallistua vuonna 2025 neljään luontokoulupäivään, kahteen kevätlukukaudella ja kahteen syyslukukaudella. Satujen, leikin, liikkeen ja taiteen kautta lapset ja henkilöstö saavat seurata vuodenaikojen vaihtelua luonnossa, samalla kun ekologiset ilmiöt tulevat tutuiksi käytännössä. Kulttuuriyksikön koordinoiman SKAPA-hankkeen kautta varhaiskasvatukseen järjestetään kulttuuripaketteja. Kulttuuripaketit sisältävät tanssia, musiikkia, kuvataidetta, käsitöitä, teatteria ja sanataidetta.

Valtuuston hyväksymän talouden tasapainottamisohjelman mukaan suunnitellaan Knattebon päiväkodin sulkemista ja Koivuhaan päiväkodin laajentamista. Knattebon päiväkotia suunnitellaan suljettavan kesällä 2025.

Varhaiskasvatuksessa pyrimme perheystävälliseen ratkaisuun, jossa lapsia ei sijoiteta yksikköön lyhyeksi ajanjaksoksi. Siitä syystä meidän on joissakin yksiköissä pidettävä lisäryhmien määrä ennallaan ja joissakin lisättävä niitä. Varhaiskasvatuksen laatiman selvityksen (hyväksytty kaupunginvaltuustossa 24.4.2023) mukaan lapsiryhmien määrää on vähennettävä pitkällä aikavälillä useimmissa Paraisten kunta-alueen päiväkodeissa.

31.12.2024 varhaiskasvatukseen osallistuvien alle kolmevuotiaiden lasten määrä kasvaa noin 25 lapsella verrattuna määrään 31.12.2023. Lapsi voi aloittaa varhaiskasvatuksessa siinä kuussa, kun hän täyttää yhdeksän kuukautta. Tämä merkitsee käytännössä sitä, että lapsi voi olla jopa vain juuri kahdeksan kuukautta täyttänyt aloittaessaan

varhaiskasvatuksessa. Varhaiskasvatustilain (2018/540) mukaan resursointi on sama yhdeksänkuisen lapsen kohdalla kuin 2,5-vuotiaan lapsen kohdalla.

Tulevaisuusanalyysi 2026–2027

Varhaiskasvatus jatkaa panostamista laadukkaaseen, kestävään ja luovaan toimintaan. Yhdessä muiden osastojen kanssa varhaiskasvatus työskentelee uusien lapsiperheiden houkuttelemiseksi paikkakunnalle ja siten kaupungin asukasluvun lisäämiseksi. Yhteistä oppimispolkua varhaiskasvatuksesta ja esiopetuksesta kouluun yhtenäistetään.

Haasteet muodolliset kelpoisuusvaatimukset täyttävän henkilöstön rekrytoinnissa kaikkiin tehtäviin tulevat kasvamaan.

Henkilötyövuodet	TA2024	TA2025	2026	2027
Vakituiset	110,7	125,98	125,98	125,98
Määräaikaiset	36,6	22,50	22,50	22,50
Henkilötyövuodet yhteensä	147,3	148,48	148,48	148,48

Tunnusluku	2023	TA2024	TA2025
0–6-vuotiaiden lasten määrä	779	752	731
Tehostetun ja erityisen tuen piirissä olevien lasten määrä	68	60	60
Kunnallisessa päivähoitossa olevien lasten määrä, %-osuus 0–6-vuotiaista	80 %	84 %	83 %
€/asukas	754,69	780,46	801,51

KAUPUNKIKEHITYS

Osaston strategiset painopistealueet

1. Kehitämme joustavampia ja asiakaslähtoisempiä työtapoja ja prosesseja kaavoitukseen ja rakentamiseen jatkamalla digitaalisten palvelujen kehittämistä.

Toiminnan tavoite

- Vanhojen rakennuslupien, rakennuslupapaperustusten ja karttapakettien digitalisointi, jolloin asiakas voi ostaa näitä asiakirjoja kaupungin verkkokaupasta.

2. Hyväksymme maapoliittisen ohjelman.

Toiminnan tavoite

- Kaupunki hyväksyy maapoliittisen ohjelman vuonna 2025.

3. Otamme aktiivisen roolin Saaristomeren suojelussa muun muassa tekemällä ympäristötyöstämme näkyvämpää ulospäin.

Toiminnan tavoite

- Kaupunki jatkaa ilmasto- ja ympäristöohjelman mukaista seurantaa ja työtä painopisteenä Saaristomeren ja Itämeri.

Tuloslaskelma	Tilinpäätös 2023	Muutettu talousarvio 2024	Lautakunta 2025	Kaupungin- johtaja 2025	Kaupungin- hallitus 2025	Valtuusto 2025	Suunnitelma 2026	Suunnitelma 2027
Myyntituotot	4 969 028	4 751 756	4 944 022	4 944 022	4 944 022	4 944 022	4 924 648	4 924 648
Maksutuotot	771 333	738 000	569 000	569 000	569 000	569 000	569 000	569 000
Tuet ja avustukset	1 178 405	42 000	10 000	0	0	0	0	0
Muut toimintatuotot	17 118 136	18 132 776	18 063 980	18 063 980	18 063 980	18 063 980	13 574 969	13 574 969
Toimintatuotot	24 036 902	23 664 532	23 587 002	23 577 002	23 577 002	23 577 002	19 068 617	19 068 617
Henkilöstökulut	-5 868 418	-6 244 258	-5 890 968	-5 746 382	-5 746 382	-5 746 382	-5 743 504	-5 743 504
Palvelujen ostot	-8 328 922	-7 040 832	-7 124 705	-7 124 705	-7 124 705	-7 124 705	-6 459 768	-6 549 569
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-4 508 200	-4 996 442	-4 832 641	-4 832 641	-4 832 641	-4 832 641	-3 978 060	-3 978 060
Avustukset	-310 720	-256 100	-256 100	-256 100	-256 100	-256 100	-256 100	-256 100
Muut toimintakulut	-1 935 762	-1 949 226	-1 978 702	-1 978 702	-1 978 702	-1 978 702	-1 946 002	-1 946 002
Toimintakulut	-20 952 022	-20 486 858	-20 083 116	-19 938 530	-19 938 530	-19 938 530	-18 383 434	-18 473 235
Toimintakate	3 084 880	3 177 674	3 503 886	3 638 472	3 638 472	3 638 472	685 183	595 382
Suunnitelman mukaiset poistot	-3 324 231	-3 515 302	-3 449 566	-3 529 566	-3 529 566	-3 529 566	-2 968 945	-2 934 784
Netto	-329 455	-420 688	-85 680	-31 094	-31 094	-31 094	-2 423 762	-2 479 402

Osaston henkilöresurssit

	Henkilötyövuodet
Tekniikka ja kiinteistöt	46,2
Hallinnollinen sihteeri	0,7
Rakennuttaja	1,0
Kuljettaja	3,0
Kiinteistösihteeri	1,0
Kiinteistönhoitaja	6,0
Katutyönjohtaja	1,0
Tarkastusinsinööri	0,3
Viherpalvelusuunnittelija	1,0
Talonmies	0,1
Urheilukentän hoitaja	3,0
Kanslisti	2,2
Johtava kiinteistönhoitaja	1,0
Johtava huoltomies	2,4
Puisto- ja puutarhatyöntekijä	2,0
Puistomestari	1,0
Suunnitteluassistentti	1,0
Projektisihteeri	1,0
Huoltomies	2,6
Seppä	1,0
Kesätyöntekijä	0,3
Siivoustyönjohtaja	1,0
Siivooja	5,1
Tekninen päällikkö	0,7
Tekninen isännöitsijä	1,0
Puutarhuri	3,2
Kunnossapitoinsinööri	2,0
Vahtimestari-huoltomies	0,4
Vesihuoltoinsinööri	0,3
Toiminnanjohtaja	1,0
Kaavoitus ja liikenne	6,5
Suunnittelija	1,0
Kaavoittaja	2,0
Kaavoitusarkkitehti	1,0
Kaavoituspäällikkö	1,0
Kaavoitussihteeri	1,0
Lupavalmistaja	0,5
Rakennus- ja ympäristöpalvelut	14,6
Arkistoapulainen	0,6
Rakennustarkastaja	2,0
Tarkastusinsinööri	3,8
Toimistosihteeri	1,5
Johtava rakennustarkastaja	1,0

Johtava ympäristönsuojelutarkastaja	1,0
Ympäristönsuojelutarkastaja	2,0
Tekninen assistentti	1,8
Lupainsinööri	1,0
Maankäyttö	12,5
Sopimussihteeri	1,0
Paikkatietovastaava	1,0
Paikkatietokäsittelijä	1,0
Paikkatietosuunnittelija	1,0
Kartoittaja	3,3
Maanmittaussihteeri	1,0
Maankäyttöinsinööri	1,0
Mittauspäällikkö	1,0
Lautakuntasihteeri	1,0
Kaupungingeodeetti	1,0
Tekninen assistentti	0,3
Vesihuolto	13,4
Hallinnollinen sihteeri	0,3
Automaatioteknikko	1,0
Käyttöpäällikkö	1,0
Taloussihteeri	1,0
Koneasentaja, vanhempi	1,0
Verkostoasentaja	2,0
Prosessi-insinööri	1,0
Prosessinhoitaja	1,0
Putkimestari	1,0
Huoltomies	2,0
Tekninen päällikkö	0,3
Vesihuoltopäällikkö	1,0
Vesihuoltoinsinööri	0,7

Muutokset toiminnassa vuonna 2025

Tekniikka ja kiinteistöt

- Kiinteistömäärän myynti, mikä voi tarkoittaa sitä, että kaupunki menee vuokralle aikaisemmin omistamiinsa rakennuksiin.
- Sote-kiinteistöjen yhtiöittäminen.

Vesihuolto

- Jatketaan laitosten ja laitteistojen automatisointia.
- Päivystyssopimusten päivittäminen.

Rakennus- ja ympäristöpalvelut

- Uusi rakentamislaki 1.1.2025 alkaen (joka tuo mukanaan paljon muutoksia).
- Uusi rakennusjärjestys.

Maankäyttö

- Uusi rakentamislaki 1.1.2025 alkaen.
- Kartoittajaa/mittaajaa ei korvata tämän siirtyessä eläkkeelle (ostopalvelu tai kausityöntekijä).
- Kansliatehtävät jaetaan uudelleen kanslistin siirtyessä eläkkeelle.

Kaavoitus

- Uusi rakentamislaki 1.1.2025 alkaen.
- Painopiste uusien asuin- ja liiketonttien kaavoituksessa.

Tekniikka ja kiinteistöt

Kaupunkikehitys
Tekniikka ja kiinteistöt

Toiminta-alue

Yksikön tekniikka ja kiinteistöt vastuulle ja tehtäviin kuuluvat yleiset viheralueet ja puistot, liikuntapaikkojen kunnossapito, Parfix, kadut ja yleiset alueet, vuokralaiturit ja vierasvenesatamien laiturit, venesulku, katuvalaistus, hulevesien hallinta ja uimarannat. Kiinteistövastuuseen kuuluvat kaupungin omien rakennettujen kiinteistöjen ja niiden piha-alueiden hoito, kunnossapito ja korjaaminen sekä rakennuttajatoiminta.

Yksikkö vastaa toimitilojen sisäisestä vuokrauksesta sekä kiinteistöjen ja tilojen vuokrauksesta Varhalle. Sote-kiinteistöt on yhtiöitettävä vuoden 2025 aikana, koska vuosi 2025 on viimeinen vuosi, jolloin kaupunki voi vuokrata kiinteistöjä Varhalle.

Kiinteistöt, jotka eivät enää ole aktiivisessa käytössä tai joita ei enää tarvita kaupungin toiminnassa, ovat yksikön hallinnointivastuulla (tilapankki) ja ne tullaan ensisijaisesti realisoimaan.

	Tilinpäätös 2023	Muutettu TA 2024	Lautakunta 2025	Kaupunginjohtaja 2025	Kaupunginhallitus 2025	Valtuusto 2025	Suunnitelma 2026	Suunnitelma 2027
Toimintatuotot	18 354 910	18 265 789	18 342 594	18 342 594	18 342 594	18 342 594	13 834 209	13 834 209
Toimintakulut	-14 424 298	-13 851 204	-13 479 932	-13 466 125	-13 466 125	-13 466 125	-11 889 614	-11 957 670
Toimintakate	3 930 612	4 414 585	4 862 662	4 876 469	4 876 469	4 876 469	1 944 595	1 876 539

Toiminta 2025

Toimintaan sisältyy katujen ja liikennealueiden kunnossapito ja rakentaminen, katuvalaistus, hulevedet, satamat ja vesiväylät, venesulku, yleiset puisto- ja viheralueet, uimarannat, kentät ja liikuntapaikat sekä Parfixin toiminta. Myös jätehuolto sisältyy toimintaan siltä osin kuin tehtäviä ei ole siirretty Lounais-Suomen Jätehuolto Oy:lle tai tehtävät eivät kuulu kaupungin valvontaviranomaiselle. Yksikkö, joka on kaupungin kasvot ulospäin, toteuttaa suunnitelmia ja pitää kunnossa yleisiä alueita, jotka tuottavat kuntalaiselle ja kävijälle viihtyisyyttä ja turvallisuutta. Toimintamme on harkittua ja suunnitelmallista ja se tukee kaupungin visioita kaupungin kehittämisestä, elinvoimaisuudesta ja hyvän asumisen edellytyksistä. Käymme myös avointa vuoropuhelua asukkaiden kanssa. Yhteistyötä yhdistysten, yksityishenkilöiden ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa jatketaan, jotta voimme tarjota toimintamme kautta mahdollisuuksia laadukkaisiin aktiviteetteihin ja palveluihin yleisillä alueillamme.

Kiinteistöhallinto keskittyy vuonna 2025 kustannusten vähentämiseen ja kaupungin rakennusten käytön tehostamiseen. Tavoitteena on vapauttaa resursseja tärkeiden kohteiden ja hankkeiden priorisoimiseksi myymällä tarpeettomia kiinteistöjä. Kun kunnossa pidettäviä rakennuksia on vähemmän, resursseja voidaan suunnata enemmän säilytettävien kiinteistöjen korjaamiseen ja parantamiseen.

Suunnittelussa käytetään elinkaarinäkökulmaa, jolloin huomioon otetaan kiinteistöjen koko käyttöikä. Rakennusten kuntoa analysoidaan ja kunnossapito suunnitellaan siten, että varmistetaan rakennusten pysyminen ajan saatossa hyvässä kunnossa painottaen kustannustehokkuutta.

Vuonna 2025 kaupunki priorisoi uusiutuvia energialähteitä ja toimii aktiivisesti vanhojen fossiilisten energialähteiden korvaamiseksi. Tavoitteena on tehostaa energiankäyttöä ja vähentää kustannuksia siirtymällä vihreään energiaan. Keskittymällä uusiutuviin energialähteisiin, kuten aurinko- ja maalämpöön, tehtäviin investointeihin kaupunki pyrkii pitkällä aikavälillä varmistamaan kestävä ja kustannustehokkaan energiahuollon.

Tämän muutoksen tukemiseksi sähkösovimukset optimoidaan ja energiansäästöohjelmat otetaan käyttöön. Automaattiset energianhallintaratkaisut ovat tärkeä osa tätä strategiaa. Lisäksi harkitaan vihreän ja uusiutuvan

energian ostamista laajemmassa mittakaavassa, jos se on kustannustehokasta, mikä voisi nopeuttaa siirtymistä uusiutuvaan energiaan rasittamatta investointitalousarviota.

Käyttämättömät kiinteistöt siirretään viipymättä myyntilistalle, minkä jälkeen ne realisoidaan. Myös aktiivisessa käytössä olevia kiinteistöjä voidaan realisoida kiinteistömässän pienentämiseksi ja tehokkaan kiinteistöjen ja tilojen käytön saavuttamiseksi. Kaupunki voi toimia vuokralaisena aikaisemmin omistamissaan kiinteistöissä.

Kaupungin kiinteistöjen siivouksen hoitavat pääasiassa ulkopuoliset palveluntarjoajat, ja tietyiltä osin kaupungin oma henkilöstö. Paraisten kunta-alueella uudet siivoussopimukset tulevat voimaan 1.1.2025.

Yksikkö vastaa useista merkittävistä investoinneista vuonna 2025. Näitä ovat Malms skolan peruskorjaus, Koivuhaan päiväkodin laajennus, venesulun peruskorjaus ja uusiminen, Vapparintien asemakaavan toteuttaminen, katuverkon perussaneeraus, Isoniityn uusi asemakaava ja Pohjois-Keskustan asemakaava (pelastuslaitos).

Tulevaisuusanalyysi 2026–2027

Vuosina 2026–2027 palvelutaso on sopeutettava kunnan taloudellisiin edellytyksiin. Resurssien priorisointi ja kohdentaminen yksikön ydintoimintaan on välttämätöntä sen varmistamiseksi, että resurssijamme käytetään vastuullisesti ja pitkäjänteisesti kestäväällä tavalla. Tämä on ratkaisevan tärkeää, jotta kunnan omaisuutta voidaan hallinnoida niin, että se säilyy hyvässä kunnossa tuleville sukupolville. Tärkeä painopistealue on tulomuutto ja uusien asuinalueiden luominen negatiivisen väestönkehityksen taittamiseksi.

Uusille alueille ei ole tällä hetkellä varattu erillisiä käyttömäärärahoja kunnossapittoa ja hoitoa varten. Tämä merkitsee sitä, että olemassa olevia resursseja on kohdennettava uudelleen sen varmistamiseksi, että palvelutasoa voidaan ylläpitää vain kaikkein perustavanlaatuisimmilta ja olennaisimmilta osin. Tämä on haaste, joka vaatii huolellista suunnittelua ja priorisointia, jotta kunnan infrastruktuuriin ja resursseihin kohdistuviin kasvaviin paineisiin voidaan vastata.

On tärkeää saada jatkettua positiivista kehitystä, joka alkoi vuonna 2023, kun katuverkon korjausvelka väheni ensimmäistä kertaa vuoden 2020 jälkeen. Tämän kehityksen ylläpitämiseksi saneeraustoimenpiteitä on punnittava huolellisesti. Tämä on suuri haaste, koska nykyiset määrärahat eivät riitä vastaamaan todelliseen saneeraustarpeeseen.

Vaikka markkinahinnat ovat tasaantuneet, ne ovat edelleen korkeammat kuin muutama vuosi sitten. Korjauksia on toteutettava rajallisen taloudellisen kehityksen puitteissa, mikä johtaa tilojen kunnan heikkenemiseen ja toimintaedellytysten kaventumiseen.

Suunnitelmakaudella tavoitteena on tehostaa kiinteistöjen käyttöä ja varmistaa tilojen sovittaminen toiminnan tarpeisiin. Korjauksia tehdään rakennustutkimuksista ja rakennusten luokituksesta laadittujen yksityiskohtaisten raporttien perusteella. Priorisoimalla toimenpiteet raporttien suositusten ja rakennusten kunnan mukaisesti pyritään pidentämään kiinteistöjen käyttöikä ja varmistamaan niiden toimivuus ja tehokkuus käyttötarkoituksessaan.

Nykyisellä korjaus- ja investointirahoituksella korjausvelka kasvaa. Meidän on siksi tutkittava huolellisesti ja tehostettava kiinteistökantaamme, jotta se tukee paremmin palvelutoimintaa. Vuosina 2026–2027 kaupungin kiinteistömässän on vähennettävä merkittävästi vastaamaan vain kaikkein perustavanlaatuisimpiin tarpeisiin. Kaupungin soite-kiinteistöjä hallinnoi tulevaisuudessa kiinteistöyhtiö.

Henkilötyövuodet	TA2024	TA2025	2026	2027
Vakituiset	45,51	42,84	42,84	42,84
Määräaikaiset	4,23	3,36	3,36	3,36
Henkilötyövuodet yhteensä	49,74	46,20	46,20	46,20

Tunnusluku	2023	TA2024	TA2025
Kiinteistöt			
Pääomavuokra, €/m ²	7,32	7,98	8,32
Korjausvastuu, €/m ²	0,44	0,48	0,44
Käyttövuokra, €/m ²	5,83	6,12	5,69
Volyymi, m ²	95 815	94 681	93 014
Kiinteistöt, €/asukas	547,37	534,71	554,75
Siivottavat neliöt, m ²	42 769	43 108	45 551
Siivous, €/m ² /kk	1,97	2,04	2,27
Siivous, saariston osuus, €/m ² /kk	2,73	2,90	3,44
Ostopalvelu, Paraisten osuus, €/m ² /kk	1,70	1,73	1,89
Siivous, €/asukas	67,03	70,25	82,79
Tekniikka			
Henkilövahinkoihin johtavien onnettomuuksien määrä	1	0	0
Käyttöhäiriöiden määrä, sulku	1	0	0
Vuokralaiturit, vuokrausaste (%)	90,7	85	85
€/asukas	220,60	236,55	328,07

Kaavoitus ja liikenne

Kaupunkikehitys
Kaavoitus ja liikenne

Toiminta-alue

Kaavoitus ja liikenne vastaa kaavoitusasioista, alueellisesta edunvalvonnasta maankäyttöön ja liikenteeseen liittyvissä asioissa sekä neuvonnasta, ohjauksesta ja asiakaspalvelusta kaava-, elinympäristö-, kaupunkikuva- ja rakennusohjeluasioissa. Yksikkö pyrkii muovaamaan ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurillisesti kestävää ympäristöä tavoitteenaan tehdä kuntalaisten, yritysten ja muiden arjesta mahdollisimman hyvää, joustavaa ja kestävää. Yksikkö tarjoaa informaatiota, dataa, ideoita ja neuvontaa sekä ulkoisille että sisäisille asiakkaille. Toimintaan sisältyy edunvalvontatehtäviä.

	Tilinpäätös 2023	Muutettu TA 2024	Lautakunta 2025	Kaupunginjohtaja 2025	Kaupunginhallitus 2025	Valtuusto 2025	Suunnitelma 2026	Suunnitelma 2027
Toimintatuotot	64 627	60 000	42 000	42 000	42 000	42 000	42 000	42 000
Toimintakulut	- 570 776	- 734 740	- 713 225	- 712 792	- 712 792	- 712 792	- 714 791	- 716 819
Toimintakate	- 506 149	- 674 740	- 671 225	- 670 792	- 670 792	- 670 792	- 672 791	- 674 819

Toiminta 2025

Vuonna 2025 toimintaa leimaavat mittavat kaupunkikehityshankkeet, asemakaavoitus tonttituotannon turvaamiseksi ja edunvalvonnan jatkaminen elinvoimaan ja maankäyttöön liittyvissä asioissa alueellisella ja valtakunnallisella tasolla. Kehitämme myös elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä kaavoituksen kautta.

Yksi merkittävimmistä kaupunkikehityshankkeista on vireillä osoitteessa Vapparintie 4 ja se toteutetaan yhteistyössä Kesko Oyj:n, Axxell Utbildning -yhtiön ja Kustregionens Utbildningsfastigheter -yhtiön kanssa. Kaavoitusresursseja kaupunkikehittämisen jatkamiseksi tullaan kohdentamaan myös Suntin ympäristöön Paraisten keskustassa ja Eteläsataman ympäristöön Nauvon keskustassa.

Kaavoituksessa priorisoidaan tonttituotanto. Uusia asuintontteja huoneistorakentamista varten kaavoitetaan muun muassa Vapparintie 4:n uuden marketalueen yhteyteen, ja on mahdollista, että vuoden aikana käynnistetään enemmänkin hankkeita huoneistojen määrän lisäämiseksi keskustassa. Esimerkiksi Kirkkosalmenrannan pohjoisosan asemakaavaa on tarpeen uudistaa.

Yhteistyö elinkeinoelämän kanssa konkretisoituu yritystonttien kaavoituksessa ja kaavojen päivityksessä yritysten toimintaedellytysten turvaamiseksi. Ajankohtaisia käynnissä olevia hankkeita on esimerkiksi Nauvon keskustassa (Oy Nagu Distillery Ab). Kaavoitus tekee yhteistyötä myös Varhan ja alueellisen pelastuslaitoksen kanssa uuden pelastusaseman rakentamisen mahdollistamiseksi Paraisten keskusta.

Toimintaa leimaa enenevässä määrin myös edunvalvonta. Kaavoitus on aktiivisesti mukana Turun kaupunkiseudun MAL-työssä ja Turun kauppakamarissa ja toimii aktiivisesti yhteistyössä paikallisen elinkeinoelämän ja erityisesti suurteollisuuden kanssa. Edunvalvonnan liikenteeseen liittyvissä asioissa on oltava aktiivista, koska toimivilla yhteyksillä on niin merkittävä vaikutus kaupungin elinvoimaan. Monivuotista ja strategisesti suunniteltua Paraistenväylään liittyvää edunvalvontaa jatketaan, ja siihen liittyvää Kirjalan saaren kaavoitussuunnitelmaa edistetään. Vireillä on pyöriteiden kehittäminen saaristossa, erityisesti Prostvik–Nauvo-välillä, kuten myös Saaristotien, Kirkkoesplanadin ja Norrbyn rantatien liittymän parantaminen. Viimeksi mainittuun hankkeeseen sisältyy Kirkkoesplanadin / Norrbyn rantatien ja Saaristotien purjeliikenneympyrän välisen osuuden tiesuunnittelu ja sitä ohjaa myös käynnissä oleva asemakaavaprosessi.

Uuden rakentamislain muutokset (1.1.2025 alkaen) ja käynnissä oleva asetusten laatimistyö tulee vaatimaan erityishuomiota vuonna 2025, ja varoja on varattava sekä viranhaltijoiden että päättäjien koulutukseen. Alueidenkäyttölakiin liittyvien lakien ja asetusten uudistaminen tulee edellyttämään edunvalvontaa.

Mukanaolo suurten maanomistajien kanssa jatkettavissa maaneuvotteluissa, useisiin maankäyttösopimuksiin liittyvät neuvottelut sekä maapoliittisen ohjelman toteuttaminen kaupungin toiminnassa tulevat edellyttämään panostusta myös kaavoitukselta. Myös lupamenettelyn digitalisointi ja rakennetun ympäristön tiedonhallinnan uudistaminen (RYHTI) tulevat vaatimaan resursseja muun muassa lisäkoulutusta ja pitkällä aikavälillä todennäköisesti myös ohjelmistojen päivitystä varten.

Sujuva ja tehokas kaavoitus vaikuttaa merkittävästi siihen, miten erityisesti yritykset näkevät kaupungin elinvoimaisuuden. Mahdolliset uudet hankkeet voivat liittyä olemassa olevan infrastruktuurin yhdyskuntarakenteen tiivistämiseen tai laajempiin kehittämishankkeisiin.

Kesällä 2024 toteutettu organisaatiomuutos tulee vaatimaan huomiota ja panostuksia vuonna 2025.

Tulevaisuusanalyysi 2026–2027

Vuonna 2025 käynnistetyt suuret hankkeet ulottuvat vuosille 2026 ja 2027. Tehtävänä ja haasteena on myötävaikuttaa kestäviin taloudellisiin ratkaisuihin ja ympäristön houkuttelevuuteen, valmistella yrityksille ja palveluntuottajille uusia mahdollisuuksia sijoittua paikkakunnalle sekä lisätä asuntotonttien tuotantoa uusien asukkaiden houkuttelemiseksi pitkällä aikavälillä. Yksiköllä on jatkossakin keskeinen rooli maankäyttö- ja liikenneasioiden edunvalvonnassa alueellisesti ja valtakunnallisesti. Yksikkö pyrkii myös entistä tiiviimpään ja tehokkaampaan yhteistyöhön sisäisesti erityisesti viestinnän kanssa sekä ulkoisesti yrittäjien ja elinkeinoelämän kanssa. Käynnissä olevat lainsäädäntöuudistukset tulevat edellyttämään edunvalvontatoimia sen turvaamiseksi, että saariston erityispiirteet otetaan niissä huomioon.

Henkilötyövuodet	TA2024	TA2025	2026	2027
Vakituiset	6,0	6,0	6,0	6,0
Määräaikaiset	0,5	0,5	0,5	0,5
Henkilötyövuodet yhteensä	6,5	6,5	6,5	6,5

Tunnusluku	2023	TA2024	TA2025
Asemakaavat	2 (+ 3 ranta- asemakaavaa)	4	4
Osayleiskaavat	0	0	0
Luvat, lausunnot ja ratkaisut	54	55	40
€/asukas			45,13

Rakennus- ja ympäristöpalvelut

Kaupunkikehitys
Rakennus- ja ympäristöpalvelut

Toiminta-alue

Yksikön Rakennus- ja ympäristöpalvelujen vastuulle kuuluvat rakennusvalvonnan, ympäristönsuojelun sekä ympäristöterveydenhuollon viranomaisasiat. Lisäksi huolehditaan muista tarvittavista tehtävistä hallintosäännön ja kaupungin strategian mukaisesti.

Rakennusvalvonta

Rakennusvalvonta neuvoo, opastaa ja palvelee kaupunkilaisia ja rakentamisen ammattilaisia rakentamisasioissa. Rakennusvalvonnan viranomaistehtävänä on valvoa kaavojen noudattamista, rakennettua ympäristöä ja vaatimusten täyttymistä rakentamisessa käsittäen lupa-, valvonta- ja neuvontatehtävät. Tavoitteena on suositella laadukasta, elinkaareltaan pitkäikäistä ja energiatehokasta rakentamista.

Paraisten kaupungin rakennusvalvonta on asiakaslähtöinen, perinteistä rakennustekniikkaa arvostava ja nykyaikaa seuraava rakennusvalvonta, jolla on helposti lähestyttävä, teknisesti ammattitaitoinen henkilökunta. Toiminnassa keskitytään perustyöhön eli oikea-aikaiseen ja oikeanlaatuisen neuvontaan laadukkaan rakentamisen ja ympäristön turvaamiseksi.

Ympäristönsuojelu

Ympäristönsuojelu vastaa kaupungin ympäristönsuojeluviranomaisen alaisesta viranomaistoiminnasta käsittäen lupa-, valvonta- ja neuvontatehtävät. Myös lausuntojen antaminen ympäristölainsäädännön mukaisissa asioissa on olennainen osa ympäristönsuojeluviranomaisen työtä.

Ympäristöterveydenhuolto ja eläinlääkintähuolto

Ympäristöterveydenhuolto toteutetaan sopimuksin ympäristöterveydenhuollon, elintarvikehygienian ja eläinlääkintähuollon alueellisena ostopalveluna Liedon kaupungilta. Tavoitteena on hyvän ympäristöterveydenhuollon, toimivan elintarvikehygienian valvonnan ja hyvän eläinlääkintähuollon tarjoaminen kuntalaisille ja rittäjille heidän palvelutarvettaan vastaavasti.

Tavoitteena kaikessa neuvonnassa on antaa oikeaa tietoa kohtuullisessa ajassa.

	Tilinpäätös		Lautakunta 2025	Kaupunginjohtaja 2025	Kaupunginhallitus 2025	Valtuusto 2025	Suunnitelma	
	2023	Muutettu TA 2024					2026	2027
Toimintatuotot	628 112	564 000	434 000	424 000	424 000	424 000	424 000	424 000
Toimintakulut	-1 600 685	-1 658 859	-1 713 093	-1 584 175	-1 584 175	-1 584 175	-1 589 625	-1 595 159
Toimintakate	- 972 573	-1 094 859	-1 279 093	-1 160 175	-1 160 175	-1 160 175	-1 165 625	-1 171 159

Toiminta 2025

Rakennusvalvonta

Rakentamislaki tulee voimaan 1.1.2025. Uusi laki muuttaa useita toimintoja rakennusvalvonnan toimintaympäristössä. Seuraavat viisi vuotta ovat rinnakkain maankäyttö- ja rakennuslain mukaan käsiteltävät hankkeet ja asiat ja uuden lain mukaiset asiat. Muutos aika tulee olemaan haastavaa.

Rakennusjärjestys tulee uusittavaksi ja sen tulee siirtymäsäännösten vuoksi olla voimassa viimeistään vuoden 2027 loppuun mennessä, mutta rakennusjärjestystä tarvitaan mahdollisimman pikaisesti vuoden 2025 alusta. Koulutuksiin tullaan osallistumaan ja rakennusvalvonta tulee järjestämään koulutusta myös omalla paikkakunnalla sidosryhmille. Vuonna 2025 keskitytään edelleen opettelemaan, ohjaamaan ja kouluttamaan uuden rakentamislain sisältöä ja varmistamaan rakennushankkeisiin ryhtyvien sujuvat lupa- ja valvontaprosessit. Lisäksi jatketaan sähköisten järjestelmien kehittämistä tehokkaammiksi työvälineiksi. Tavoitteena on, että rakennusvalvonta pystyy jatkossakin toimimaan itsenäisesti kunnan omana rakennusvalvontayksikkönä ja että sillä on käytettävissään koulutettu, ajan tasalla oleva ammattilaisista koostuva henkilökunta.

Arkistossa olevien pääpiirustusten digitalisointi on noin puolessa välissä, ja jotta digitaalinen kauppapaikka (tehostaa työntekoa ja parantaa palvelua) asiakirjoille saadaan toteutettua tulevaisuudessa, on tärkeä jatkaa arkiston digitalisointiprojektia olemassa olevin resurssein.

Osana talouden tasapainottamisohjelmaa on aloitettu rakennus- ja huoneistorekisterin perusparannusprojekti, jonka avulla on korjattu rekisterin oikeellisuutta ja kuntalaisten tasapuolista kohtelua ja kiinteistöverotuotot ovat nousseet huomattavasti. Projektissa on ehditty jo käymään Paraisten, Nauvon ja Korppoon keskusta-alueet lähes valmiiksi, selvitystyötä on vielä jäljellä jonkin verran näillä alueilla ja maaseutualueiden selvitystyö on aloitettu. Projektia on tarkoitus jatkaa projektihenkilökunnan avulla. Vuonna 2025 keskitytään Korppoon ja Paraisten arkistojen digitoimiseen.

Uusi rakennusjärjestys on tavoitteena saada voimaan vuosien 2025–2026 aikana.

Organisaatiomuutoksesta johtuvien tehtävien uudelleenjärjestelyjen vuoksi rakennusvalvonnan henkilöstöltä vaaditaan aiempaa enemmän resursseja, panostusta ja osaamista hallinnollisissa tehtävissä, joihin aiemmin on ollut käytettävissä lainopillista neuvonta- ja valmisteluapua.

Ympäristönsuojelu

Ympäristönsuojelun säännöllistä valvontaa toteutetaan valvontasuunnitelman ja -ohjelman mukaisesti. Vakituisen henkilöstön virat on täytetty ja sekä ympäristönsuojeluviranomaisen taksa että maa-ainestaksa päivitetään vuodelle 2025 vastaamaan seudullista tasoa.

Vuonna 2025 jatketaan KuntaHelmi-hankkeita Paraisten kalkkivaikutteiset paahdeympäristöt sekä Valonian koordinoimaa Helmikunnat 3 -hanketta, jossa suunnitellaan ja toteutetaan Bläsnäsin taajamapuron kunnostusta. Myös Turun amk:n koordinoima Älönlahden pilotti -hanke jatkuu.

Ympäristönsuojelu osallistuu Saaristomerityöhön monipuolisesti yhteistyössä eri osastojen ja toimijoiden kanssa kaupungin sisällä, seudullisesti sekä yritysyritysteistyötä selvittäen.

Asiantuntijapalvelujen rahoitukseen sisältyy Valonian Paraisten kuntamaksuosuus 12 000 euroa. Muut yhteistoimintaosuudet (4460) käsittää Turun seudullisen ilmanlaatututkimuksen sekä rakennus- ja ympäristölautakunnan päätöksen 23.8.2023 § 114 mukaisen seudullisen bioindikaattoritutkimuksen Paraisten kuntaosuuksien rahoituksen.

Ympäristöterveydenhuolto ja eläinlääkintähuolto

Ostopalveluina hankittavan ympäristöterveydenhuollon maksut nousevat noin 10 000 euroa ja eläinlääkintähuollon maksut noin 30 000 euroa (Liedon kaupunki, ympäristöterveyslautakunta 4/2024, 28.8.2024 § 22).

Tulevaisuusanalyysi 2026–2027

Rakennusvalvonta

Tavoitteena on sujuva rakentamislain mukainen toiminta koulutetun ja riittävän henkilökunnan avulla. Varmistetaan vanhan lain mukaisten asioiden loppuun saattaminen ja edistetään uuden lain ohjaamaa rakentamista. Lisäksi rakennus- ja huoneistorekisterin perusparannusprojekti saatetaan loppuun.

Ympäristönsuojelu

Ympäristönsuojelu seuraa muuttuvan erityislainsäädännön kehitystä mm. jätelainsäädännön osalta, tuottaa tehokkaita viranomaispalveluita sekä omalta osaltaan edistää Saaristomeren tilan parantamiseen tähtäävien toimien toteutusta yhteistyössä sisäisten ja ulkoisten sidosryhmien kanssa.

Ympäristöterveydenhuolto ja eläinlääkintähuolto

Ympäristöterveydenhuollon palvelut tulevat sisällymään uuden hyvinvointialueen tuottamiin palveluihin.

Henkilötyövuodet	TA2024	TA2025	2026	2027
Vakituiset	14,13	14,0	14,0	14,0
Määräaikaiset	5,92	0,58	0,58	0,58
Henkilötyövuodet yhteensä	20,05	14,58	14,58	14,58

Tunnusluku	2023	TA2024	TA2025
Rakentamislupa, kerrosneliöt	23 949	25 000	20 000
Rakentamislupa, asuntoja	25		40
Rakentamislupa, vapaa-ajanasuntoja	28		40
Ympäristölupa- ja maa-ainesten ottamislupahakemuksia koskevien päätösten tai lausuntojen määrä		12	12
Valvontatarkastusten lukumäärä			100
€/asukas			78,05

Maankäyttö

Kaupunkikehitys
Maankäyttö

Toiminta-alue

Maankäytön yksikölle kuuluvat maapolitiikka, kaupungin rakentamattomien maa- ja vesialueiden hallinnointi, mittaustoiminta ja kiinteistönmuodostus sekä rakennus- ja ympäristölautakunnan hallinnolliset asiat ja henkilöstöasiat.

	Tilinpäätös 2023	Muutettu TA 2024	Lautakunta 2025	Kaupunginjohtaja 2025	Kaupunginhallitus 2025	Valtuusto 2025	Suunnitelma 2026	Suunnitelma 2027
Toimintatuotot	734 324	576 800	541 400	541 400	541 400	541 400	541 400	541 400
Toimintakulut	-1 191 876	-1 201 055	-1 167 794	-1 166 366	-1 166 366	-1 166 366	-1 168 921	-1 171 519
Toimintakate	- 457 553	- 624 255	- 626 394	- 624 966	- 624 966	- 624 966	- 627 521	- 630 119

Toiminta 2025

Maankäytön yksikkö (aikaisemmin mittaus) ylläpitää kiinteistö-, rakennus- ja osoiterekisteriä. Yksikössä kehitetään myös kaupungin ulkoisia karttapalveluja, joihin on koottu muun muassa rekisterikartta, ilmakuvia ja kaavatietoja, jotka ovat käytettävissä maksutta. Osana rakennuslupaprosessia maastomittaus merkitsee uudet rakennukset ja tekee tarkastusmittauksia sekä täydentää rakennettujen kohteiden rakennusrekisteriä. Myös uusien rekisteritonttien muodostaminen edellyttää maastotöitä sekä toimitusinsinöörin kynää. Kaupungin tavoitteena on muodostaa tontteja, jotka ovat edullisia ostajilleen ja kaupungille edullisia tuottaa. Yksikkö hankkii maata ja luovuttaa sitä rakentajille ja elinkeinonharjoittajille sekä neuvoo maanmittausasioissa.

Vaikeasta korkotilanteesta ja rakennusmarkkinoiden tilanteesta huolimatta vuonna 2024 on luovutettu kaksitoista pientalotonttia (syyskuun tilanne). Se on hyvä nousu edellisen vuoden kuudesta luovutetusta tontista koko vuoden aikana. Suurimpana syynä positiiviseen kehitykseen ovat Norrbyssä Ranta-ahteen ja Nauvossa Klockarbergen II:n uudet asemakaava-alueet. Ne ovat olleet suosittuja, ja tällä hetkellä molemmilta alueilta on jäljellä kaksi tonttia. Positiivisen kehityksen ylläpitämiseksi tarvitaan rahoitusta Isoniitty II:n toteuttamiseen. Todennäköisesti osa alueesta pannaan myyntiin loppuvuodesta 2025, mutta tontinluovutukset toteutuvat oletettavasti vasta vuonna 2026. Tonttitarjontaan on lisätty syksyllä 2024 seitsemän uutta tonttia Aurinkokaaren varrelta, mikä tuo alueelle nostetta. Kyse oli entisestä Godain korttelista, joka on lohkottu yksittäisiksi tonteiksi ja pantu myyntiin. Positiivisen vireen odotetaan jatkuvan ja vuonna 2025 odotetaan luovutettavan viitisentoista tonttia, joista puolet vuokrataan ja puolet myydään. Tonttien kysyntään vaikuttavat luultavasti eniten positiiviset uutiset Paraistenväylästä.

Uusi rakentamislaki merkitsee suuria muutoksia sekä rakennusvalvonnalle että maankäytölle. Toimenpideluvat ja ilmoitukset jäävät pois, kuten myös mittaustehtävät ja karttapaketit, joita maankäytön yksikkö on hoitanut. Maankäytön yksikölle tämän arvioidaan tarkoittavan mittaustoimeksiannoista saatavien tulojen vähenemistä noin 20 000 eurolla ja karttapaketeista saatavien tulojen vähenemistä suunnilleen saman verran. Karttapakettien määrän väheneminen vähentää myös karttojen hankintakustannuksia noin 4 000 eurolla. Tulojen menetyksen kompensoimiseksi vuoden 2024 lopussa eläkkeelle jäävän kartoittajan tilalle ei palkata uutta kartoittajaa vuonna 2025. Sen sijaan budjetoidaan varat harjoittelijan palkkaamiseen kiireisimmiksi ajoiksi touko-, kesä- ja elokuuksi. Tarvetta uuden kartoittajan palkkaamiselle arvioidaan syksyllä 2025, kun uuden rakentamislain kanssa on eletty jonkin aikaa. Myös yksi sihteeri jää eläkkeelle. Hänen työtehtävänsä jaetaan uudelleen organisaation sisällä.

Maapoliittinen ohjelma jatkaa päätöksentekoon ennen nykyisen valtuustokauden päättymistä. Työ tehdään viranhaltijatyönä normaalin työn ohessa. Kaupunki vaihtaa korkeusjärjestelmän N2000:een, ja tämän muutoksen arvioidaan maksavan 20 000 euroa. Tällä hetkellä kaupungilla on käytössä kaksi eri korkeusjärjestelmää: oma Npar, jota käytetään pääasiassa asemakaavoitetuilla vanhan Paraisen alueilla, ja valtakunnallinen N60, jota käytetään muilla kunnan alueilla. Muutos N2000:een merkitsisi siirtymistä yhtenäiseen korkeusjärjestelmään, joka on sama, jota

tielaitos ja muut isot toimijat käyttävät. Muutos aiheuttaa myös sen, että vesihuoltolaitoksen on korjattava korkeuksiaan.

Maastomittauksen mittauslaitteiston leasingaika päättyy kesällä 2025. Tarjouksen mukaan vuokrataso laskee jonkin verran aikaisemmin arvioidusta. Tulot maa- ja vesialueista nousevat hieman. Maanvuokratulojen arvioidaan olevan noin 17 000 euroa suuremmat kuin vuodelle 2024 on budjetoitu. Suurimpana syynä ovat uudet sopimukset. Vuoden aikana on päättynyt myös joitakin maanvuokrasopimuksia, jotka vähentävät kokonaissummaa. Metsänhoitotoimenpiteistä saataviksi tuloiksi budjetoidaan maltilliset 30 000 euroa. Toimenpiteet toteutetaan erilaisina harvennuksina.

Kiinteät kustannukset, kuten IT-, leasing-, ohjelmisto-, vuokra-, siivous- ja palkkakustannukset, ovat kasvaneet. Kehykseen mukautuakseen yksikkö on karsinut muun muassa markkinointivaroista.

Maa- ja vesialueiden hankintaan ehdotetaan varattavan investointivaroja 250 000 euroa. Jos isompien kohteiden hankintaan aukeaa mahdollisuuksia, anotaan lisätalousarviota.

Tulevaisuusanalyysi 2026–2027

Yksikkö tulee jatkossakin painottamaan voimakkaasti toiminnan digitalisointia ja tehostamista. Tällä vastataan siihen, että asiakkaiden sähköisten yhteydenottojen määrä lisääntyi pandemian aikana. Maankäyttö on mukana testissä, jossa otetaan käyttöön Suomi.fi-palvelu sähköisten tonttihakemusten tekemistä varten. Palvelun avulla hakija voi tunnistautua sähköisesti ja hakemus kirjautuu suoraan kaupungin asianhallintajärjestelmään. Osa laskutustyöstä poistuu, kun osa tehtävistä siirtyy kaupungin verkkokauppaan.

Ulkoista karttapalvelua parannetaan edelleen monien asukkaiden ja rakennus- ja asuntoalan elinkeinonharjoittajien hyödyksi.

Henkilötyövuodet	TA2024	TA2025	2026	2027
Vakituiset	14,1	12,25	12,25	12,25
Määräaikaiset	0,0	0,25	0,25	0,25
Henkilötyövuodet yhteensä	14,1	12,5	12,5	12,5

Tunnusluku	2023	TA2024	TA2025
Luovutetut pientalotontit	5	15	15
Rakennuspaikkojen paalutukset ja sijaintikatselmukset	74+288	125+225	50+125
Tonttijaot	8	5	5
€/asukas			42,05

Vesihuolto

Kaupunkikehitys
Vesihuolto

Toiminta-alue

Vesihuoltolaitoksella on toimintaa Paraisten, Nauvon, Korppoon ja Houtskarın kunta-alueilla ja kullakin toiminta-alueella on omat vesilaitokset ja jätevedenpuhdistamot sekä putkiverkostot. Paraisten kunta-alueella talousveden toimittaa Turun Seudun Vesi Oy.

	Tilinpäätös 2023	Muutettu TA 2024	Lautakunta 2025	Kaupunginjohtaja 2025	Kaupunginhallitus 2025	Valtuusto 2025	Suunnitelma 2026	Suunnitelma 2027
Toimintatuotot	4 254 929	4 197 943	4 227 008	4 227 008	4 227 008	4 227 008	4 227 008	4 227 008
Toimintakulut	-3 164 387	-3 041 000	-3 009 072	-3 009 072	-3 009 072	-3 009 072	-3 020 483	-3 032 068
Toimintakate	1 090 543	1 156 943	1 217 936	1 217 936	1 217 936	1 217 936	1 206 525	1 194 940

Toiminta 2025

Toiminta perustuu vesihuoltolain säännöksiin. Lain tavoitteena on varmistaa, että vesihuoltoa tarjotaan kohtuullisin kustannuksin ja että käytettävissä on riittävästi puhdasta ja terveellistä talousvettä sekä terveyttä ja ympäristöä suojeleva tehokas viemärointi. Vesihuoltolaitos vastaa näiden palvelujen tuottamisesta alueellaan yhdyskunnan tarpeita ja kehitystä vastaavalla tavalla.

Vesihuoltolaitos tarjoaa asiakkailleen vesi- ja jätevesipalveluja toiminta-alueilla, jotka sijaitsevat Paraisten, Nauvon, Korppoon ja Houtskarın kunta-alueilla. Korppoon Verkaniin rakennetaan vuonna 2025 kiinteä vedenpuhdistamo (RO-laitos), joka korvaa väliaikaisen laitoksen. Vesihuoltolaitos laajentaa vesi- ja viemäriverkostoa kehittyvillä alueilla, joihin kuuluvat Isoniitty ja Vapparintie. Vesi- ja viemäriverkoston saneerausta jatketaan, jotta voidaan vähentää vuotoja vesijohtoverkostosta ja vuotoja viemäriverkoston sekä varmistaa käyttövarmuus. Laitosten automatisointia jatketaan prosessien tehostamiseksi niin, että voidaan vähentää kustannuksia ja parantaa toiminnan käyttövarmuutta.

Rivitalojen, kerrostalojen ja muiden tuotanto- ja liikerakennusten liittymismaksuja muutetaan niin, että liittymismaksu lasketaan rakennetun kerrosalan perusteella asemakaavan mukaisen rakennusoikeuden sijaan. Muutoksen on määrä kannustaa lisäämään rakentamista. Vuoden aikana laaditaan uudet periaatteet ja perusteet vesihuollon hinnoittelulle. Ne on tarkoitus ottaa käyttöön vuodesta 2026 alkaen.

Vesihuoltolaitoksen toiminta-alueiden ulkopuolella asumisessa syntyvää lietettä otetaan vastaan ja käsitellään Paraisten ja Korppoon jätevedenpuhdistamoissa. Jäteyhtiö LSJH Oy vastaa vesihuoltolaitoksen toiminta-alueiden ulkopuolella asumisessa syntyvän lietteen kuljetuksista. Liettekuljetukset siirtyvät koko LSJH Oy:n toimialueella kuntien järjestäviksi vuoteen 2026 mennessä.

Tulevaisuusanalyysi 2026–2027

Vesihuoltolaitoksen tavoitteena on toimittaa kuluttajille hyvälaatuista talousvettä häiriöttä sekä puhdistaa jätevettä lupaehtojen mukaisesti.

Rahoituksellisesti vesihuoltolaitos pyrkii siihen, että se on itsensä kannattava ja että kunkin toiminta-alueen käyttötalous osoittaa poistojen ja rahoituskulujen jälkeen voittoa. Vesihuoltolaitos tukee kaupungin kestävä kehityksen strategiaa (esimerkiksi parantamalla puhdistamojen puhdistustuloksia vähentämällä pintavesivuotoja viemäriverkostoihin) sekä rakentamalla talousvesi- ja viemäriverkostoja uusille asuinalueille toiminta-alueellaan.

Laitosten digitalisointia, automatisointia ja etäohjausta on jatkettava. Asiakkaiden e-palveluportaali on käytössä ja tätä e-palvelua kehitetään jatkuvasti. Kehityssuunta, jossa vedenkulutus vähenee vuosi vuodelta, tulee jatkumaan, ja vesihuoltolaitoksen taloudellisten edellytysten turvaamiseksi tulojen jakaumaa tulee muuttaa vastaamaan paremmin menoja. Vaikka vedenkulutus vähenee, vesihuoltolaitos pitää yllä ja kunnossa samoja putkiverkostoja ja samaa määrää laitoksia. Eli koska vesihuollon kiinteät kustannukset säilyvät ennallaan ja muuttuvat kustannukset (eli myydyt vesimäärät) vähenevät ja samaan aikaan ympäröivä kustannustaso (ja putkiverkoston pituus) kasvaa, tämä johtaa tarpeeseen ohjata tulojen jakauman painopistettä käyttömaksuista enemmän perusmaksuihin.

Liikevaihdon jakaumassa vesihuoltolaitos pyrkii siihen, että vähintään 2/5 liikevaihdosta muodostuu perusmaksuista ja 3/5 käyttömaksuista. Käyttöön otetaan uusi hinnoittelumalli, jossa palvelutaso ja erityistarpeet otetaan huomioon selvemmin ja laajemmin. Vesihuoltolaitos pyrkii pitkällä aikavälillä ylläpitämään laitoksensa ja putkiverkostonsa teknisesti sellaisella tasolla, että toiminnan jatkuvuus voidaan varmistaa. Lähivuosina on suurena haasteena riittävän rahoituksen saaminen laitosten ja putkiverkostojen nykyisen kunnan ylläpitämiseen. Pidemmällä aikavälillä on tarpeen parantaa Nauvon ja Houtskarın jätevedenpuhdistamojen kapasiteettia.

Kunnossapito- ja korjausvelan kasvu aiheuttaa yleisesti ottaen haasteita vesihuollon toiminnalle. Matalat investointitasot voivat nostaa käyttökustannuksia ja haasteet näkyvät häiriöinä asukkaiden saamista palveluissa.

Henkilötyövuodet	TA2024	TA2025	2026	2027
Vakituiset	13,5	13,37	13,37	13,37
Määräaikaiset	0,0	0,0	0,0	0,0
Henkilötyövuodet yhteensä	13,5	13,37	13,37	13,37

Tunnusluku	2023	TA2024	TA2025
Fosforin puhdistusprosentti (Norrby)	98 *)	95	95
Typen puhdistusprosentti (Norrby)	82 *)	70	70
Laskuttamaton talousvesi prosentteina (vuodot)	25	25	29
Viemäriverkostoon vuotava vesi prosentteina	58	55	55
Verkostosta vuotava talousvesi (Parainen), m ³ /km	1 681	1 400	979
Parainen	28	25	31
Laskuttamaton vesi prosentteina (vuodot)	59	55	44
Viemäriverkostoon vuotava vesi prosentteina			
Saaristo	17	7	20
Laskuttamaton vesi prosentteina (vuodot)	42	20	50
Viemäriverkostoon vuotava vesi prosentteina			
€/asukas			81,94

*) alustavia

TASEYKSIKKÖ VESIHUOLTO

TASEYKSIKKÖ VESIHUOLLON TULOSLASKELMA

	Tilinpäätös 2023	Muutettu talousarvio 2024	Talousarvio 2025
Liikevaihto	3 063 318	2 978 616	3 065 508
Liiketoiminnan muut tuotot	1 191 611	1 219 327	1 161 500
Aineet ja palvelut			
Aineet, tarvikkeet ja tavarat			
Ostot tilikauden aikana	-717 549	-789 556	-795 500
Palvelujen ostot	-776 353	-820 088	-790 264
Muut toimintakulut	-708 622	-544 831	-556 792
Aineet ja palvelut	-2 202 523	-2 154 475	-2 142 556
Henkilöstökulut	-961 864	-886 525	-866 516
Poistot			
Suunnitelman mukaiset poistot	-771 585	-871 614	-909 958
Poistot	-771 585	-871 614	-909 958
 LIIKEVOITTO	 318 958	 285 329	 307 978
 Rahoitustuotot ja -kulut			
Muille maksetut korkokulut	-90 104	-83 060	-140 000
Rahoitustuotot ja -kulut	-90 104	-83 060	-140 000
 Poistoerojen lisäys/vähennys	 2 860	 2 860	 2 860
 TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	 231 713	 205 129	 170 838

TASEYKSIKKÖ VESIHUOLLON TASE

	Tilinpäätös 2023	Muutettu talousarvio 2024	Talousarvio 2025
VASTAAVAA			
PYSYVÄT VASTAAVAT			
AINEELLISET HYÖDYKKEET	12 396 679	14 233 503	15 133 545
Maa- ja vesialueet	165 289	165 289	165 289
Rakennukset	2 210 304	1 720 508	1 591 573
Kiinteät rakenteet ja laitteet	9 785 480	12 192 174	13 142 811
Koneet ja kalusto	55 413	90 532	78 872
Keskeneräiset hankkeet	180 193	65 000	155 000
VAIHTO-OMAISUUS			
LYHYTAIKAISET SAAMISET	860 980	800 000	800 000
Myyntisaamiset	860 980	800 000	800 000
VASTAAVAA	13 257 659	15 033 503	15 933 545
VASTATTAVAA			
OMA PÄÄOMA	9 483 782	9 688 911	9 859 749
Jäännöspääoma	11 082 786	11 082 786	11 082 786
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	-1 830 717	-1 599 004	-1 393 875
Tilikauden yli- / alijäämä	231 713	205 129	170 838
POISTOERO	45 432	42 572	39 712
VIERAS PÄÄOMA			
PITKÄAIKAINEN	3 123 694	4 652 020	5 404 084
Pitkäaikainen laina (sisäinen täsmäytyserä)	3 051 051	4 579 377	5 331 441
Liittymismaksut	72 643	72 643	72 643
LYHYTAIKAINEN	631 112	650 000	630 000
Ostovelat	500 581	500 000	500 000
Siirtovelat	130 530	150 000	130 000
VASTATTAVAA	13 284 020	15 033 503	15 933 545

TASEYKSIKKÖ VESIHUOLLON RAHOITUSLASKELMA

	Tilinpäätös 2023	Muutettu talousarvio 2024	Talousarvio 2025
Tulorahoitus			
Liikelyjäämä (-alijäämä)	318 958	285 329	307 978
Poistot ja arvonalentumiset	771 585	871 614	909 958
Rahoitustuotot ja -kulut	-90 104	-83 060	-140 000
	<u>1 000 438</u>	<u>1 073 883</u>	<u>1 077 936</u>
Investoinnit			
Käyttöomaisuusinvestoinnit	-2 084 232	-1 675 000	-1 810 000
Rahoitusosuudet investointimenoihin	0	0	0
	<u>-2 084 232</u>	<u>-1 675 000</u>	<u>-1 810 000</u>
Tulorahoitus ja investoinnit, netto	-1 083 794	-601 117	-732 064
Rahoitustoiminta			
Lainakannan muutokset			
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	1 211 267	501 117	752 064
	<u>1 211 267</u>	<u>501 117</u>	<u>752 064</u>
Muut maksuvalmiuden muutokset			
Lyhytaikaisten saamisten muutos	-120 738	100 000	0
Korottomien pitkä- ja lyhytaikaisten velkojen muutos	-6 735	0	-20 000
	<u>-127 473</u>	<u>100 000</u>	<u>-20 000</u>
Rahoitustoiminta netto	1 083 794	601 117	732 064

INVESTOINTIEN TALOUSARVIO

	Kustannusarvio	Talousarvio 2025	Suunitelma 2026	Suunitelma 2027
102 Muut pitkävaik.menot				
7607 Hessundinsalmen silta, uusiminen				
Menot	-203 750	-203 750	0	0
Menot	-203 750	-203 750	0	0
Tulot	0	0	0	0
Netto	-203 750	-203 750	0	0
110 Maa- ja vesialueet				
7200 Maa- ja vesialueiden osto				
Menot	-750 000	-250 000	-250 000	-250 000
7201 Maa- ja vesialueiden myynti				
Tulot	104 000	104 000	0	0
Menot	-750 000	-250 000	-250 000	-250 000
Tulot	104 000	104 000	0	0
Netto	-646 000	-146 000	-250 000	-250 000
111 Rakennukset				
5301 Kyrkbackens skola, Nauvo, saneeraus				
Menot	-500 000	0	0	-500 000
5323 Malms skola				
Menot	-8 350 000	-1 700 000	-3 000 000	-2 550 000
5351 Koivuhaan päiväkot				
Menot	-1 600 000	-500 000	-900 000	-200 000
7750 Vesitorni				
Menot	-420 000	-120 000	0	0
Menot	-10 870 000	-2 320 000	-3 900 000	-3 250 000
Tulot	0	0	0	0
Netto	-10 870 000	-2 320 000	-3 900 000	-3 250 000

	Kustannusarvio	Talousarvio 2025	Suunitelma 2026	Suunitelma 2027
113 Kiinteät rakent. ja lait.				
3332 Paraisten käyntisatama				
Menot	-350 000	-100 000	-250 000	0
Tulot	350 000	100 000	250 000	0
Netto	0	0	0	0
5106 Kirjalan päiväkot, pysäköinti, vesi				
Menot	-500 000	0	0	-500 000
5350 Aktivoiva tapaamispaikka, Korppoo				
Menot	-310 000	-50 000	-50 000	-50 000
Tulot	310 000	50 000	50 000	50 000
Netto	0	0	0	0
5495 Ulkokuntosali ja leikkipaikka, Houtskari				
Menot	-60 000	-60 000	0	0
Tulot	60 000	60 000	0	0
Netto	0	0	0	0
7106 Katujen perussaneeraus				
Menot	-1 050 000	-300 000	-350 000	-400 000
7402 Kiertoliittymä Saaristotie-Kirkkoesplanadi				
Menot	-50 000	-50 000	0	0
7408 Hulevesi				
Menot	-280 000	-100 000	-80 000	-100 000
7417 Jalankulku- ja pyöräilyväylät				
Menot	-50 000	0	0	-50 000
7419 Pyöräilyväylä Prosvik-Nauvon Kyrkbacken				
Menot	-2 000 000	0	-1 000 000	-1 000 000
7424 Skräbböle, hulevesijärjestelmä				
Menot	-1 070 000	0	-520 000	-550 000
7426 Liikenteen ohjaus ja liikenneturvallisuus				
Menot	-40 000	-10 000	-15 000	-15 000
7429 Klockarberget II, asuinalue				
Menot	-75 000	0	-75 000	0
7431 Isoniitty II, asuinalue				
Menot	-2 715 000	-650 000	-1 000 000	-1 000 000
7433 Koulukatu, hulevesisaneeraus				
Menot	-2 235 000	0	0	-2 200 000

	Kustannusarvio	Talousarvio 2025	Suunitelma 2026	Suunitelma 2027
7435 Ranta-ahde, uudet asuntokadut				
Menot	-50 000	0	0	-50 000
7477 Sulku, perussaneeraus				
Menot	-750 000	-450 000	-250 000	0
7478 Kiertoliittymä Vapparintie				
Menot	-910 000	-430 000	-430 000	0
7480 Pohjois-Keskustan asemakaava				
Menot	-250 000	-100 000	-150 000	0
7519 Torisilta, saneeraus				
Menot	-780 000	0	-760 000	0
7520 Keskuspuisto, kehittäminen				
Menot	-200 000	-50 000	-50 000	-50 000
Tulot	200 000	50 000	50 000	50 000
Netto	0	0	0	0
7605 Kirkkosilta				
Menot	-50 000	-30 000	0	0
7608 Valoniemi, katujen asfaltointi				
Menot	-150 000	0	-150 000	0
7618 Riistatie, hulevesijärjestelmä				
Menot	-490 000	0	-240 000	-250 000
7621 Bläsnäsin ranta-alue				
Menot	-40 000	-40 000	0	0
Tulot	40 000	40 000	0	0
Netto	0	0	0	0
7701 Vesi- ja viemärijohtojen saneeraus ja täydennys				
Menot	-175 000	0	-50 000	-75 000
7724 Puhdistamojen uusiminen				
Menot	-150 000	-50 000	-50 000	0
7745 Paraisten viemäriverkosto, saneeraus				
Menot	-680 000	-155 000	-175 000	-250 000
7775 Kärkulla-Kirjala, VV-saneeraus				
Menot	-165 000	-150 000	0	0
7776 Hessund-Kirjala, VV-saneeraus				
Menot	-205 000	0	-150 000	0
7777 Turvallisuus ja varautuminen, vesi				
Menot	-120 000	-60 000	-60 000	0

	Kustannusarvio	Talousarvio 2025	Suunitelma 2026	Suunitelma 2027
7778 Paraisten puhdistamon automaatio				
Menot	-125 000	-25 000	-50 000	-50 000
7779 Paraisten pumppaamot/jätevesiverkosto				
Menot	-45 000	-45 000	0	0
7903 Puhdistamon automaatio				
Menot	-200 000	-50 000	-50 000	-50 000
7908 Vesijohtojen sukitus				
Menot	-500 000	-100 000	-100 000	-150 000
7909 Verkanin osmoosilaitoksen siirtäminen				
Menot	-850 000	-700 000	-100 000	0
Menot	-17 670 000	-3 755 000	-6 155 000	-6 790 000
Tulot	960 000	300 000	350 000	100 000
Netto	-16 710 000	-3 455 000	-5 805 000	-6 690 000

116 Koneet ja kalusto

5352 Malms skolan kalusto

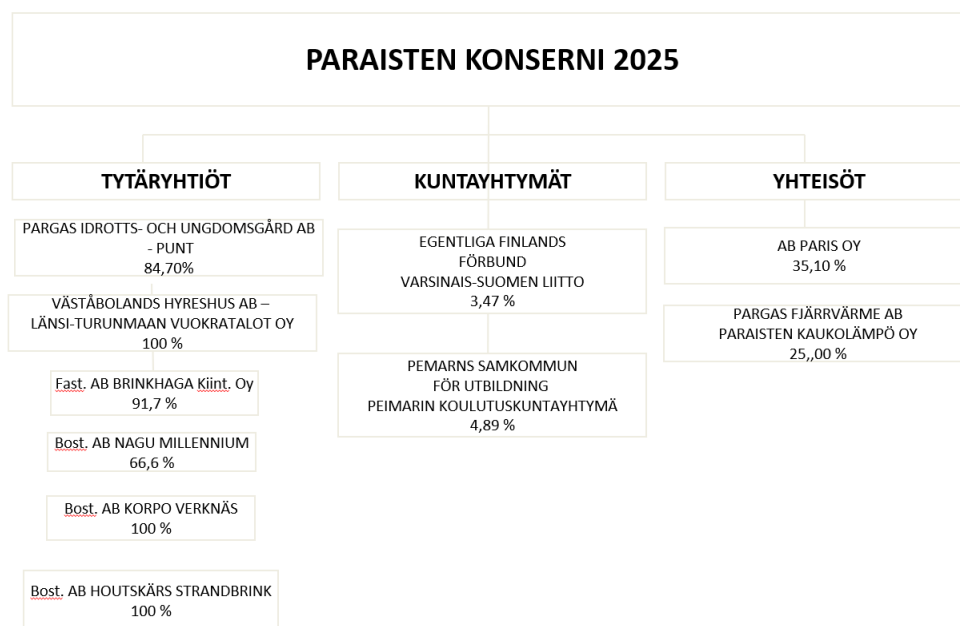
Menot	-60 000	-60 000	0	0
Menot	-60 000	-60 000	0	0
Tulot	0	0	0	0
Netto	-60 000	-60 000	0	0

	Kustannusarvio	Talousarvio 2025	Suunitelma 2026	Suunitelma 2027
KAUPUNKI YHTEENSÄ	-29 553 750	-6 588 750	-10 305 000	-10 290 000
	1 064 000	404 000	350 000	100 000
	-28 489 750	-6 184 750	-9 955 000	-10 190 000

VUODEN 2025 KONSERNITAVOITTEET

Yleiset konsernitavoitteet

1. Tytäryhteisöjen toiminnan on tuettava kaupungin strategian toteutumista.
2. Kaupungin konserniohjeet otetaan kaikilta osin huomioon tytäryhteisöjen toiminnassa ja kaupungin toteuttamassa yhtiöiden ohjauksessa ja lisäksi varmistetaan, että ohjeet ovat tytäryhtiöiden ja niiden johdon käytettävissä.
3. Konserniyhteisöt ja kuntayhtymät toimivat taloudellisesti itsensä kannattavasti ja niiden tulee Paraisten kaupungin tavoin tehostaa toimintaansa jatkuvasti.
4. Paraisten kaupunki määrittelee ammattimaisuuden ja toimialaosaamisen kriteerit valittaessa kaupungin edustajia tytäryhtiöihin ja valittavien edustajien tulee täyttää nämä vaatimukset.
5. Tytäryhteisöt pyrkivät minimoimaan lainarahoituksen ja kaupungin talouspalveluja konsultoidaan ryhdyttäessä mahdollisiin operaatioihin ulkoisen rahoituksen saamiseksi.
6. Kuntakonsernin tavoitteena on, että omavaraisuusaste on yli 50 % ja velkaantuneisuusaste alle 50 %.
7. Konserniohjeet päivitetään niin, että niissä otetaan huomioon kuntalain muutokset ja tarve pitää tytäryhtiöiden ja kaupungin taloudet läpinäkyvästi erillään toisistaan siitä huolimatta, että yhteistyötä samalla kehitetään.

Paraisten Urheilu- ja Nuorisotalo Oy

Toiminta

Yhtiö pyrkii tukemaan ja kehittämään liikunta- ja kulttuurimahdollisuuksia Paraisilla eikä sen tavoitteena ole tuottaa voittoa osakkeenomistajilleen. Yhtiö toteuttaa pyrkimyksiään hallinnoimalla urheilu-, nuoriso- ja kulttuuritaloa ja vuokraamalla talosta tiloja korvausta vastaan. PUNT:ssa käy vuosittain noin 50 000 kävijää.

Tuloslaskelma	Toteuma 2023	TA2024	TA2025
Liikevaihto	183 710	300 300	337 000
Liiketoiminnan muut tuotot	45 000	45 000	45 000
Kulut (materiaali- ja henkilöstökulut)	24 734	22 000	23 000
Poistot	70 271		178 000
Liiketoiminnan muut kulut	179 770	182 750	233 500
Liikevoitto/-tappio	178 935	-45 450	-109 000
Rahoitustuotot ja -kulut	3588	-133 000	-124 500
Tilinpäätössiirrot ja tuloverot			

Tunnusluku	Toteuma 2023	TA2024	TA2025
Omavaraisuusaste, %	73,9		70,9
Investoinnit, €	1 763 952	3 400 000	0
Suhteellinen velkaantuneisuusaste, %	640,66		441,7 %
Yrityskohtainen tunnusluku: Kävijämäärä	65 132	90 000	92 000

Länsi-Turunmaan Vuokratalot Oy

Toiminta

Länsi-Turunmaan Vuokratalot Oy:n tarkoituksena on omistaa, hallita ja ylläpitää kiinteistöjä ja rakennuksia, hankkia ja omistaa kiinteistöjen ja huoneistojen hallintaan oikeuttavia osakkeita ja vuokrata asuntoja asunnontarvitsijoille asuntotarpeen tyydyttämiseksi Paraisten kaupungin eri kunta-alueilla.

Tarkoituksena toteuttamiseksi yhtiö omistaa kiinteistöjä ja osakehuoneistoja sekä toimii tarvittaessa rakennuttajana ja tekee rakennuttamissopimuksia Paraisten kaupungin ja muiden rakennuttamista harjoittavien yhteisöjen kanssa.

Yhtiö voi investoida osakehuoneistoihin Paraisten keskustassa, jos keskustassa käynnistetään rivitalo- tai muita rakennusprojekteja. Yhtiö laatii PTS:n seuraaviksi kymmeneksi vuodeksi.

Tuloslaskelma	Toteuma 2023	TA2024	TA2025
Liikevaihto	658 261	721 085	727 331
Liiketoiminnan muut tuotot			
Kulut (materiaali- ja henkilöstökulut)	558 152	591 079	621 419
Poistot	70 091	70 163	70 163
Liiketoiminnan muut kulut			
Liikevoitto/-tappio	30 019	59 843	35 749
Rahoitustuotot ja -kulut	19 779	37 483	34 390
Tilinpäätössiirrot ja tuloverot			

Tunnusluku	Toteuma 2023	TA2024	TA2025
Omavaraisuusaste, %	75,2	75	75
Investoinnit, €	81 031	300 000	0
Suhteellinen velkaantuneisuusaste, %	188	168	166
Yrityskohtainen tunnusluku: Omavaraisuusaste	75,2	75	75